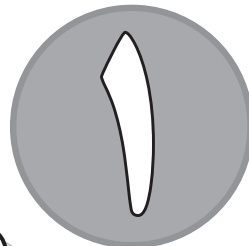

دفترچه شماره (۱)

صبح جمعه

۱۴۰۴/۰۱/۲۲

آزمون ۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۴

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

۷۰ سؤال در ۷۵ دقیقه

ساعت ۸ تا ۹:۱۵ صبح

نام درس	معمولاً دانش آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
ریاضی و آمار	۶	۴	۳	۲	۱	
علوم و فنون ادبی	۶	۵	۳	۲	۱	
جامعه‌شناسی	۸	۷	۵	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۳)	۲۰	۱	۲۰	۳۰
۲	اجباری	علوم و فنون ادبی (۳)	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰
۳	اجباری	جامعه‌شناسی (۳)	۲۰	۵۱	۷۰	۱۵

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز

برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، شمیم پهلوان شریف، محمدابراهیم توزنده‌جانی، علی حسینی‌نوه، احمد حسن‌زاده فرد، محمد حمیدی، میثم خشنودی، پیمان طیار، سعید عزیزخانی، علی قهرمان‌زاده، فرشید کریمی، عباس مالکی، ابراهیم نجفی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیرحسین اشتیری، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، مجتبی فرهادی، الهام محمدی، مهرزاد مشایخی، یاسین مهدیان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	رانیا امیری، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، مریم خسروی دهنوی، فاطمه رضائیان، یاسین ساعدی، فاطمه قریبیان، محمدمهدی یعقوبی
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، مجید بیگلری، عمار تاجبخش، محمدرضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، محمد کرمی‌نیا، روح‌الله گلشن، سید محمدعلی مرتضوی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	محمد ابوالحسنی، علیرضا پدram، مریم خسروی دهنوی، مهشید رستمی ریک، حسین سهرابی، تابان صیقلی
فلسفه	جواد پاکدل، عرفان دهدشنیا، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، امیرمحمد قلعه‌کاهی، محمد کرمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم توزنده‌جانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، عباس مالکی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	رضا رنجبری، سپیده فتح‌اللهی، امیرحسین اشتیری	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی‌فر	سید آرش مرتضائی‌فر	مریم خسروی دهنوی، تابان صیقلی	سجاد حقیقی‌پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمدمهدی یعقوبی	محمدمهدی یعقوبی	تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه	سیده سمیرا معروف	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی، مهشید رستمی، ایمان کلاته‌عربی	سوگند بیگلری

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

مباحث نیم سال دوم
صفحه‌های ۶۱ تا ۱۰۴

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۳۰ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۱- در دنباله هندسی $3, x, 6, x^2, \dots$ جمله عمومی دنباله کدام است؟

$$a_n = \frac{3}{2} \times 2^n \quad (2)$$

$$a_n = \frac{3}{2} \times (-2)^{n-1} \quad (1)$$

$$a_n = 3 \times (-2)^n \quad (4)$$

$$a_n = 3 \times 2^{n-2} \quad (3)$$

۲- اگر $a+4$ و a و $a-2$ به ترتیب از چپ به راست، سه جمله اول یک دنباله هندسی باشند، مجموع چند جمله اول این دنباله برابر 510 است؟

$$6 \quad (2)$$

$$5 \quad (1)$$

$$8 \quad (4)$$

$$7 \quad (3)$$

۳- جمله پنجم یک دنباله هندسی برابر جذر جمله هشتم آن دنباله است، اگر جمله چهارم این دنباله 64 باشد، جمله اول کدام است؟ (دنباله، افزایشی

است.)

$$\frac{1}{4} \quad (2)$$

$$\frac{1}{24} \quad (1)$$

$$\frac{7}{24} \quad (4)$$

$$\frac{1}{8} \quad (3)$$

۴- حاصل ضرب پنج جمله اول یک دنباله هندسی برابر 1024 است. اگر نسبت مشترک دنباله دو برابر قرینه جمله اول باشد، جمله ششم دنباله کدام

است؟

$$-32 \quad (2)$$

$$32 \quad (1)$$

$$-64 \quad (4)$$

$$64 \quad (3)$$

۵- مقدار عبارت $\frac{1}{7^3} \times \frac{1}{7^6} \times \frac{1}{7^{12}} \times \dots \times \frac{1}{7^{384}}$ کدام است؟

$$\frac{127}{7^{384}} \quad (2)$$

$$\frac{255}{7^{778}} \quad (1)$$

$$\frac{255}{7^{384}} \quad (4)$$

$$\frac{63}{7^{384}} \quad (3)$$

محل انجام محاسبات

۶- در یک دنباله حسابی $a_1 + a_{15} = 94$ و $a_1 = 3$ است. جمله چندم این دنباله ۸۳ است؟

- (۱) ۳۳ (۲) ۲۱ (۳) ۳۱ (۴) ۲۳

۷- در یک دنباله حسابی، جمله n ام به صورت $a_n = \frac{5}{2}n - 3$ است. مجموع بیست جمله اول آن کدام است؟

- (۱) ۴۶۰ (۲) ۳۶۰ (۳) ۳۶۵ (۴) ۴۶۵

۸- سعید برای ثبت نام اولیه و خرید اشتراک ماهیانه یک باشگاه ۲ میلیون تومان در پایان ماه اول پرداخت می‌کند و از ماه بعدی ماهانه ۲۰ درصد به

مبلغ پرداختی ماه قبل اضافه می‌شود. او برای یک سال حق اشتراک باشگاه تقریباً چند میلیون تومان باید پرداخت کند؟ ($1/2^{12} \approx 8/92$)

- (۱) $89/2$ (۲) $96/2$

- (۳) $48/1$ (۴) $79/2$

۹- ریشه سوم $\sqrt[4]{x^{10}}$ ، برابر حاصل ضرب $\sqrt[3]{2}$ در ریشه دوازدهم مثبت x^A است. ریشه دوم منفی x کدام است؟ ($x > 0$)

- (۱) -۴ (۲) -۹

- (۳) -۳ (۴) -۲

۱۰- حاصل $128^{-\frac{1}{7}} \times 128^{-\frac{3}{8}} \times \sqrt[4]{4} \times 5^{-\frac{9}{32}}$ کدام است؟

- (۱) $\sqrt[3]{\frac{1}{8}}$ (۲) $\sqrt{\frac{1}{4}}$

- (۳) $\sqrt{\frac{1}{8}}$ (۴) $\sqrt[3]{\frac{1}{4}}$

۱۱- اگر $A = \sqrt[3]{8\sqrt[4]{27} \times 3^{-\frac{3}{4}}}$ باشد، مقدار $\frac{1}{3}(2A^2)$ کدام است؟

- (۱) ۴ (۲) ۲

- (۳) $5\sqrt[3]{2}$ (۴) $\sqrt[3]{26}$

۱۲- در تساوی $3^{2x+1} = 243$ مقدار x کدام است؟

(۲) ۲

(۱) ۴

(۴) ۳

(۳) ۵

۱۳- اگر داشته باشیم $5^{-3x} \times \left(\frac{7}{2}\right)^{1-x} \times \left(\frac{8}{343}\right)^{2-5x} = \left(\frac{1}{125}\right)^x \times \left(\frac{49}{4}\right)^{5+2x}$ مقدار x کدام است؟

(۲) ۱/۵

(۱) ۰/۵

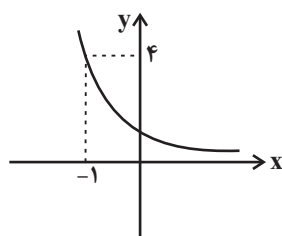
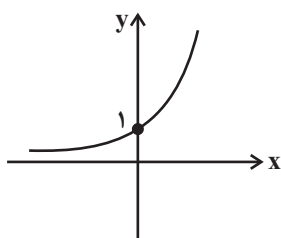
(۴) ۳/۵

(۳) ۲/۵

۱۴- اگر نمودار تابع نمایی $f(x) = \left(\frac{8-5a}{6}\right)^x$ به صورت روبه‌رو باشد، محدوده a کدام است؟

(۲) $\frac{2}{5} < a < 3$ (۱) $a < \frac{2}{5}$ (۴) $1 < a < \frac{8}{5}$ (۳) $\frac{2}{5} < a < \frac{8}{5}$

۱۵- نمودار زیر مربوط به تابع نمایی $f(x) = a^x$ است. حاصل $\frac{f(2)+f(3)}{f(a)}$ کدام است؟

(۱) $16\sqrt{2}$ (۲) $\frac{5}{32\sqrt{2}}$ (۳) $\frac{16\sqrt{2}}{5}$ (۴) $\frac{5}{16\sqrt{2}}$

۱۶- کدام گزینه نادرست است؟

(۱) تابع $y = (-m^2 + 8m - 16)^x$ به ازای همه مقادیر m نمایی و افزایشی است.(۲) اگر $f(x) = 3^x$ باشد، رابطه $\frac{f(x+4)}{f(x-2)} = f(6)$ برقرار است.(۳) برد تابع نمایی $y = (\frac{1}{4})^x$ به صورت $y > 0$ است.(۴) در تابع نمایی $f(x) = 3^x$ ، مقادیر $f(1)$ ، $f(3)$ و $f(5)$ تشکیل یک دنباله هندسی با نسبت مشترک ۹ می دهند.۱۷- در تابع نمایی $f(x) = a^x$ اگر $f(b) = \frac{1}{4}$ و $f(0) = \frac{b}{2}$ باشد، مقدار $f(-4)$ کدام است؟

(۱) ۴

(۲) $\frac{1}{4}$

(۳) ۲

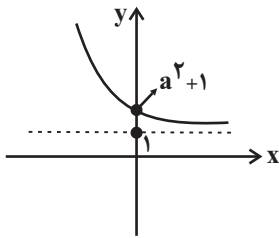
(۴) ۱۶

۱۸- نمودار زیر مربوط به تابع نمایی $f(x) = a^{x+m} + b$ است. مقدار $a + m + b$ کدام گزینه می تواند باشد؟

(۱) ۵

(۲) $1/2$ (۳) $3/7$

(۴) ۷

۱۹- جمعیت موش های یک منطقه حدود هزار تا برآورد شده است، اگر جمعیت این موش ها سالانه به صورت نمایی کاهش یابد، پس از ۳ سال جمعیتشان

به هفتصد و بیست و نه تا می رسد، ضریب زوال سالانه این پدیده چقدر است؟

(۱) ۲۰ درصد

(۲) ۵ درصد

(۳) ۱۰ درصد

(۴) ۳۰ درصد

۲۰- چه تعداد از عبارت های زیر درست است؟

- اگر محصول باغی که رشدنمایی دارد بعد از سه سال، ۸ برابر شده باشد، به طور متوسط در این سه سال، ۱۰۰ درصد رشد سالانه داشته است.

- با نرخ تورم ۲۵ درصدی قیمت کالایی بعد از دو سال، ۲۵ هزار تومان شده است، قیمت اولیه این کالا ۱۵ هزار تومان بوده است.

- جمعیت شهری دو هزار نفری با نرخ رشد جمعیت ۵ درصدی، بعد از دو سال به ۲۵۰۰ نفر خواهد رسید.

(۱) صفر

(۲) ۱

(۳) ۲

(۴) ۳

دورهٔ مباحث نیم‌سال دوم

صفحه‌های ۶۶ تا ۱۲۲

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همهٔ دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۳۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۳)

۲۱- کدام گزینه دربارهٔ شعر دورهٔ معاصر نادرست است؟

- (۱) در این دوره ابتدا نیما یوشیج و در نهایت تقی رفعت و افرادی مانند بانو شمس کسمایی، ابوالقاسم لاهوتی، جعفر خامنه‌ای تلاش‌هایی داشتند که به تغییر شعر فارسی از نظر قالب و محتوا منجر شد.
- (۲) اگرچه ادبیات معاصر را از زمان مشروطه تا زمان ما دانسته‌اند، اما شروع واقعی شعر نو از سال ۱۳۰۰ یعنی اندکی پیش از به سلطنت رسیدن رضاخان است.
- (۳) «شعر نو تغزلی» از دورهٔ دوم شروع شده و در دورهٔ سوم به راه خود ادامه داد، به‌ویژه که از طرف حکومت نیز تقویت شد.
- (۴) شاعران جریان سمبولیسم اجتماعی به مسائل سیاسی توجه داشتند.

۲۲- موارد کدام گزینه به‌ترتیب دربارهٔ شاعران دورهٔ معاصر و نثر این دوره درست است؟

- (۱) نیما یوشیج منظومهٔ «ققنوس» را منتشر کرد که به بیانیهٔ شعر نو مشهور است. - نثر تحت تأثیر آثاری که در دورهٔ بیداری از زبان‌های اروپایی ترجمه شد به سادگی گرایید.
- (۲) شعر اخوان ثالث شعری اجتماعی است که حوادث زندگی مردم را منعکس می‌کند. - مضمون اغلب داستان‌های دوران مقاومت اضطراب سیاسی و شادی ناشی از شکست دادن حکومت ظالم است.
- (۳) پروین در قصیده به سبک ناصر خسرو و در قطعاتش به شیوهٔ انوری و سنایی توجه دارد. - داستان‌نویسی نوین توسط نویسندگان نسل اول ازجمله صادق چوبک گسترش یافت.
- (۴) بیشتر آثار اخوان ثالث زبانی نمادین و حماسی و بیانی روایی و داستانی دارند. - ترجمهٔ رمان‌ها و داستان‌های اروپایی موجب تغییر روش تاریخ‌نویسی و تحقیق در مسائل ادبی شد.

۲۳- پدیدآورندگان آثار «آخر شاهنامه، تلخ و شیرین، ارزیابی شتاب‌زده، آیینه‌های ناگهان، خواب ارغوانی» به‌ترتیب صاحبان آثار گزینهٔ ... هستند.

- (۱) زمستان، یکی بود یکی نبود، مدیر مدرسه، آیینه‌های دردار، در کوچهٔ آفتاب
- (۲) از این اوستا، راه‌آب‌نامه، سه‌تار، طوفان در پراتنز، صدای سبز
- (۳) ققنوس، چرند و پرند، خسی در میقات، دری به خانهٔ خورشید، دلاویزتر از سبز
- (۴) دهکدهٔ پرمال، دید و بازدید، سووشون، برآشفتن گیسوی تاک، از آسمان سبز

۲۴- موارد کدام گزینه به‌ترتیب شامل ویژگی زبانی شعر و ویژگی فکری نثر معاصر تا انقلاب اسلامی است؟

- (۱) استفاده از همهٔ واژگان در این دوره اتفاق افتاد - موضوعات مدح و ذم و هجو کاهش یافته است.
- (۲) سادگی و روانی و جمله‌بندی‌های ساده - تنوع مضمون در این دوره رایج است.
- (۳) حذف بسیاری از افعال و به هم ریختن ساختار نحوی جملات - روی آوردن به مفاهیم انتزاعی
- (۴) ورود واژگان مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت به متون ادبی - موضوعاتی چون عشق، انسان، ستیز با خرافات، نفت و ... رایج بود.

۲۵- کدام گزینه با توجه به شاعران و اوضاع شعر انقلاب نادرست است؟

- (الف) قیصر امین‌پور از شاعران و نویسندگان گروه دوم ادبیات دورهٔ انقلاب بود که بعد از انقلاب به همان روال گذشته که در زمینه‌هایی نیز متأثر از ادبیات جهان بود، به حیات ادبی خویش ادامه داد.
- (ب) از آنجاکه در شعر دورهٔ انقلاب طنز و انتقاد اجتماعی رشد نمود، مضامین طنزآمیز نیز در آثار ادبی این دوره دیده می‌شود.
- (ج) هرچه از سال‌های اول انقلاب می‌گذرد، اقبال به شعر نیمایی بیشتر می‌شود و در ادامه توجه به قالب‌هایی مثل ترکیب‌بند نیز دیده می‌شود.
- (د) سید علی موسوی گرمارودی از پیش‌تازان شعر مذهبی قبل از انقلاب است که در غزل و قصیده بیشتر طبع‌آزمایی کرده است و از آثار شعری او می‌توان به «از آسمان سبز» اشاره کرد.

۲۶- همه گزینه‌ها درباره نویسندگان دوره معاصر درست هستند؛ به جز:

- (۱) اولین نمایشنامه معاصر با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» به قلم حسن مقدم نوشته شد.
- (۲) محمدعلی جمال‌زاده، به همان راهی رفت که کسی مثل عبدالرحیم طالبوف در سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ آغاز کرده بود.
- (۳) از شناخته‌شده‌ترین نویسندگان دوره مقاومت، می‌توان به احمد محمود با رمان «همسایه‌ها» اشاره کرد.
- (۴) از سیمین دانشور ترجمه‌هایی از داستان‌ها و نمایشنامه‌های نویسندگان خارجی، بر جای مانده است.

۲۷- در مورد نثر دوره انقلاب در موارد زیر چند عبارت اشتباه می‌یابید؟

- (الف) در داستان‌نویسی دههٔ شصت جایگاه نسل جوان پررنگ‌تر است.
- (ب) «زمین سوخته» اثر اسماعیل فصیح است و «روزگار سپری‌شدهٔ مردم سالخورده» را دولت‌آبادی نوشته است.
- (ج) پس از پیروزی انقلاب اسلامی، کانون نویسندگان ایران مجدداً فعالیت خود را آغاز کرد.
- (د) از آثار سید مهدی شجاعی می‌توان به «ضیافت» و «بدوک» و «مهاجر کوچک» اشاره کرد.
- (ه) سال‌های پس از جنگ دوران اوج شکوفایی رمان‌نویسی در ایران بود.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۸- ویژگی، منسوب به کدام بیت نادرست است؟

- (۱) گواهی بخواهید، اینک گواه
(۲) دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ
(۳) بسیار بود رود در آن برزخ کبود
(۴) دل‌ها اگر چه صاف، ولی از هراس سنگ
همین زخم‌هایی که نشمرده‌ایم (واژگانی متناسب با ایثار)
امروز خورشید در دشت آینه‌دار من و تو (آشنایی‌زدایی)
اما دریغ، زهره دریا شدن نداشت (نمادگرایی)
آینه بود و میل تماشا شدن نداشت (باستان‌گرایی)

۲۹- کدام گزینه درباره شعر زیر درست است؟

«تو چه دانی که پس هر نگه ساده من/ چه جنونی، چه نیازی، چه غمی ست؟/ یا نگاه تو، که پر از عصمت و ناز، بر من افتد، چه عذاب و ستمی است/ دردم این نیست ولی/ دردم این است که من بی تو دگر/ از جهان دورم و بی خویشتم/ بویکم! آهوکم!/ تا جنون فاصله‌ای نیست از اینجا که منم»

- (۱) معشوق در این شعر با معشوق رایج در سبک عراقی برابری می‌کند.
- (۲) ابهام و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر فوق می‌باشد.
- (۳) زبان شعر فاخر و سنگین است و از سادگی و روانی زبان شعر معاصر بهره‌ای نبرده است.
- (۴) لحن شاعر صمیمانه است و می‌توان گفت توجه به مسائل خصوصاً از ویژگی‌های فکری شعر است.

۳۰- در کدام بیت حسن تعلیل وجود ندارد؟

- (۱) قامتم شد چون کمند زلف مهرویان دوتا
(۲) اینکه گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را
(۳) صدف که دم نزنند دانی از چه خاصیت است؟
(۴) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر

۳۱- آرایه‌های «ایهام، حس‌آمیزی و استعاره» در کدام بیت مشاهده می‌شود؟

- (۱) به شکر خنده اگر پسته شیرین نگشایی
(۲) تا نیابد ز رخت شمع فلک پروانه
(۳) ای خط سبز تو همچون برگ نیلوفر در آب
(۴) گویا لب لعل تو دمیده است فسونی
- عقل باور نکند آنکه تو را هیچ دهان است
روشنایی ندهد گنبد مینایی را
قند مصر از شور یاقوت تو چون شکر در آب
در گوش نی خامه شیرین سخن ما

۳۲- آرایه‌های ابیات زیر کدام است؟

- «ابروی تو طاق است که پیوسته هلال است»
 «چشم او را من بگفتم ترکنازی تا به کی»
 (۱) استعاره - ایهام تناسب - لف و نشر - حسن تعلیل
 (۲) جناس تام - استعاره مصرحه - تشبیه - تشخیص
 (۳) تشبیه - حسن تعلیل - ایهام - ایهام تناسب
 (۴) ایهام - تضاد - اسلوب معادله - جناس تام

۳۳- آرایه‌های «اغراق، تلمیح، تشبیه و اسلوب معادله» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شوند؟

- الف) بر اهرمن نتابد انوار اسم اعظم
 ب) میان او که خدا آفریده است از هیچ
 ج) زمین سوخته را ابر می‌کند سرسبز
 د) خازن گنج گهر را دورباشی لازم است
 (۱) ج - الف - د - ب
 (۲) ب - الف - ج - د
 (۳) الف - ج - ب - د
 (۴) ب - د - الف - ج

۳۴- آرایه‌های بیت زیر، در کدام گزینه یافت می‌شود؟

- «به مرگ کوه‌کن گز وی الم‌ها یاد می‌آید»
 (۱) ایهام، حسن تعلیل، استعاره، اسلوب معادله
 (۲) تلمیح، تشبیه، واج‌آرایی، تناسب
 (۳) تناسب، حسن تعلیل، کنایه، تلمیح
 (۴) تکرار، ایهام تناسب، سجع، تشخیص

۳۵- آرایه‌های ابیات زیر به ترتیب کدام است؟

- الف) از بس که با جان و دلم ای جان و دل آمیختی
 ب) چون غبار هستی‌ام بنشست گفتم روشن است
 ج) مرا یاقوت او قوت روان است
 د) ز بس که سرخ برآید سرشک من هر دم
 (۱) جناس ناقص، استعاره مصرحه، جناس تام، مجاز
 (۲) ایهام تناسب، تشبیه، جناس ناقص، حسن تعلیل
 (۳) استعاره، تشخیص، لف و نشر، ایهام
 (۴) حس‌آمیزی، کنایه، تشبیه گسترده، ایهام تناسب

۳۶- به ترتیب، کدام آرایه ادبی در هر یک از ابیات زیر وجود ندارد؟

- الف) هر سر که به سودای خط و خال تو افتد
 ب) تا دید زنخدان و سر زلف تو دل گفت
 ج) صد تیشه بیايد زدندش بر دل هر سنگ
 د) لف و نشر، حسن تعلیل، ایهام تناسب
 (۱) ایهام تناسب، استعاره، تلمیح
 (۲) تشبیه، استعاره، حسن تعلیل
 (۳) تشبیه، استعاره، ایهام تناسب، جناس
 (۴) لف و نشر، استعاره، ایهام تناسب

۳۷- آرایه‌های کدام بیت تماماً درست است؟

- (۱) بر صبح بناگوش منه طره شبرنگ
 (۲) زمانه زان لب شیرین اگر خبر گردد
 (۳) ترک مست تو به دست از مژه خنجر دارد
 (۴) گر چه جان بخشیده‌ای از پسته تنگم ولی
 بگذار «فروغی» به شبستان تو افتد (ایهام، لف و نشر)
 به راستی کمر نیشکر نمی‌بندد (تشخیص، حس‌آمیزی)
 باز این فتنه ندانم که چه در سر دارد (اغراق، استعاره مکنیه)
 شد ز عذاب لب‌ت روشن که خونم خورده‌ای (مجاز، حسن تعلیل)

۳۸- به ترتیب، کدام بیت‌ها دارای بیشترین اختیار وزنی و بیشترین اختیار زبانی هستند؟

- (الف) از جدایی من و یار و ز تأثیر بهار
 (ب) ساقیا داروی بیهوشی‌ام افکن در می
 (ج) می‌دهم جان مرو از من و گرت باور نیست
 (د) گر جدا مانم از او خون مرا خواهد ریخت
- من جدا گریه‌کنان ابر جدا یار جدا
 که نباید به دلم هوش ز دلدار جدا
 پیش از آن خواهی بستان و نگهدار جدا
 دل خون گشته جدا دیده خونبار جدا

- (۱) الف، د (۲) ج، الف
 (۳) د، ب (۴) ج، ب

۳۹- با در نظر گرفتن اختیارات شاعری، تقطیع کدام سروده نادرست است؟

- (۱) دیدم در چند متری ملکوتم --UUU--U--UU--
 (۲) پویایی جویبار و باران داری --UU--UU--UU--
 (۳) خاموش مانده بودم یک چند --UU-U-U--
 (۴) که آسمان را در خویش می‌برد سیال --UU-U-U--UU-U-U--

۴۰- با توجه به اختیارات شاعری، وزن کدام گزینه در مقابل آن نادرست است؟

- (۱) اگر کاشف معدن صبح آمد/ صدا کن مرا (فعولن فعولن فعولن / فعولن فعل)
 (۲) کاشکی من نیز طفلی داشتم / چون او (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن / فع لن)
 (۳) مرغی نشسته غمگین / در موج این غبار (مستفعلن فعولن / مستفعلن فعل)
 (۴) چرخ زد/ چرخ زد و چرخ زد و دایره شد (فاعلن / فاعلن فاعلن مفتعلن)

۴۱- نام بحر عروضی در کدام گزینه درست نوشته شده است؟

- (۱) در آن چاه جانم خوش افتاد لیکن (مقارب مثنیٰ محذوف)
 (۲) در این خشکی هجران ماهیان‌اند (هزج مسدس سالم)
 (۳) تو چه خواهی ز اختلاط این و آن (رمل مسدس سالم)
 (۴) بشتاب از این جا دور شو (رجز مرتع سالم)

۴۲- کدام بیت در بحر رمل مثنیٰ محذوف سروده شده است؟

- (۱) مؤمنان آیینی یکدیگر نهند
 (۲) سجده بت گرچه باشد نامسلمانی مرا
 (۳) کمترین بندگان آنوری بر به پایست
 (۴) گو: بیاموز، ابر نیسانی، ز چشمم
- این سخن می از پیمبر آورند
 چون کنم چون این نوشت ایزد به پیشانی مرا
 چون حوادث باز گردد یا چو اقبال اندر آید
 اشک باریدن در آن شبهای تاری

۴۳- با در نظر گرفتن اختیارات شاعری تقطیع کدام مصراع «نادرست» است؟

- (۱) شب‌های باران تو از تردید و از اندوه لبریز است. (---U---U---U---U---)
 (۲) دارد همیشه قصد جدایی (---UU-U-U---)
 (۳) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت (U-U---UU-U-U---)
 (۴) داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو (---UU---UU---UU---)

۴۴- وزن مقابل کدام سروده نادرست نوشته شده است؟

- (۱) تو همه راز جهان ریخته در چشم سیاهت (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)
 (۲) در این تنهایی تنها و تاریک خدا مانند / دلم تنگ است (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن / مفاعیلن)
 (۳) جان می‌دهم به گوشه زندان سرنوشت (مفعول فاعلاتن مفاعیلن فاعلن)
 (۴) باز گفتم که: تو صیادی و من آهوی دشتم (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)

۴۵- درباره رباعی زیر، کدام گزاره‌ها از دیدگاه «عروض و قافیه» نادرست است؟

«آن کس که تو را نقش کند او تنها / تنها نگذاردت میان سودا
در خانه تصویر تو یعنی دل تو / بر رویاند دو صد حریف زیبا»

(الف) رباعی در وزن ناهمسان مفعول مفاعیل مفاعیل فعل سروده شده است.

(ب) قافیه آن بر اساس قاعده ۱ است و حرف روی آن صامت «ا» است.

(ج) فاقد حذف همزه و دارای اختیار تغییر کمیت مصوت در هر دو بیت است.

(د) مصراع‌های زوج دارای ابدال و مصراع‌های فرد، فاقد این اختیار وزنی‌اند.

(۱) الف، ب (۲) ب، د

(۳) ج، د (۴) ب، ج

۴۶- کدام گزینه با قطعه شعری «تو را من چشم در راهم / شاهنگام / که می‌گیرند در شاخ تلاجن سایه‌ها رنگ سیاهی» قرابت مفهومی دارد؟

(۱) گرچه در سایه لطف تو پریشان هستیم

(۲) گفתי کز انتظار کار شود راست

(۳) شب همه شب انتظار صبح‌رویی می‌رود

(۴) دیر است تا که نیست مرا هیچ‌گونه هیچ

اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم

ولیکن عشق اکسیر حیات است

این طلا بی‌پرده دارد جوهر اکسیر را

پایه‌افزار فرودستی توسط

۴۷- مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

(۱) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد

(۲) خرد نقد سرای کاینات است

(۳) رنگ زرد ما عیار قدرت عشق است و بس

(۴) صدق اکسیر مس هستی توسط

۴۸- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

(۱) ریشه نخل کهن سال از جوان افزون‌تر است

(۲) آدمی پیر چو شد حرص جوان می‌گردد

(۳) بیشتر در طبع پیران آشیان دارد امل

(۴) آنکه نشد حرص و طمع دور از او

بیشتر دلبستگی باشد به دنیا پیر را

خواب در وقت سحرگاه گران می‌گردد

حرص سودا پیشه را قد دوتا زنجیر پاست

به که خورد لقمه لب‌گور از او

۴۹- مفهوم بیت زیر در همه گزینه‌ها به‌جز ... یافت می‌شود.

«گر هزار است بلبل این باغ

(۱) چون جمله یکی است هرچه می‌بینی تو

(۲) بلبل خوش‌سرای شد مطرب مجلس چمن

(۳) این را مثال هست به عینه یک آفتاب

(۴) شود یکرنگ همچون نور خورشید

همه را نغمه و ترانه یکی‌ست»

مشرك باشی گر دگری اندیشی

مطربه سرای شد بلبل باغ انجمن

کز عکس او دو گون پُرانوار آمده

بتابد در همه ذرات جاوید

۵۰- بیت زیر با بیت کدام گزینه قرابت معنایی ندارد؟

«پرستش به مستی است در کیش مهر

(۱) صائب ز اهل عقل، شنیدن حدیث عشق

(۲) هر که مست است در این میکده هشیار ترست

(۳) بحر از باد مخالف می‌شود شوریده‌تر

(۴) کیفیت طاعت مطلب از سر هشیار

برون‌اند زین جرگه هشیارها»

اوصاف یوسف از لب اخوان شنیدن است

هر که از بی‌خبران است خبردار ترست

از نصیحت مست را هشیار کردن مشکل است

مینای تهی بی‌خبر از ذوق سجود است

دورهٔ مباحث نیم سال دوم
صفحه‌های ۵۴ تا ۱۱۵

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همهٔ دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

جامعه‌شناسی (۳)

۵۱- به ترتیب صحیح یا غلط بودن موارد زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- از گذشته تاکنون، قدرت مسئلهٔ اول و اصلی سیاست بوده است.

- در گذشته و به صورت عادی، سیاست، محدودهٔ حکومت و دولت به حساب می‌آمده است ولی امروزه این تلقی وجود ندارد و تمامی جامعه می‌تواند قلمرو سیاست باشد.

- وقتی ارزش غایی انکار می‌شود، ارزش‌های واسطه‌ای همچنان معنا و ارزش خود را حفظ می‌کنند.

- یک بُعد سیاست، تدبیر و تنظیم امور است که امروزه به قانون کاهش یافته است.

(۱) غ - ص - غ - ص (۲) غ - ص - ص - غ (۳) ص - ص - غ - غ (۴) ص - غ - غ - ص

۵۲- کدام یک از عبارت‌های زیر، پیرامون قدرت درست است؟

(الف) بین تأثیرگذاری بر ارادهٔ دیگران و قدرت اجتماعی، رابطهٔ مستقیم وجود دارد یعنی هرچه توان تأثیرگذاری بر ارادهٔ دیگران بیشتر شود، قدرت اجتماعی نیز بیشتر می‌شود.

(ب) ثروت، وجهه و شأنی به فرد عامل قدرت می‌دهد که همان اراده و قاطعیت اوست و می‌تواند موجب اطاعت اقناعی دیگران شود؛ پس مالکیت بیشتر با قدرت اقناعی قرابت دارد.

(ج) در ترغیب، تبلیغ و آموزش و تعهد اجتماعی، آن چه فرد، درست و حق و هنجار می‌پندارد موجب تبعیت او از اراده و خواست دیگران می‌شود و تبعیت و پیروی، نشانهٔ کار درست می‌باشد.

(د) سازمان، هم پیوند میان گروه‌های انسانی و افراد را در برمی‌گیرد که از آن، به یکپارچگی نظام تعبیر می‌شود و هم پیوند میان نقش‌ها، واحدها و ساختارهای اجتماعی را شامل می‌شود که از آن به انسجام اجتماعی یاد می‌شود.

(ه) وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی، این است که در هر دو، پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود، آگاهی دارد اما در مورد نخست برای اجبار و در مورد دوم به دلیل پاداش پیروی می‌کند.

(۱) «ب» و «الف» و «ه» (۲) «ج» و «ه» و «د» (۳) «ه» و «الف» و «ج» (۴) «د» و «ب» و «الف»

۵۳- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرند؟

منابع یا عوامل قدرت	ابزار اعمال قدرت	ارزش‌های اجتماعی
سازمان	«پ»	«ب»
مالکیت	«الف»	ثروت
شخصیت	تنبیهی	«ت»

- اقناعی

- قدرت

- تشویقی

- دانش

(۱) پ - ب - الف - ت (۲) الف - ت - پ - ب (۳) پ - ت - الف - ب (۴) الف - ب - پ - ت

۵۴- قسمت اول کدام گزینه نادرست و قسمت دوم آن درست است؟

(۱) جامعه‌شناسی تبیینی، ارزش‌های انسانی از جمله ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند. - در نظام جمهوری اسلامی، ارزش‌های سیاسی با عقل و وحی شناخته می‌شوند و مردم مسئول اجرا هستند.

(۲) از دیدگاه جامعه‌شناسی انتقادی، رویکردهای تبیینی و تفسیری، انسان را در برابر وضع موجود مجبور می‌سازند. - در نظام لیبرال دموکراسی، تنها می‌توان از مشروعیت سخن گفت و مقبولیت معنایی ندارد.

(۳) رویکرد تبیینی به دلیل تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی قدرت را ندارد. - نظام لیبرال دموکراسی با خواست اکثریت مردم شکل می‌گیرد و حقایق و فضایل خارج از خواست مردم را نمی‌پذیرد.

(۴) اگر علوم اجتماعی مجبور باشد هر فرهنگ را از منظر مردم همان جامعه بررسی کند، امکان داوری به وجود می‌آید. - در نظام جمهوری اسلامی، آزادی، مهم‌ترین ارزش اجتماعی به‌شمار می‌رود.

۵۵- به ترتیب مفهوم موارد مشخص شده کدامند؟

«اعتراضات زنان با پلاکاردهای در دست برای احقاق حق رأی، زنان در مقابل شوهر، مالک دارایی خویش نبودند، حق مالکیت، حق کار و حق رأی به تدریج و پس از دهه‌ها مبارزه به زنان داده شد.»

(۱) تفاوت اسمی - تفاوت‌های اسمی بهانه‌ای برای نابرابری‌های اجتماعی قرار داده شدند.

(۲) تفاوت اسمی - همه نابرابری‌ها، نابرابری اجتماعی‌اند و همه نابرابری‌های اجتماعی مضر و مخرب‌اند.

(۳) تفاوت اسمی - میزان تلاش افراد یا موقعیت خانوادگی که در آن متولد شده‌اند آن‌ها را از نظر رتبه و جایگاه اجتماعی متفاوت می‌سازد.

(۴) نابرابری طبیعی - به دلیل تفاوت میان دو جنس یا نژادهای مختلف میان آن‌ها نابرابری‌های اجتماعی ایجاد شده است.

۵۶- به ترتیب، از نظر جامعه‌شناسان، علت نابرابری‌های اجتماعی چیست و طرفداران قشربندی اجتماعی، نابرابری‌های اجتماعی را نتیجه چه چیزی می‌دانند؟

(۱) توزیع نابرابر مزایای اجتماعی یعنی قدرت و ثروت و دانش میان افراد جامعه - تأثیر نابرابری‌های اجتماعی سطحی بر نابرابری‌های اجتماعی دیگر جامعه و گسترش آن‌ها

(۲) نگاه تک‌خطی به جوامع و بهره‌کشی ظالمانه از طبیعت - تأثیر نابرابری‌های اجتماعی سطحی بر نابرابری‌های اجتماعی دیگر جامعه و گسترش آن‌ها

(۳) نگاه تک‌خطی به جوامع و بهره‌کشی ظالمانه از طبیعت - تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی

(۴) توزیع نابرابر مزایای اجتماعی یعنی قدرت و ثروت و دانش میان افراد جامعه - تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی

۵۷- کدام گزینه با توجه به موارد زیر، درست است؟

(الف) رویکرد دوم به نابرابری‌های اجتماعی (مدل کمونیستی)

(ب) رویکرد سوم به نابرابری‌های اجتماعی (مدل عدالت اجتماعی)

(۱) در «ب»، به بهانه عدالت اجتماعی، آزادی‌های افراد و امکان رقابت میان آن‌ها از بین می‌رود و در «الف»، با توزیع برابر ثروت عدالت تحقق خواهد یافت.

(۲) «ب» معتقد است که «الف» عادلانه نیست زیرا در آن افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاقی که دارند از مزایای اجتماعی برخوردار نمی‌شوند.

(۳) در «الف» نقطه آغاز رقابت و در «ب» نقطه پایان رقابت، عادلانه نیست و هر دو رویکرد با فطرت انسانی سازگار نیست و در نتیجه به شکست می‌انجامند.

(۴) هم در «الف» و هم در «ب» مالکیت خصوصی لغو می‌شود چرا که با لغو آن، طبقه پایین در جامعه نخواهیم داشت و بدین ترتیب همگی شرایط یکسان خواهند داشت.

۵۸- پاسخ هریک از پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- چه عاملی جامعه‌شناسی را به داوری درباره ارزش‌ها می‌کشانند؟

- جامعه‌شناسی انتقادی از چه موضوعی در جامعه‌شناسی تفسیری ایراد می‌گیرد؟

- هدف جامعه‌شناسی انتقادی از انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر چیست؟

(۱) فاصله بین وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی - کم توجهی رویکرد تفسیری به توانایی افراد در ساخت جامعه - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم کند.

(۲) تلاش برای حفظ داوری در محدوده علوم اجتماعی - کم توجهی رویکرد تفسیری به ساختارهای اجتماعی - نابودی فرهنگ‌های سلطه‌گر

(۳) فاصله بین وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی - کم توجهی رویکرد تفسیری به ساختارهای اجتماعی - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم کند.

(۴) تلاش برای حفظ داوری در محدوده علوم اجتماعی - کم توجهی رویکرد تفسیری به توانایی افراد در ساخت جامعه - زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم کند.

۵۹- به ترتیب علت، معنا یا مفهوم، پیامد و علت عبارات زیر کدامند؟

- ضروری دانستن یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی

- تعداد کثیری از گروه‌های درگیر قومی نژادی در ارتباط با هم یک فرهنگ مختلف می‌سازند.

- شکل‌گیری دولت - ملت‌ها

- جنبش‌های سبک زندگی، جنبش آفریقایی، آمریکایی‌ها

(۱) تأکید بر آزادی‌های اجتماعی اقوام - سیاستگذاری هویتی - تأکید بر وطن‌دوستی - پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه

(۲) گروه‌های مختلف به یکدیگر پیوند داده شوند - دیگچه همانندسازی - شکل‌گیری ناسیونالیسم - تحمیل هویت توسط فرایند جهانی شدن

(۳) پیوند گروه‌های مختلف به یکدیگر - مدل همانندسازی - تنازع هویت‌ها - فرهنگ‌های ثابت و خالص

(۴) مدل تکثرگرا - دیگچه همانندسازی - شکل‌گیری ناسیونالیسم - تأکید بر هویت‌های خرد، محلی و فردی همراه با وحدت و ثبات

۶۰- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه تطابق دارد؟

- شناخت متقابل هویت‌ها

- نظریه آمریکای بومی

- پیامد تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌های هویتی

(۱) الگوی مطلوب قرآنی - داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها درون دایره علم - الگوی تکثرگرا

(۲) الگوی تنازع - برخاسته از جریانی درون رویکرد تفسیری - ضرورت به رسمیت شناختن و حمایت از آن‌ها

(۳) الگوی جهان اسلام - جهان‌شمول نبودن علوم اجتماعی - جنبش سبک زندگی

(۴) تعارف - هر فرهنگی می‌خواهد از منظر خودش به خود بنگرد - چندپارگی سیاسی درون جوامع

۶۱- به ترتیب هر یک از عبارات زیر مصداق کدام رویکردها، الگوها و یا مدل سیاستگذاری‌های هویتی می‌باشد؟

- آنچه امروز به اسم علوم اجتماعی به مطالعه گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها می‌پردازد دانشی جهان‌شمول نیست.

- برای جهان اسلام نگران‌کننده نبود که بزرگ‌ترین دانشمند صرف و نحو زبان عربی، یک ایرانی به نام سیبویه است.

- ظرفیت افشاگری و رهایی بخشی را برای علوم اجتماعی نگه می‌دارد.

(۱) رویکرد فمینیستی - مدل همانندسازی - رویکرد تکثرگرا (۲) نظریه آفریقایی تبار - الگوی تعارف - رویکرد انتقادی

(۳) رویکرد انتقادی - الگوی تعارف - رویکرد فمینیستی (۴) رویکرد تفسیری - مدل همانندسازی - رویکرد انتقادی

۶۲- به ترتیب کدام گزینه با جدول زیر منطبق است؟

د	سازمان کوکلاس کلان	ب	محور مباحثات فکری و سیاسی اواخر قرن ۲۰
کنش اجتماعی و پیامدهای آن	ج	ضروری بودن ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی	الف

(۱) قشربندی - همانند سازی - چهره حمایتی سیاست هویت - موضوع رویکرد انتقادی

(۲) موضوع دوران پسامدرن - تکثرگرا - چهره افراطی سیاست هویت - هدف رویکرد تفسیری

(۳) هویت - تکثرگرا - چهره افراطی سیاست هویت - موضوع رویکرد انتقادی

(۴) کشمکش طبقاتی - همانند سازی - چهره حمایتی سیاست هویت - هدف رویکرد انتقادی

۶۳- به ترتیب هر عبارت با کدام قسمت جدول مرتبط است؟

- از نافع ترین علوم

- تلاش برای بسط دیدگاهی جامع نسبت به جهان، انسان و معناداری جهان

- در جوامع چه می گذرد و چرا؟

- علم

فلسفه	«الف»	«ب»	علوم اجتماعی در قرآن
«ج»	علت برتری انسان بر فرشتگان	علم به مبدأ و معاد	«د»

(۱) ج - ب - د - الف

(۲) د - ج - الف - ب

(۳) ب - الف - د - ج

(۴) ب - ج - د - الف

۶۴- چند مورد از موارد زیر در رابطه با دسته بندی جوامع از منظر فارابی درست است؟

- در مدینه ضالّه، علم ابزاری می تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش ها، آرمان ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

- مدینه فاسقه، جامعه ای است که در اثر انحراف نظری از مدینه فاضله به وجود می آید.

- علم در مدینه فاضله، به علم تجربی محدود نمی شود و علوم عقلی و وحیانی را نیز در بر می گیرد.

- در مدینه ضالّه با آنکه مردم علوم وحیانی و عقلانی را می شناسند اما از آنها بهره نمی گیرند.

(۱) سه (۲) یک (۳) چهار (۴) دو

۶۵- هریک از دیدگاه های زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می گیرند؟

فارابی	ابوعلی مسکویه	ابن خلدون	ابوریحان بیرونی
(د)	(ج)	(ب)	(الف)

- علوم اجتماعی را زیر مجموعه علوم انسانی دانسته و آن را «علم مدنی» نامیده است.

- دارای دیدگاهی تبیینی است که کتاب «تجارب الامم» را در هشت جلد نوشته است.

- از روش های تجربی و تفهیمی استفاده می کرد و به ارزیابی انتقادی نیز می پرداخت.

- در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از حس و تجربه استفاده می کرد.

(۱) د - ج - الف - ب (۲) د - ب - الف - ج (۳) ج - ب - الف - د (۴) الف - ج - د - ب

۶۶- کدام گزینه با عبارت زیر ارتباط دارد؟

«در سخن گفتن با دیگری از زبان خود برای ترغیب او به انجام کاری که ما می پسندیم استفاده می کنیم.»

(۱) عقل در معنای خاص، هرگونه تلاش ذهنی و فکری را شامل می شود که هم عالمان در دانش علمی استفاده می کنند و هم عموم مردم در دانش

عمومی از آن بهره می برند.

(۲) جامعه شناسی تفسیری برای فهم دیگران و برقراری ارتباط با آنان یا معنابخشی و انسجام بخشی به زندگی اجتماعی از عقل تفسیری مدد می گیرد.

(۳) دانشمندان به منظور کسب دانش درباره پدیده های طبیعی و مادی از عقل ابزاری استفاده می کنند و همواره به آزمون های حسی و روش های تجربی

پایبندند.

(۴) جامعه شناسی انتقادی به دنبال عقلانیتی می گردد که ظرفیت و توان داوری ارزشی و انتقادی داشته باشد و این ظرفیت و توان را در عقل انتقادی

جست و جو می کند.

۶۷- کدام گزینه در مورد علم فقه صحیح نیست؟

- (۱) فقه، مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی‌کند اما دربارهٔ چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعهٔ اسلامی، احکام و قواعدی را مطرح می‌کند.
- (۲) فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌ها، آن‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری امت اسلامی تبدیل کرد.
- (۳) مکاتب و مذاهب فقهی الزاماً همیشه با یکدیگر تفاوت داشته و نقطهٔ اشتراکی میان این مکاتب یافت نمی‌شود.
- (۴) این علم راه‌های برون رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را تجویز می‌کند.

۶۸- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- میرزای نایینی کدام ویژگی مطلوب فقه شیعه را قابل تحقق می‌دانست؟
- در پایان قرن بیستم امام خمینی (ره) معتقد بود مجلس شورای اسلامی با مشارکت مردم موظف است کدام ویژگی جامعه مطلوب را محقق کند؟
- مطابق نظر امام خمینی (ره) ویژگی دوم جامعه مطلوب از چه طریقی محقق می‌شود؟

- (۱) عادلانه بودن روابط و ساختارهای جامعه با مشارکت و همراهی مردم - ویژگی دوم - مجلس خبرگان
- (۲) عالم به عدالت بودن حاکمان و کارگزاران جامعه - ویژگی اول - مجلس شورای اسلامی
- (۳) عادلانه بودن روابط و ساختارهای جامعه با مشارکت و همراهی مردم - ویژگی اول - مجلس خبرگان
- (۴) عالم به عدالت بودن حاکمان و کارگزاران جامعه - ویژگی دوم - مجلس شورای اسلامی

۶۹- موارد درست در بین عبارتهای زیر کدام‌اند؟

- (الف) از نظر علامه طباطبائی اعتباریات به انسان در انجام عملش یاری می‌رساند؛ مانند قانون، خانواده، گروه و جامعه.
- (ب) عقل در معنای خاص بر اساس موضوع مورد مطالعه خود به اقسامی از جمله عقل نظری و عملی تقسیم می‌شود و عقل نظری واقعیت‌هایی که مستقل از آگاهی و ارادهٔ انسان وجود دارند را شناسایی می‌کند و علومی مانند فلسفه را به وجود می‌آورد.
- (ج) «در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی خود به خودی و بدون علت رخ نمی‌دهد» به عقل عملی اشاره دارد.
- (د) اعتباریات با اعتبار و قرارداد عقل عملی ایجاد می‌شوند و دارای آثار و پیامدهای غیرارادی هستند.
- (ه) عقل در معنای عام قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد و هرگونه تلاش ذهنی و علمی را شامل می‌شود.

- (۱) الف و ب   (۲) ه و ج   (۳) الف و د   (۴) ب و د

۷۰- عبارت درست در رابطه با علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متجدد کدام است؟

- (۱) اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های عینی و اعتباری، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند؛ به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.
- (۲) در علوم اجتماعی جهان اسلام دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند و تفسیر را در تقابل با تبیین نمی‌دانند، بلکه هر تبیینی را نوعی تفسیر به‌شمار می‌آورند.
- (۳) از نظر جامعه‌شناسان مسلمان، تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های یکسانی دارند و در هر سه سطح پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است.
- (۴) اندیشمندان مسلمان برای داوری دربارهٔ ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری، عقل عملی و وحی بهره می‌برند.

دفترچه شماره (۲)

صبح جمعه

۱۴۰۴/۰۱/۲۲

آزمون ۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۴

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

۶۰ سؤال در ۵۵ دقیقه

ساعت ۹:۱۵ تا ۱۰:۱۰ صبح

نام درس	معمولاً دانش‌آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
عربی، زبان قرآن	۶	۵	۳	۲	۱	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
تاریخ و جغرافیا	۷	۶	۴	۲	۱	
فلسفه	۶	۵	۳	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۳)	۲۰	۷۱	۹۰	۲۰
۲	اجباری	تاریخ (۳)	۱۰	۹۱	۱۰۰	۸
۳	اجباری	جغرافیا (۳)	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۷
۴	اجباری	فلسفه دوازدهم	۲۰	۱۱۱	۱۳۰	۲۰

دورهٔ مباحث نیم‌سال دوم
صفحه‌های ۳۷ تا ۸۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همهٔ دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

عربی زبان قرآن (۳)

■ ■ عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۷۱ - ۷۹)

۷۱- ﴿ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ﴾:

(۱) این خلقت خداست. پس من می‌بینم کسانی که غیر از او هستند، چه آفریده‌اند؟!

(۲) این‌ها آفرینش خداوند. پس به من نشان دادند کسانی که غیر از اویند، چه آفریده‌اند؟!

(۳) این خلقت خداست. پس به من نشان بده کسی که غیر از اوست، چه چیز آفریده است؟!

(۴) این آفرینش خداست. پس به من نشان دهید کسانی که غیر از او هستند، چه آفریده‌اند؟!

۷۲- « عَلَى الشَّابِّ الْعَاقِلِ أَنْ يَسْتَرِ أَسْرَارَهُ إِلَّا قَلِيلاً مِنْهَا لِأَنَّ مَنْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَكْتُمَ أَسْرَارَهُ فِي الْحَيَاةِ فَهُوَ أَوْعَفُ النَّاسِ! »:

(۱) بر جوان عاقل واجب است که رازهای خود را جز اندکی از آن‌ها پنهان کند، برای اینکه هرکس رازهایش را در زندگی پنهان نکند پس او ناتوان‌ترین مردم است!

(۲) جوان خردمند باید اسرار خود را بپوشاند مگر اندکی از آن‌ها را، زیرا هرکس نتواند که اسرارش را در زندگی بپوشاند پس او ناتوان‌ترین مردم است!

(۳) جوان خردمند باید اندکی از رازهای خود را بپوشاند برای اینکه هرکس قادر نباشد رازهایش را در زندگی پنهان کند پس او از ضعیف‌ترین مردم است!

(۴) جوان عاقل باید در زندگی اسرارش را، جز اندکی از آن‌ها، بپوشاند برای اینکه هرکس نتوانست که اسرارش را بپوشاند او ناتوان‌ترین مردم است!

۷۳- « لَمْ أَصْدَقْ قَوْلَهُ تَصَدِيقاً إِلَّا فِي زَمَنِ خَيْرِنِي بَيْنَ الْإِقَامَةِ مَعَهُ مُعَزَّزَةً أَوْ الْعُودَةِ إِلَى أُسْرَتِي سَالِمَةً! »:

(۱) فقط سخنش را به‌طور قطع در زمانی باور کردم که مرا بین ماندن عزتمندانه با او یا بازگشت به‌سوی خانوادهٔ خود به‌طور سالم اختیار داد!

(۲) سخن او را قطعاً باور نکردم جز در زمانی که من بین ماندن با عزت یا بازگشتی سالم به‌سوی قومم، خانوادهٔ خود را برگزیدم!

(۳) سخنش بدون شک باور نشد جز وقتی که من را بین اقامت همراه او با عزت یا بازگشتی سالم به‌سوی خانواده‌ام صاحب اختیار کرد!

(۴) سخنش را به‌طور قطع باور کردم فقط در زمانی که مرا بین ماندن با او با عزت یا بازگشت به‌سوی خانواده‌ام به سلامت اختیار داد!

۷۴- « تَلَجَّأَ بَعْضُ الطَّيُورِ إِلَى حَيْلٍ لِإِنْقَازِ فِرَاحِهَا وَ مِنْهَا أَنَّهَا قَدْ تَتَّظَاهَرُ بِأَنَّ أَجْنَحَتَهَا مَكْسُورَةٌ، يَتَّبِعُهَا الْمُفْتَرِسُ فَتُبْعِدُهُ عَنِ الْعُشِّ ابْعَاداً كَثِيراً!»: بعضی از پرندگان .....

- (۱) گاهی به چاره‌جویی‌هایی برای نجات زندگی جوجه‌هایشان متوسل می‌شوند و از آن جمله وانمود می‌کنند که بالشان شکسته است، جانور شکارچی او را دنبال می‌کند پس از لانه بسیار دور می‌شوند!
- (۲) برای نجات یافتن جوجه‌هایشان به چاره‌اندیشی پناه می‌برند و از آن جمله گاهی وانمود می‌نمایند که بالشان شکسته است، جانور درنده در پی او می‌رود پس او را قطعاً از لانه دور می‌نماید!
- (۳) برای نجات یافتن جوجه‌ها به روش‌هایی پناه می‌برند و از آن جمله تظاهر می‌کند که بال‌هایش شکسته است، پس شکارچی در تعقیب او از لانه بسیار دور می‌شود!
- (۴) برای نجات دادن جوجه‌هایشان به چاره‌اندیشی‌هایی پناه می‌برند و از آن جمله گاهی تظاهر می‌نمایند که بال‌هایشان شکسته است، جانور درنده آن‌ها را تعقیب می‌کند بنابراین او را از لانه خیلی دور می‌کنند!

۷۵- « يَا مَنْ قَدْ اِسْتِغْلَتْ بِدُنْيَاكَ اِسْتِغَالَ الْغَافِلِينَ وَ قَدْ غَرَّكَ طَوْلُ الْاَمَلِ، اِعْلَمْ بِأَنَّ الْمَوْتَ سَيَأْتِي بِغَتَّةٍ!»:

- (۱) ای آنکه با غفلت مشغول دنیایت شده‌ای در حالی که آرزوهای دراز تو را فریفته است، بدان که مرگ بی‌شک تو را ناگهان فرا خواهد گرفت!
- (۲) هان ای کسی که مثل غافلان به دنیا مشغول شده و با آرزوی طولانی مغرور گشته‌ای، بدان که مرگ به طور ناگهانی خواهد رسید!
- (۳) ای کسی که به دنیای خود همچون غافلان سرگرم شده‌ای در حالی که آرزوی طولانی تو را فریب داده است، بدان که مرگ ناگهان فرا خواهد رسید!
- (۴) ای کسی که از روی غفلت سرگرم دنیای خود شده‌ای در حالی که آرزوهای دور و دراز تو را مغرور کرده‌اند، آگاه باش که مرگی ناگهانی خواهد آمد!

۷۶- عَيْنِ الْخَطَا:

- (۱) لَا يُضَعِّفُ عِزَمَ الْإِنْسَانِ فِي مُوَاجَهَةِ الصَّعُوبَاتِ فِي الْحَيَاةِ إِلَّا فَقْدَانُ الْاَمَلِ وَ التَّشَاؤْمُ! فقط از دست‌دادن امید و بدبینی، اراده‌ انسان را در رویارویی با سختی‌ها در زندگی ضعیف می‌کند!
- (۲) أَخَذَ جَدِّي يَتَكَلَّمُ عَنْ ذِكْرِيَّاتِ حَيَاتِهِ فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ وَلَكِنَّهُ لَمْ يَتَذَكَّرْ اسْمَ الشَّارِعِ الَّذِي كَانَ يَسْكُنُ فِيهِ! پدربزرگم تصمیم گرفت درباره‌ خاطرات زندگیش در این شهر صحبت کند ولی نام خیابانی را که در آن زندگی می‌کرد به یاد نیاورد!
- (۳) تَكَادُ الْامْتِحَانَاتُ تَبْدَأُ فَعَلِينَا أَنْ نَحَاوِلَ أَكْثَرَ فَاكْثَرَ وَ نَجْتَنِبُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤَدِّي إِلَى خَلَلٍ فِي بَرَامَجِنَا! چیزی نمانده امتحانات شروع شود، پس ما باید بیش از پیش تلاش کرده و از هر چیزی که منجر به خللی در برنامه‌هایمان گردد، دوری کنیم!
- (۴) اقترح المعلم أن أستمع إلى كلامه استماعاً و أدرس الموضوعات الهامة لزملائي بعد انتهاء الحصّة! معلّم پیشنهاد کرد حتماً به حرفش گوش دهم و موضوعات مهم را بعد از پایان زنگ به همکلاسی‌هایم درس بدهم!

۷۷- عَيْنِ الْخَطَا:

(۱) قد يمكن للمرء العيش بلا بصرٍ لكنّه لا يقدرُ على العيش بلا أملٍ!؛ گاهی برای انسان ممکن است که بدون بینایی زندگی کند، اما او نمی‌تواند بدون آرزو زندگی نماید!

(۲) لا شكَّ أنَّ كلَّ عسيرٍ يُصبحُ يسيراً بالاستعانة بالله!؛ هیچ شکی نیست که هر سختی با یاری خواستن از الله آسان می‌شود!

(۳) طردنا المعتدين على بلادنا طرداً فأنسحبوا جميعاً!؛ متجاوزان به کشورمان را به‌گونه‌ای رانديم که همگی عقب‌نشینی کردند!

(۴) المتشائم يشكو من الريح و المتفائل ينتظر تغيير المسير!؛ بدبین از باد شکوه می‌کند در حالی که خوش‌بین انتظار تغییر مسیر را می‌کشد!

۷۸- «آلودگی هوا، نظام طبیعی که خداوند آن را آفریده است را خراب می‌کند پس از او می‌خواهیم که به ما در نگهداری از آن کمک کند!»؛ عَيْنِ الصَّحِيح:

(۱) تلوثُ الهواءِ يُخرِبُ نظامَ الطَّبيعةِ الَّذِي خَلَقَهُ اللهُ، فنسأله أن يُعيننا على الحفاظ عليه!

(۲) تلوثُ الهواءِ يُخرِبُ نظامَ الطَّبيعةِ الَّذِي خُلِقَ، فنسألُ من الله أن يساعدنا لكي نحافظ عليه!

(۳) يُخرِبُ تلوثُ الهواءِ نظامَ الطَّبيعةِ الَّذِي خَلَقَهُ هو اللهُ، فنسألُ منه أن يُعيننا لكي نحافظ عليه!

(۴) تلوثُ الهواءِ يُؤدِّي إلى تخريب نظام الطَّبيعةِ الَّذِي خَلَقَهُ اللهُ، فنسأله أن يُساعدنا على الحفاظ عليه!

۷۹- كم بيتاً من الأبيات التالية مناسب في المفهوم؟ ﴿و ما الحياة الدنيا إلا لعب و لهو﴾

(الف) حیات لهو و لعب است اینچه دیدی حیات طیبّه نامی شنیدی

(ب) از لهو و لعب نه‌ای دمی واقف خویش ترسم که همه عمر به بازی بازی

(ج) ای دل بقاء، دوام و بقایی چنان نداشت ایام عمر، فرصت برق جهان نداشت

(د) بازیچه‌ایست طفل فریب این متاع دهر بی‌عقل مردمان که بدین مبتلا شدند

(۴) أربعة

(۳) ثلاثة

(۲) إثنان

(۱) واحد

■ ■ اقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة (٨٠ - ٨٤) بما يناسب النص:

هناك صور عديدة لتلوث البيئة أهمها: تلوث الهواء و تلوث الماء و تلوث التربة و الضوضاء و قد كثر في عصرنا

بعلل مختلفة نشرحها:

سبب تلوث الهواء إحراق النفط بسبب محركات السيارات و غيرها و يصبح الهواء الذي لا رائحة له هواءً له رائحة و لون و يضر تلوث الهواء بصحة الانسان فيؤدي إلى التهاب العيون و الرئة و كذلك موت الحيوان و النبات أيضاً.

تلوث الماء يؤدي إلى تقليل الماء النقي و العذب يستعمله الانسان في الشرب و النظافة و السبب في تلوث الماء رمي المواد الكيميائية و النفايات الحيوانية و النباتية في البحار و الأنهار.

تلوث التربة يؤدي إلى فقدان مساحة من الأرض التي تزرع فيها النباتات لغذاء الإنسان و الحيوان، و الضوضاء تكثر في المدن و سببها وسائل النقل من الطائرات و الحافلات و السيارات، إنها تؤدي إلى ضعف السمع و القلق.

٨٠- عيّن الخطأ حسب النص:

(١) لتلوث البيئة صور مختلفة أهمها أربعة!

(٢) للهواء النظيف لون و رائحة يشعر بهما الإنسان!

(٣) تلوث البيئة قد يسبب قلة الماء الموجود للكائنات!

(٤) من الممكن أن الكائنات تتضرر من تلوث التربة!

٨١- عيّن الصحيح حسب الاستنتاجات من النص:

(١) اليوم نشاهد أن الضوضاء تكثر في القرى أيضاً!

(٢) السبب الوحيد في تلوث الهواء هو المواد الكيميائية!

(٣) من الواضح أن تلوث الهواء يسبب موت الخضراوات!

(٤) السبب في تلوث البيئة يعود إلى قلة الطعام للموجودات الحية!

٨٢- عيّن الموضوع الذي ما جاء في النص:

(١) إن التلوث خطير لسلامة الإنسان!

(٢) قد ازداد عدد ركاب الحافلات في المدن!

(٣) تلوث التربة يخفّض الأراضي الزراعية في العالم!

(٤) الأمراض التنفسية قد تكون ناتجة من تلوث الهواء!

■ عَيْنِ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٨٣ و ٨٤)

۸۳- « مُخْتَلَفَةٌ - يَسْتَعْمَلُ - إِحْرَاقٌ - تَكْثُرُ »:

- (١) مُخْتَلَفَةٌ: مفرد مؤنث - اسم مفعول - معرب - نكرة / صفة، و مجرور بالتبعية من موصوفها (علل)
- (٢) يَسْتَعْمَلُ: مضارع - للمفرد المذكر الغائب - مصدره: استعمل - متعد / فعل؛ فاعله: الإنسان، و مفعوله: ضمير «ه»
- (٣) إِحْرَاقٌ: اسم - مذكر - مصدر مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد - معرب / خبر للجملة الاسمية، و مرفوع بعلامة الضمة
- (٤) تَكْثُرُ: مضارع - للمؤنث - مجرد ثلاثي، و ليس له حرف زائد - معلوم / فعل و فاعل؛ جملة فعلية، و خبر للجملة الاسمية

۸۴- « السِّيَّارَاتُ - تَلَوُّثٌ - يُؤَدِّي - تُزْرَعُ »:

- (١) السِّيَّارَاتُ: جمع سالم للمؤنث (مفردة: السيارة) - اسم مبالغة، تدلّ على الآلة - معرّف بأل / مضاف اليه و مجرور
- (٢) تَلَوُّثٌ: مصدر من باب تفعل؛ ماضيه: لَوَّثَ، و مضارعه: يُلَوِّثُ - معرب / مبتدأ و مرفوع بالضمة؛ و خبره: يؤدّي
- (٣) يُؤَدِّي: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب تفعيل، له حرف زائد واحد فقط - معلوم / فعل و فاعل؛ خبر للجملة الاسمية
- (٤) تُزْرَعُ: مضارع - للمفرد المؤنث الغائب - مجرد ثلاثي؛ مادته: ز ر ع - مجهول / فعل و نائب الفاعل: النَّبَاتَاتُ؛ الجملة فعلية

■ عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٨٥ - ٩٠)

۸۵- عَيْنِ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) ذَاتَ يَوْمٍ لَاحَظَ الْمُزَارِعُ أَنَّ عَدَدَ الْفِرَاحِ يَنْقُصُ تَدْرِيجِيًّا،
- (٢) فَبَدَأَ الْمُزَارِعُ يُفَكِّرُ فِي سَبَبِ هَذَا الْأَمْرِ لِأَنَّهُ كَانَ مُتَعَجِّبًا،
- (٣) فَقَامَ بِمُرَاقَبَةِ الْمَرْزَعَةِ لَيْلًا وَ نَهَارًا وَ كَانَ يُفَتِّشُ عَنِ الْعَامِلِ،
- (٤) وَ فِي الْآخِرِ تَبَيَّنَ أَنَّ الْبُومَةَ كَانَتْ تَهْجُمُ عَلَى الْفِرَاحِ وَ تَأْكُلُهَا!

۸۶- عَيْنِ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ لَيْسَ جَمْعاً سَالِماً:

- (۱) تُعْطَى لِلسِّيَّاحِ فِي مَطْعَمِ الْفُنْدُقِ خِدْمَاتُ كَثِيرَةٍ إِلَّا الْفَطُورَ!
- (۲) كَانَتِ الطَّالِبَاتُ يَتَّبِعْنَ قَوَائِينَ الْمَدْرَسَةِ الْجَدِيدَةِ إِلَّا بَعْضَهَا!
- (۳) كَانَ اللَّاعِبُونَ قَدْ لَبَسُوا مَلَابِسَهُمْ قَبْلَ الْمُبَارَاةِ إِلَّا حَارِسَ الْمَرْمَى!
- (۴) فَتَّشَ الشَّرْطِيُّ فِي الصَّالَةِ بَطَاقَاتِ الْمُرَافِقِينَ إِلَّا طِفْلاً صَغِيراً مِنْهُمْ!

۸۷- عَيْنِ «اسْتِغْفَارٍ» لَيْسَ مَفْعُولاً مُطْلَقاً:

- (۱) يَتَضَرَّعُ بَعْضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ يَقُولُونَ: نَسْتَغْفِرُ اللَّهَ اسْتِغْفَاراً صَادِقاً!
- (۲) قَالَ أَحَدُ أَحِبَّائِي: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَنْتِ اطْلُبِ اسْتِغْفَاراً أَيْضاً حَتَّى يَغْفِرَكَ اللَّهُ!
- (۳) إِنَّ اللَّهَ غَافِرٌ ذُنُوبَ النَّائِبِينَ وَ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَهُ اسْتِغْفَارَ الصَّالِحِينَ!
- (۴) إِذَا أَدْنَبْتُمْ أَوْ تَذَكَّرْتُمْ ذُنُوبَكُمْ الْمَاضِيَةَ فَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ اسْتِغْفَاراً!

۸۸- عَيْنِ الْمَوْصُوفِ مُؤَكِّداً:

- (۱) لَنْ نَنْجَحَ فِي امْتِحَانَاتِ نِهَایَةِ السَّنَةِ الدَّرَاسِيَّةِ إِلَّا امْتِحَانِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ!
- (۲) إِنَّمَا لَا يَكْفِي رَأْيَ الْوَاحِدِ فِي حَلِّ الْمَشَاكِلِ بَلْ نَحْتَاجُ إِلَى آرَاءِ جَمِيعِ الْحَضَرِّ!
- (۳) لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَحَافِظَ عَلَى هَدْوِهِ تَحْتَ الضَّغْطِ إِلَّا قَائِدُ هَذَا الْفَرِيقِ الْمُجَرَّبُ!
- (۴) إِنَّ أَوَّلَ مَسْئُولِيَّةِ كُلِّ مَوَاطِنٍ فِي الْمُجْتَمَعِ هِيَ أَنْ يَحْتَرَمَ حَقُوقَ الْآخَرِينَ احْتِرَاماً!

۸۹- عَيْنِ مَا يَبَيِّنُ كَيْفِيَّةَ وَقْعِ الْفِعْلِ:

- (۱) أَبْتَسِمَ فِي وَجْهِ أُمِّي ابْتِسَاماً فَتَفَرَّحَ مِنْ عَمَلِي!
- (۲) اجْتَنَبَ عَنِ الْمَعَاصِي اجْتِنَاباً وَ لَا تَتَسَّ اللَّهُ أَبَداً!
- (۳) مَنْ يُجِيبُ عَنْ أَسْئَلَةِ الْامْتِحَانِ إِبَاجَةً يَنْجَحُ فِيهِ!
- (۴) اِعْمَلْ عَمَلٍ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ!

۹۰- عَيْنِ الصَّحِيحِ عَنِ الْمُنَادَى:

- (۱) يَا أَخَوَاتِ اكْتُبْنَ الْوَاجِبَاتِ الدَّرَاسِيَّةَ بِدَقَّةٍ بَالِغَةٍ!
- (۲) يَا الطَّبِيبَةُ افْحَصِي وَالدَّيَّ الْمَرِيضَةَ وَ سَاعِدِيهَا!
- (۳) يَا ابْنَتَا الْأَحْبَةِ لَا تَسْتَشِيرُوا الْكَذَّابَ لِكَيْلَا تَنْدُمُوا!
- (۴) أَيُّهَا اللَّاعِبَةُ مَارِسِي التَّمَارِينَ الصَّعْبَةَ وَ لَا تَهْنِي!

دورهٔ مباحث نیم‌سال دوم
صفحه‌های ۹۲ تا ۱۶۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همهٔ دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۸ دقیقه

تاریخ (۳)

۹۱- در یک موقعیت فرضی، مورخی به ثبت و تحلیل استعفای سیدضیاءالدین طباطبایی از نخست‌وزیری و عزیمت او به اروپا پرداخته است. این مورخ

ممکن است در طول زندگی خود، شاهد کدام‌یک از وقایع زیر نبوده باشد؟

(الف) دستگیری و تبعید آیت‌الله مدرس به خواف

(ب) لشکرکشی قوای قزاق به تهران در اسفند ۱۲۹۹

(ج) تصویب مادهٔ واحدهٔ خلع قاجاریه از سلطنت

(د) انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ میان ایران و انگلستان

(۱) «ب» و «د» (۲) «د» و «الف» (۳) «الف» و «ب» (۴) «الف» و «ج»

۹۲- کدام گزینه پیرامون حوادث و مسائل در فاصلهٔ دو جنگ جهانی نادرست بیان شده است؟

(۱) عدم عضویت ایالات متحدهٔ آمریکا در جامعهٔ ملل، یکی از دلایل ضعف و ناتوانی این نهاد بین‌المللی بود.

(۲) ظهور بحران و رکود اقتصادی عمیق در سال ۱۹۲۹ میلادی، تا حد زیادی ناشی از عملکرد حکومت‌های دیکتاتوری در اروپا بود.

(۳) هیتلر از ابتدا، یکی از برنامه‌های خود را لغو قرارداد تحمیلی ورسای اعلام کرد و پس از رسیدن به قدرت نیز به وعدهٔ خود عمل کرد.

(۴) بسیاری از مردم ایتالیا به دلیل عملکرد اقتصادی موسولینی، شیفتهٔ وی بودند اما با شروع جنگ جهانی دوم، این محبوبیت رو به افول نهاد.

۹۳- ترتیب تاریخی در کدام گزینه به‌درستی مشخص شده است؟

(۱) نازی‌ها نیمهٔ غربی لهستان را تصرف کردند. ← سرمای روسیه مانع از پیروزی آلمانی‌ها شد. ← دولت آمریکا دو شهر هیروشیما و ناگاساکی را ویران کرد.

(۲) نیروهای ارتش شوروی شرق آلمان را تصرف کردند. ← آمریکا ایتالیا را به زانو درآورد. ← نیروهای متفقین تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی را دستگیر کردند.

(۳) دولت آمریکا دو شهر هیروشیما و ناگاساکی را ویران کرد. ← نازی‌ها نیمهٔ غربی لهستان را تصرف کردند. ← آمریکا ایتالیا را به زانو درآورد

(۴) ورود نیروهای متفقین به خاک فرانسه منجر به آزادسازی آن شد. ← سرمای شدید و کمبود آذوقه مانع از پیروزی آلمان در روسیه شد. ← دولت‌های محور به شرق اروپا و بالکان هجوم بردند.

۹۴- کدام گزینه دربارهٔ تاریخچهٔ کشف و استخراج نفت ایران نادرست است؟

(۱) ویلیام ناکس دارسی تعهد کرد ۲۰ هزار لیتر نقد، ۲۰ هزار لیتر به شکل سهام و تنها ۱۶ درصد سود خالص سالانه را پرداخت کند.

(۲) در زمان مظفرالدین شاه بود که امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز به یک فرد خارجی داده شد.

(۳) اولین حلقهٔ چاه نفت در منطقهٔ مسجدسلیمان توسط انگلیسی‌ها به بهره‌برداری رسید.

(۴) در زمان رضاخان نام شرکت نفت ایران و انگلیس به شرکت نفت پارس و انگلیس تغییر یافت.

۹۵- کدام گزینه در ارتباط با «کودتای ۲۸ مرداد»، نادرست است؟

- (۱) محمدرضا پهلوی در ابتدا برای پذیرش کودتا تردید داشت، اما اشرف پهلوی و یک ژنرال آمریکایی توانستند وی را برای پذیرش کودتا متقاعد کنند.
- (۲) پس از کودتا، حکومت پهلوی با دولت‌های انگلستان، آمریکا، هلند و فرانسه درباره مسئله نفت به توافق رسید و تولید و فروش نفت به کنسرسیومی از شرکت‌های نفتی داده شد.
- (۳) زاهدی پس از موفقیت کودتا با نقشه‌ها و حمایت‌های آمریکا و انگلستان و رسیدن به نخست‌وزیری، اعلام حکومت نظامی کرد.
- (۴) مقدمات اجرای کودتا با ورود مأمور ویژه سیا و ملاقات او با زاهدی فراهم شد و با حمایت‌های آمریکا و انگلستان، واحدهایی به فرماندهی زاهدی علیه حکومت مصدق کودتا کردند.

۹۶- کدام گزینه درباره رویدادهای تاریخ ایران در اوایل دهه ۱۳۴۰ درست است؟

- (۱) نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی، اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی بود که در زمان نخست‌وزیری امیر اسدالله علم به اجرا درآمد.
- (۲) انقلاب سفید با وجود شعارهای فریب‌دهنده در عمل جسم نیمه‌جان اشتغال و زندگی شهری ایران را نیز در معرض خطر قرار داد.
- (۳) شاه اصول شش‌گانه‌ای را با عنوان انقلاب سفید مطرح کرد و در بهمن ۱۳۴۱ به تصویب دولت رساند.
- (۴) برنامه‌های اصلاحی دولت آمریکا به‌عنوان اصلاحات ارضی در سال ۱۳۴۰ آغاز شد.

۹۷- هر کدام از عبارت‌های زیر مربوط به کدام‌یک از نخست‌وزیران محمدرضاشاه است؟

الف) تلاش بر کاستن از سرعت انقلاب اسلامی

ب) ایجاد فضای باز سیاسی

ج) برقرارکردن حکومت نظامی در اصفهان

د) تظاهرات گسترده پس از نماز عید فطر

- (۱) «الف» مربوط به نخست‌وزیری شاپور بختیار است و «د» در نتیجه برسرکار آمدن شریف امامی رخ داد.
- (۲) هویدا برای «ب» بر سرکار آمد و «ج» مربوط به نخست‌وزیری جمشید آموزگار است.
- (۳) شاه برای «ب» هویدا را عزل و آموزگار را سرکار آورد و «د» مربوط به دوران نخست‌وزیری شریف امامی است.
- (۴) شریف امامی برای «الف» جانشین ازهارى شد و «ج» در زمان نخست‌وزیری شریف امامی رخ داد.

۹۸- چند مورد از عبارت‌های زیر نادرست است؟

الف) کمی پس از تأسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، کمیته انقلاب اسلامی با وظیفه حفظ امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی تأسیس شد.

ب) چند ماه پس از همه‌پرسی تعیین نظام سیاسی جدید، مردم مجلس شورای اسلامی را برگزیدند و این مجلس از مرداد ۱۳۵۸ کار تدوین قانون اساسی را آغاز کرد.

ج) آیت‌الله طالقانی عضو سرشناس شورای انقلاب و آیت‌الله قاضی طباطبایی توسط گروهک تروریستی فرقان به فاصله کوتاهی پس از انقلاب اسلامی شهید شدند.

د) تدوین قانون اساسی زمینه‌ساز برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در بهمن ۱۳۵۸ شد و مدتی پس از آن محمدعلی رجایی مدیریت امور کشور را از شورای انقلاب تحویل گرفت.

ه) استعفای کابینه دکتر بازرگان در برابر تسخیر سفارت آمریکا در تهران صورت گرفت که مسئولیت اداره کشور و تکمیل روند استقرار به کمیته انقلاب سپرده شد.

(۴) پنج

(۳) سه

(۲) چهار

(۱) دو

۹۹- کدام گزینه به ترتیب درباره موقعیت و اقدامات اولین و سومین رئیس‌جمهور ایران (۱۳۶۸ - ۱۳۵۹ هجری شمسی) درست است؟

(۱) از پذیرش محمدعلی رجایی چهره انقلابی و مورد اعتماد امام (ره) و مردم امتناع می‌ورزید. - توسط مجلس شورای اسلامی به منظور عدم ایجاد وقفه در امور جنگ، به ریاست هیئت دولت برگزیده شد.

(۲) با شروع جنگ تحمیلی نیروهای سپاه پاسداران را در تنگنای مالی و تسلیحاتی قرار داد و زمینه سقوط خرمشهر را فراهم آورد. - در دوره مذکور مدارس که پس از پیروزی انقلاب اسلامی تعطیل شده بودند، بازگشایی شدند.

(۳) امام خمینی (ره) او را از فرماندهی کل قوا برکنار کرد و چند روز بعد نمایندگان مجلس شورای اسلامی به عدم کفایت سیاسی او رأی دادند که به تأیید امام رسید. - در این دوره ثبات سیاسی و امنیتی بیشتری ایجاد شد و اداره امور جنگ با توان و موفقیت بیشتری به انجام رسید.

(۴) با نزدیک شدن به سازمان مجاهدین خلق از خط امام فاصله گرفت. - آیت‌الله مهدوی کنی در این دوره به مقام نخست‌وزیری منصوب شد.

۱۰۰- کدام گزینه در ارتباط با انگیزه و اهداف صدام از تحمیل جنگ به ایران نادرست است؟

(۱) حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود و در ادامه تسلط بر خلیج فارس

(۲) جداکردن جزایر سه گانه ابوموسی، تنب کوچک و تنب بزرگ از ایران

(۳) جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در بین مردم عراق و مردم مسلمان سایر کشورها

(۴) نابودی انقلاب اسلامی ایران و تلاش برای بازگرداندن نظام شاهنشاهی

جغرافیا (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۷ دقیقه

دوره مباحث نیم‌سال دوم
صفحه‌های ۵۹ تا ۱۱۵

۱۰۱- با توجه به تصویر زیر، کدام یک از موارد زیر به‌درستی تدوین شده است؟

الف) هرچه پیچ‌وخم‌های مسیر بین دو شهر یا روستا بیشتر باشد، مقدار شاخص انحراف کمتر می‌شود.

ب) طول مسیر ایجادشده ۲۰۰ کیلومتر بیشتر از فاصله مستقیم بین «الف» و «ب» است.

ج) طول مسیر احداث شده ۱۰۰٪ بیشتر از فاصله مستقیم بین «الف» و «ب» است.

د) می‌توان گفت حداقل مقدار شاخص انحراف برای ایجاد مسیر بین دو شهر یا روستا ۱۰۰ است.

(۴) «ب» و «ج»

(۳) «الف» و «ج»

(۲) «ب» و «د»

(۱) «ج» و «د»

۱۰۲- در کدام گزینه عبارت‌های درستی در مورد «هزینه‌ها و ایمنی» آمده است؟

(۱) هرچه مقدار جمعیت و انرژی مصرف‌شده بیشتر باشد هزینه حمل بیشتر می‌شود. - تنها با اختراع وسایل حمل و نقل ریلی مسئله تصادفات پیش آمد.

(۲) در چند دهه اخیر از انرژی‌های جایگزین برای حمل و نقل استفاده شده است. - برخی کالاها باید به سرعت حمل شوند و به مقصد برسند؛ در حالی که برای برخی دیگر صرف زمان طولانی مشکلی ایجاد نمی‌کند.

(۳) یکی از فعالیت‌های آن تجهیزاتی است که برای پایش تصادفات در حمل و نقل خصوصی و عمومی به کار گرفته می‌شود. - محاسبه هزینه‌های سرمایه‌ای و عملیاتی در آن صورت می‌گیرد.

(۴) هزینه سرمایه‌گذاری مهم است ولی هزینه انرژی تأثیری ندارد. - به ساکنان مجاور خطوط لوله نفت و گاز باید آموزش داد که از حفاری در این نواحی بپرهیزند.

۱۰۳- به ترتیب هر عبارت زیر مربوط به کدام نوع از حمل و نقل عمومی است؟

- قطار خیابانی که در سطح خیابان‌ها روی ریل حرکت می‌کند.

- اتوبوس‌هایی که هوا را آلوده نمی‌کنند و عمر موتورشان زیاد است.

- قطار هوایی که در مناطق گردشگری و محوطه نمایشگاه‌ها کاربرد دارد.

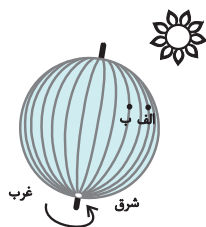
(۲) تراموا - BRT - متروی هوایی

(۱) تراموا - اتوبوس برقی - مونوریل

(۴) مونوریل - BRT - متروی هوایی

(۳) مونوریل - اتوبوس برقی - تراموا

۱۰۴- مطابق شکل داده شده، دو شهر «الف» و «ب» ۳۰ درجه اختلاف طول جغرافیایی دارند. اگر در شهر «الف» ساعت ۸ صبح باشد، در شهر «ب» ساعت

چند است؟

(۲) ۶ صبح

(۱) ۵ صبح

(۴) ۱۱ صبح

(۳) ۱۰ صبح

۱۰۵- کدام گزینه نادرست است؟

(۱) میزان تخریب و خسارت‌های ناشی از نزدیک شدن گسل‌های همگرا نسبت به سایر گسل‌ها بیشتر است.

(۲) با توجه به موقعیت جغرافیایی و نوع ناهمواری‌ها برخی مخاطرات طبیعی مانند زمین لغزش، سیل و خشکسالی در کشور ما بیشتر رخ می‌دهد.

(۳) بخش بالایی گوشته زمین یکپارچه نیست و در محل‌هایی گسستگی دارد که به هر کدام از آن واحدها، «پلیت» می‌گویند.

(۴) کمربند میانی اقیانوس اطلس محلی است که پوسته کف اقیانوس به پوسته قاره آسیا - اروپا، آمریکای جنوبی و شمالی برخورد می‌کند.

۱۰۶- پاسخ درست هریک از پرسش‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) در کشور ایران آبدهی رودها در چه دوره‌ای بیشتر است؟

ب) چه زمانی می‌توانیم بگوییم یک رودخانه دچار سیل شده است؟

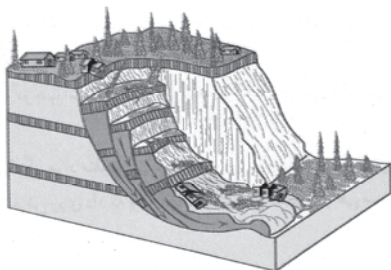
(۱) اواخر پاییز و زمستان - اگر آبدهی رود آنقدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر رود.

(۲) زمستان تا اوایل بهار - اگر حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آبدهی آن بیشتر شود.

(۳) اواخر پاییز و زمستان - اگر حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آبدهی آن بیشتر شود.

(۴) زمستان تا اوایل بهار - اگر آبدهی رود آنقدر افزایش یابد که از ظرفیت رود فراتر رود.

۱۰۷- تصویر زیر مربوط به کدام گروه از حرکات دامنه‌ای است و کدام مورد درباره این گروه از حرکات دامنه‌ای نادرست است؟

(۱) زمین لغزش - حجم عظیمی از مواد در سطح دامنه‌های پرتیب جابه‌جا می‌شود.

(۲) زمین لغزش - دامنه‌هایی که شیب کمتر اما حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته دارند.

(۳) جریان گلی - رسوبات ریزدانه اشباع شده از آب، به صورت گل و لای جریان می‌یابد.

(۴) جریان گلی - دامنه‌هایی که شیب بیشتر اما حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته دارند.

۱۰۸- به ترتیب هر مورد زیر مربوط به کدام مرحله از مدیریت زمین لرزه می باشد؟

- نقاط امن پناه گیری در خانه، مدرسه، محل کار و ... را شناسایی کنیم.

- از ساختمان های بلند و تیرهای چراغ برق و تابلوهای مغازه ها فاصله بگیریم.

- برق را قطع کنیم، شیرهای آب و گاز را ببندیم و محل را ترک کنیم.

(۱) هنگام وقوع زمین لرزه - بعد از وقوع زمین لرزه - قبل از وقوع زمین لرزه

(۲) قبل از وقوع زمین لرزه - بعد از وقوع زمین لرزه - هنگام وقوع زمین لرزه

(۳) هنگام وقوع زمین لرزه - هنگام وقوع زمین لرزه - بعد از وقوع زمین لرزه

(۴) قبل از وقوع زمین لرزه - هنگام وقوع زمین لرزه - بعد از وقوع زمین لرزه

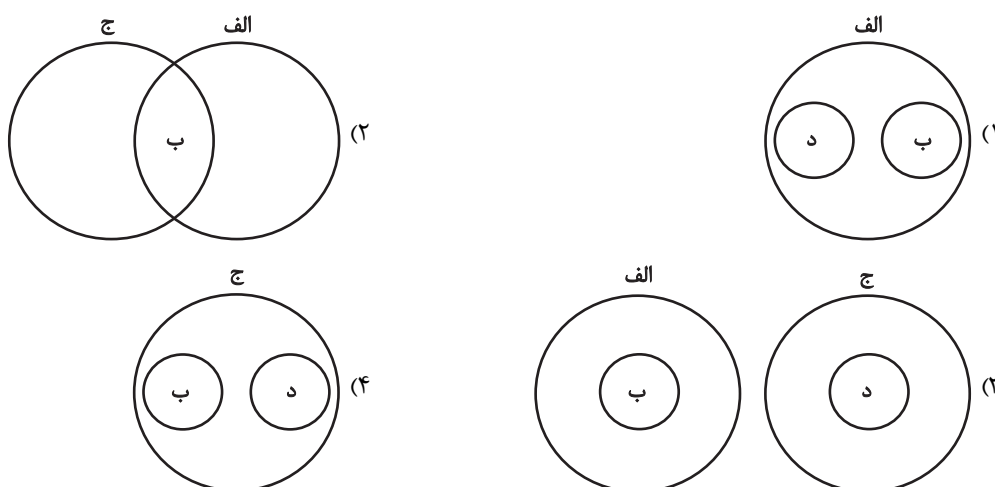
۱۰۹- با توجه به موارد زیر، کدام تصویر در خصوص شرایط مدیریت پیش از وقوع سیل به درستی ترسیم شده است؟

(الف) روش های غیرسازه ای با هزینه کمتر و تأثیرات نامطلوب کمتر بر محیط زیست

(ب) هدایت و اصلاح شیب آبراهه ها

(ج) روش های سازه ای و محاسبه شدت جریان سیل پیش از وقوع آن

(د) ایجاد دیواره های مهارکننده و پایدارکننده

۱۱۰- کدام یک از عبارت های زیر درست است؟

(الف) به کمک تصاویر ماهواره ای می توان جهت حرکت سامانه های باران را و زمان دقیق رسیدن آن ها به هر منطقه را چند روز قبل پیش بینی کرد.

(ب) تصاویر قرارداده شده در نرم افزار گوگل ارث اغلب در طیف نامرئی مانند انرژی زمین گرمایی و گازهای موجود در جو تهیه شده اند.

(ج) نرم افزارهای رایانه ای انواع داده های دریافت شده را تحلیل و به تصاویر مورد نیاز تبدیل می کنند.

(د) دستگاه های سنجنده نصب شده روی ماهواره ها، می توانند بازتاب پدیده های طبیعی سطح زمین را در طیف های الکترومغناطیس مختلف دریافت کنند.

(۴) «ب» و «ج»

(۳) «ب» و «د»

(۲) «الف» و «د»

(۱) «الف» و «ج»

دورهٔ مباحث نیم‌سال دوم
صفحه‌های ۵۲ تا ۱۱۱

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همهٔ دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

فلسفهٔ دوازدهم

۱۱۱- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) حیطةٔ کارکرد عقل، امروزه به عقل تجربی محدود شده است و استدلال عقلی منزوی شده است مگر در حوزهٔ رد و اثبات مسائل ریاضی.
- (۲) اوگوست کنت معنای دوم عقل را کاملاً رد می‌کرد و معنای اول آن را زمانی که در مسیر حس و تجربه فعالیت کند و منجر به علم شود قبول داشت.
- (۳) دکارت به همهٔ توانایی‌ها و معانی عقل باور داشت و اثبات وجود مسائلی چون خدا، نفس مجرد و اختیار و اراده را از مسیر عقل میسر می‌دانست.
- (۴) در دورهٔ دوم حاکمیت کلیسا تعارض میان مبانی و اصول مسیحیت و عقل‌گرایی در انتها منجر به غلبهٔ عقل بر دین شد و مسیحیت به گوشه‌ای از زندگی مردم رانده شد.

۱۱۲- پیرامون قرون وسطی کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) مبانی ابتدایی کلیسای کاتولیک با عقل و عقلانیت همخوانی نداشت.
- (۲) در دوران رنسانس، قدرت کلیسا بر فرهنگ و جامعه کاهش یافت.
- (۳) در دورهٔ دوم قرون وسطی، فیلسوفان مسیحی تحت تأثیر افکار ابن‌سینا و ابن‌رشد قرار داشتند.
- (۴) در دورهٔ دوم قرون وسطی، رهبران کلیسا بر این باور بودند که دخالت عقل موجب تضعیف ایمان می‌شود.

۱۱۳- از بین عبارات ذکرشده، چند عبارت صحیح هستند؟

- الف) دلیل ارسطو بر تقسیم دانش به نظری و عملی، وجود دو عقل در انسان است.
- ب) کاربرد لوگوس به معنای کلمه و سخن توسط هراکلیتوس، ناظر به کاربرد عقل به عنوان دستگاه تفکر است.
- ج) کلمهٔ «عقل» اشتراک لفظ دارد و هیچ تقدم و تأخری در درک مفهوم عقل در معانی متفاوتش در اذهان مردم وجود ندارد.
- د) عامل تقسیم فلاسفهٔ اروپا به عقل‌گرا و تجربه‌گرا، اختلاف میان فلاسفه بر سر محدودهٔ کارآمدی عقل بود.

(۱) دو (۲) یک (۳) چهار (۴) سه

۱۱۴- کدام گزینه درست‌ترین توصیف از عقل‌گرایی در ایران پیش از اسلام و رویکرد فلاسفهٔ اسلامی نسبت به فلسفه است؟

- (۱) عقل‌گرایی در ایران باستان بسیار ضعیف بود و تنها پس از ورود فلسفهٔ یونانی به جهان اسلام رشد یافت.
- (۲) حکیمان ایران باستان خدا را عقل نمی‌نامیدند، اما می‌پنداشتند جهان بر اساس خرد آفریده شده است.
- (۳) فلسفهٔ اسلامی، تنها تقلیدی از آرای فلاسفهٔ یونانی مانند سقراط و افلاطون است.
- (۴) فلاسفهٔ اسلامی معتقدند که فلسفه محدود به یک ملت نیست، بلکه شاخه‌ای از معرفت است که باید با استدلال بررسی شود.

۱۱۵- کدام یک از گزینه‌های زیر پاسخی درست به شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام است؟

- (۱) برای اثبات معاد نباید به سراغ استدلال و قیاس رفت.
- (۲) تفکیک میان فلسفه و قرآن یک ضرورت علمی و عملی است، چرا که بنیاد فلسفه در جامعه‌ای غیراسلامی نهاده شده است.
- (۳) بسیاری از آرای افلاطون و ارسطو با آموزه‌های اسلامی سازگاری دارد.
- (۴) به دلیل اینکه فلاسفهٔ یونانی شروع‌کنندهٔ فلسفه به صورت نظام‌مند بودند، پس نباید با آنها مخالفت کرد.

۱۱۶- با توجه به متن زیر به سؤال پاسخ دهید.

«عرفان و جعفر هر دو در حال یادگیری ریاضیات هستند. عرفان توانسته است اصول اولیه جمع و تفریق را درک کند و می‌تواند به سادگی مسائلی مانند $۴ = ۲ + ۲$ را حل کند. اما جعفر علاوه بر درک این اصول، توانایی حل مسائل پیچیده‌تر را نیز دارد و می‌تواند از دانسته‌های خود در موقعیت‌های جدید استفاده کند.»

با توجه به دیدگاه فیلسوفان مسلمان درباره عقل به عنوان دستگاه تفکر، وضعیت عقلانی عرفان و جعفر به ترتیب نشان‌دهنده کدام یک از مراحل رشد عقل است؟

(۱) عرفان در مرحله عقل بالقوه و جعفر در مرحله عقل بالملکه است.

(۲) عرفان در مرحله عقل بالملکه و جعفر در مرحله عقل بالفعل است.

(۳) عرفان در مرحله عقل بالفعل و جعفر در مرحله عقل بالمستفاد است.

(۴) عرفان در مرحله عقل بالملکه و جعفر در مرحله عقل بالمستفاد است.

۱۱۷- بر اساس دیدگاه فارابی درباره مدینه فاضله، کدام یک از گزاره‌های زیر، بیشترین ارتباط را با مبانی فلسفه سیاسی او دارد؟

(۱) سعادت حقیقی انسان تنها در مدینه‌ای محقق می‌شود که حاکم آن متصل به فرشته وحی باشد و بتواند دیگران را نیز به سوی درک معقولات هدایت کند.

(۲) فارابی تحت تأثیر ارسطو، سیاست را امری تجربی و مستقل از حکمت نظری می‌داند و معتقد است که مدینه‌های مختلف می‌توانند به شیوه‌های متفاوتی به سعادت برسند.

(۳) مدینه فاضله نزد فارابی، تنها جامعه‌ای است که در آن روابط انسانی بر اساس محبت و همزیستی شکل می‌گیرد و عقل فعال نقش چندانی در سعادت اجتماعی ندارد.

(۴) فارابی، تحت تأثیر اندیشه‌های افلاطونی، فرشته وحی را نه یک حقیقت مستقل، بلکه یک امر صرفاً ذهنی می‌داند که انسان‌ها بر اساس تجارب فردی خود، برداشت‌های متفاوتی از آن دارند.

۱۱۸- کدام گزاره درباره حیات عقلی و فلسفی مسلمانان نمی‌تواند صحیح باشد؟

(۱) حیات عقلی مسلمانان با ظهور اسلام و توسط پیامبر اکرم (ص) و قرآن کریم پایه‌گذاری شد.

(۲) مباحث اعتقادی و گسترش آن‌ها که بیشتر از جنس مباحث دینی بودند (مانند مسائلی چون جبر و اختیار، صفات و افعال خدا) از زمینه‌های رشد فلسفه شد.

(۳) در جامعه اسلامی با تدارک فرصت‌های تفکر و اندیشه‌ورزی برای مردم، بسیاری از مردم مشغول بحث‌های علمی شدند.

(۴) با به‌کارگیری روش‌های بدیع توسط پیامبر (ص) در حیات عقلی مسلمانان، مسلمانان در حیات عقلی خود به شکوفایی رسیدند.

۱۱۹- بر اساس دیدگاه فارابی درباره مدینه فاضله، چرا رهبر جامعه را می‌توان به قلب تشبیه کرد و این تشبیه چه تأثیری بر نقش او در جامعه دارد؟

(۱) زیرا قلب مرکز احساسات است و رهبر جامعه باید بتواند عواطف مردم را درک کند و بر اساس آن تصمیم‌گیری نماید.

(۲) زیرا قلب مسئول حیات در بدن است و رهبر جامعه نیز باید همه اعضا را هماهنگ کرده و مسیر سعادت را برای آن‌ها هموار سازد.

(۳) زیرا قلب قوی‌ترین عضو بدن است و رهبر جامعه باید قدرت نظامی بالایی برای حفظ ثبات مدینه داشته باشد.

(۴) زیرا قلب به تنهایی نمی‌تواند بدون سایر اعضای بدن کار کند و رهبر جامعه نیز وابسته به دیگر نهادهای مدنی برای اجرای تصمیمات خود است.

۱۲۰- طبق طبیعت‌شناسی ابن‌سینا کدام گزینه قابل پذیرش نمی‌باشد؟

(۱) عالم طبیعت، مخلوق خداوند است و خداوند، ذاتی حکیم است؛ در نتیجه عالم طبیعت هدفمند است.

(۲) با وجود اموری مانند مرگ، سیل، زلزله و ... باز هم طبیعت مجموعه‌ای دارای اعتدال و رو به کمال است.

(۳) نگاه یک متخصص زیست‌شناسی پوزیتیویست در مورد طبیعت با نگاه ابن‌سینا در این خصوص کاملاً یکسان است.

(۴) بدی‌های ظاهری همگی برای نظام کلی جهان ضروری هستند.

۱۲۱- از دیدگاه شیخ اشراق، صدور حیات، معلول پدیده‌ای به نام ..... است و مبنای «کمال» ..... است و تفاوت جوهری حکمت اشراق با حکمت

مشاء در ..... است.

(۲) اشعه - حکمت الهی - موضوع

(۴) اشعه - رحمت خداوند - روش

(۱) نور - رحمت الهی - موضوع

(۳) نور - حکمت خداوند - روش

۱۲۲- کدام مورد عبارت زیر را به نحو مناسب تکمیل می‌کند؟

«ابن‌سینا معتقد است که هر شیء در عالم طبیعت ... کل طبیعت لزوماً ...»

- (۱) همانند - به کمال مطلوب خودش می‌رسد.
- (۲) برخلاف - به کمال مطلوب خودش می‌رسد.
- (۳) همانند - به کمال مطلوب خودش نمی‌رسد.
- (۴) برخلاف - به کمال مطلوب خودش نمی‌رسد.

۱۲۳- در خصوص حکمت متعالیه ملاصدرا، کدام توصیف صحیح است؟

- (۱) در کتاب اسفار، بخشی که مربوط به توحید و صفات خداوند است، متناسب با سفر «از حق به سوی خلق، همراه با حق» است.
- (۲) وجود حقیقتی واحد است، پس جایی برای تکثر در عالم وجود ندارد.
- (۳) ترکیب نور قوی با تاریکی، سبب ایجاد نور ضعیف می‌شود.
- (۴) سفر «از خلق به سوی حق» در عرفان را می‌توان با «مباحث عمومی» فلسفه در کتاب اسفار ملاصدرا تطبیق داد.

۱۲۴- خلوت‌گزینی و تفکرات و تأملات عمیق و طولانی و عبادت‌ها و ریاضت‌ها چه تأثیری بر ملاصدرا گذاشت؟

- (۱) ناگهان عقل و جان او را برای جهشی بلند در سپهر عرفان آماده کرد.
- (۲) به تدریج عقل او را آماده ارائه دستگاه فلسفی نمود تا حکمت مشاء را کامل کند.
- (۳) دفعته به لحاظ عقلی و قلبی آماده جهشی مرتفع در آسمان معرفت و حکمت شد.
- (۴) مرحله به مرحله آمادگی لازم هم از نظر عقلی و هم از نظر قلبی برای رسیدن به معرفت و حکمت را پیدا کرد.

۱۲۵- کدام گزینه در مورد مبحث «اصالت وجود» نادرست به شمار می‌آید؟

- (۱) واقعیت، ناشی از دو مفهوم کاملاً متفاوت است، یعنی وجود و ماهیت.
- (۲) مفاهیم وجود و ماهیت در عالم خارج مصداق یکسانی دارند و از هم جدا نیستند.
- (۳) محال است که هر دو مفهوم وجود و ماهیت به صورت همزمان اصالت و واقعیت داشته باشند.
- (۴) مفاهیم وجود و ماهیت در ذهن به طور کامل متفاوت و متمایز از یکدیگر هستند.

۱۲۶- کدام گزینه بهترین توصیف از نقش عقل به عنوان دستگاه تفکر و استدلال از دیدگاه فیلسوفان است؟

- (۱) عقل یک توانمندی ذاتی و مستقل است که بدون نیاز به تربیت می‌تواند حق را از باطل تشخیص دهد.
- (۲) عقل تنها در فلسفه کاربرد دارد و در سایر حوزه‌های شناختی کم‌اثر است.
- (۳) عقل یک استعداد قابل رشد است که با تربیت و تمرین می‌تواند توانایی استدلال و تشخیص حق از باطل را تقویت کند.
- (۴) همه انسان‌ها دارای عقل یکسانی هستند و تفاوتی در قدرت استدلال آن‌ها وجود ندارد.

۱۲۷- چرا فیلسوفان مسلمان را نمی‌توان به دو گروه عقل‌گرا و تجربه‌گرا تقسیم نمود؟ زیرا ...

- (۱) هرگز عادت نکرده‌اند که سخنی را بدون دلیل بپذیرند.
- (۲) معتقدند استدلال‌های عقلی معیار نهایی قبول یا رد هر نظر علمی و فلسفی است.
- (۳) معتقدند همه کارکردهای عقل و انواع استدلال در جای خود، روشی درست برای کسب دانش هستند.
- (۴) معتقدند پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند استدلال عقلی است که میزانش میان افراد متفاوت نیست.

۱۲۸- کدام عبارت درباره دیدگاه فارابی نسبت به سیاست و فلسفه سیاسی او درست است؟

- (۱) سیاست باید به گونه‌ای باشد که در مدینه، نظام مردم‌سالاری تحقق یابد.
- (۲) سعادت و کمال انسان بدون زندگی اجتماعی میسر نیست.
- (۳) رهبری مدینه فاضله فقط و فقط از پیامبر خدا بر می‌آید.
- (۴) مهم‌ترین تفاوت مدینه فاضله و جاهله در توزیع نقش‌های اجتماعی است.

۱۲۹- تفاوت عمده حکمت معاصر با سایر دوره‌ها در چیست؟

- (۱) تطابق با کلام الهی
- (۲) بهره‌گیری از علوم تجربی
- (۳) ورود فلسفه‌های جدید اروپا
- (۴) توجه به مسائل روز جامعه اسلامی

۱۳۰- با توجه به نظام فکری شیخ اشراق، کدام عبارت درست است؟

- (۱) اگر زمانی اتفاق افتد که حکیمی در بحث استاد بوده و ریاست جامعه با او باشد، حقایق امور را از حق تعالی دریافت می‌کند.
- (۲) حکمت اشراق مانند حکمت مشائی در پی شناخت هستی است، اما اختلاف موجودات را ناشی از اختلاف در ماهیات نمی‌داند.
- (۳) رستگاری عبارت است از وصول کامل به نور مطلق؛ انسانی که از این موهبت بی‌بهره است، در جهان تاریکی کامل جای دارد.
- (۴) حکمت اشراقی، حکمتی است که حاصل شهودات و تجربه‌های درونی فیلسوفان شرقی است که اهل فارس بوده‌اند.

دفترچه سؤال ؟

فرهنگیان

(رشته عمومی انسانی و معارف اسلامی)

۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۴

تعداد سوالات و زمان پاسخ‌گویی آزمون

نام درس	تعداد سؤال	شماره سؤال	وقت پیشنهادی
تعلیم و تربیت اسلامی	۲۰	۲۵۱ - ۲۷۰	۲۰
هوش و استعداد معلّمی	۲۰	۲۷۱ - ۲۹۰	۴۰
جمع دروس	۴۰	—	۶۰

مراحم به ترتیب حروف الفبا

تعلیم و تربیت اسلامی	محسن بیاتی، محمد رضایی‌بقا، یاسین ساعدی، مرتضی محسنی کبیر، میثم هاشمی
هوش و استعداد معلّمی	حمید لنجان‌زاده اصفهانی، فاطمه راسخ، هادی زمانیان، فرزاد شیرمحمدلی، حامد کریمی، حمید گنجی، مهدی ونکی فراهانی

گزینشگران و ویراستاران به ترتیب حروف الفبا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	گروه ویراستاری	مسئول درس‌های مستندسازی
تعلیم و تربیت اسلامی	یاسین ساعدی	یاسین ساعدی	نازنین فاطمه حاجیلو	سجاد حقیقی‌پور
هوش و استعداد معلّمی	حمید لنجان‌زاده اصفهانی	حمید لنجان‌زاده اصفهانی	فاطمه راسخ	علیرضا همایون‌خواه

مدیران گروه	الهام محمدی - حمید لنجان‌زاده اصفهانی
مستندسازی و مطابقت با مصوبات	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: علیرضا همایون‌خواه
حروف‌نگار و صفحه‌آرا	زهرا تاجیک - معصومه روحانیان

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳

تعلیم و تربیت اسلامی

۲۵۱- کدام عبارت قرآنی مؤید وجود حجاب میان زنان مسلمان در صدر اسلام است و کدام صفت خداوندی با آن ارتباط

دارد؟

- (۱) «يُدْنِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَيبِهِنَّ» - علم و حکمت الهی
- (۲) «يُدْنِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَيبِهِنَّ» - غفار و رحیم بودن خداوند
- (۳) «ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ» - غفار و رحیم بودن خداوند
- (۴) «ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ» - علم و حکمت الهی

۲۵۲- به ترتیب، ... چون اکسیری است که مرده را حیات می بخشد و زندگی حقیقی به وی عطا می کند و ... در برنامه تمام

پیامبران الهی بوده است.

- (۱) عشق به خدا - جهاد در راه خدا
- (۲) جهاد در راه خدا - عشق به خدا
- (۳) عبودیت و بندگی خدا - جهاد در راه خدا
- (۴) عشق به خدا - به جا آوردن فریضه حج

۲۵۳- دستیابی به اهداف بزرگ و موفقیت انسان در گروی بهره‌مندی از ثمره کدام دستور الهی است؟

- (۱) «و لقد كتبنا في الزبور من بعد الذكر إن الأرض يرثها عبادي الصالحون ...»
- (۲) «يا أيها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم ...»
- (۳) «و من آياته أن خلق لكم من أنفسكم أزواجاً لتسكنوا إليها و جعل بينكم مودة و رحمة ...»
- (۴) «وعد الله الذين آمنوا منكم و عملوا الصالحات ليستخلفنهم في الأرض كما استخلف الذين من قبلهم ...»

۲۵۴- عمل به دستور قرآنی «يُدْنِينَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَيبِهِنَّ» به صورت کامل تر و دقیق تر، چه نتایجی را به دنبال دارد؟

- (۱) با حفظ هر چه بیشتر کرامت و منزلت زن، باعث کاهش حضور آنان در اجتماع می گردد.
- (۲) با حفظ هر چه بیشتر کرامت و منزلت زن، باعث رشد و کمال معنوی زن می گردد.
- (۳) با حفظ استعدادهای فردی زن، باعث رشد و کمال معنوی زن می گردد.
- (۴) با حفظ استعدادهای فردی زن، باعث کاهش حضور آنان در اجتماع می شود.

۲۵۵- پاسخ هر یک از موارد زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

- نتیجه برخورداری روح انسان از صفات زیبایی همچون سخاوت است.

- زندگی را پاک و باصفا می سازد.

- (۱) آراستگی باطنی - تکرار دائمی نماز در شبانه روز
- (۲) آراستگی ظاهری - روزه گرفتن
- (۳) آراستگی باطنی - روزه گرفتن
- (۴) آراستگی ظاهری - تکرار دائمی نماز در شبانه روز

۲۵۶- به ترتیب، بازتاب پیروی از آیه شریفه «رسول خدا (ص) برای شما نیکوترین اسوه است.» کدام مورد است و میزان اسوه قرار دادن ایشان تا چه حد

ضروری است؟

- (۱) رسیدن سریع تر به هدف - باید در حد توان از ایشان پیروی کنیم.
- (۲) رسیدن سریع تر به هدف - باید عین ایشان و در همان حد عمل کنیم.
- (۳) رسیدن آسان تر به هدف - باید عین ایشان و در همان حد عمل کنیم.
- (۴) رسیدن آسان تر به هدف - باید در حد توان از ایشان پیروی کنیم.

درس ۹ تا ۱۴
صفحه ۹۶ تا ۱۵۸

درس ۱۶ تا ۱۸
صفحه ۱۹۶ تا ۲۳۰

صفحه ۱۵ تا ۱۱۶

۲۵۷- بی‌توجهی به ابزار و اسبابی که در راه رسیدن به هدف، بهره‌جویی از آن‌ها لازم است، بی‌توجهی به چه چیزی است و بر اساس دعای امام علی (ع) خداوند همواره آماده اصلاح کار کدام گروه از مردم است؟

- (۱) قدرت الهی - اهل تقوا
(۲) حکمت الهی - توکل‌کنندگان
(۳) قدرت الهی - توکل‌کنندگان
(۴) حکمت الهی - اهل تقوا

۲۵۸- به‌ترتیب، دومین بلوغی که پس از بلوغ جسمی برای انسان به وجود می‌آید، کدام مورد است و از نظر قرآن کریم، مهم‌ترین معیار همسر شایسته چیست؟

(۱) بلوغ فکری و عقلی - اصالت خانوادگی
(۲) بلوغ اجتماعی و نفسی - اصالت خانوادگی
(۳) بلوغ فکری و عقلی - باایمان بودن
(۴) بلوغ اجتماعی و نفسی - باایمان بودن

۲۵۹- از آیه شریفه «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیها و جعل بینکم مودة و رحمة ان فی ذلک لآیات لقوم یتفکرون» کدام موضوعات دریافت می‌گردد؟

الف) انس با همسر و پیامد آن که آرامش است.

ب) رابطه روزی‌دادن خداوند با آمدن فرزندان

ج) رشد اخلاقی و معنوی در سایه دوستی و رحمت، اتفاق می‌افتد.

د) خانواده، بستر رشد و بالندگی فرزندان و تحکیم‌بخش وحدت روحی است.

- (۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - ج

۲۶۰- با توجه به آیه شریفه «من کان یرید العزة...»، راه دستیابی به عزت چیست؟

- (۱) انجام عمل صالح
(۲) دوری از گناه
(۳) شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک
(۴) وصل شدن به سرچشمه عزت الهی

۲۶۱- پسر و دختر جوان با تشکیل خانواده، از همان ابتدا چه چیزی را تجربه می‌کنند و این موضوع اشاره به کدام یک از اهداف ازدواج دارد؟

- (۱) مسئولیت‌پذیری - رشد اخلاقی و معنوی
(۲) گذشت و مدارا - رشد اخلاقی و معنوی
(۳) مسئولیت‌پذیری - انس با همسر
(۴) گذشت و مدارا - انس با همسر

۲۶۲- به‌ترتیب در کدام گزینه صحیح یا غلط بودن موارد زیر، به‌درستی مشخص شده است؟

- عقدی که به‌زور انجام گیرد مکروه است.

- ازدواج، مقدس‌ترین بنا و نهاد اجتماعی نزد خداست.

- ابتدایی‌ترین زمینه ازدواج، نیاز جنسی زن و مرد به یک‌دیگر است.

- (۱) صحیح - غلط - صحیح
(۲) صحیح - غلط - غلط
(۳) غلط - صحیح - غلط
(۴) غلط - غلط - صحیح

۲۶۳- کدام گزینه درباره «انسان عزیز» نادرست است؟

(۱) زیر بار عملی که روحش را آزرده کند و او را حقیر و کوچک سازد، نمی‌رود.

(۲) در مقابل مستکبران و ظالمان می‌ایستد و مقاومت می‌کند.

(۳) با صدقه‌دادن و دست‌گیری از محرومان سعی در نزدیک کردن بیشتر خود به خدا دارد.

(۴) در مقابل هوا و نفس اماره خویش، تسلیم نمی‌شود.

۲۶۴- در سه آیه از قرآن کریم، چه چیزی نشانه عزم دانسته شده است و چرا نباید بگذاریم که شکست‌ها در عزم و صبر ما خللی وارد کنند؟

- (۱) صبر - زیرا افراد با عزم قوی در هر شرایطی به کار خود ادامه می‌دهند.
- (۲) ایمان - زیرا افراد با عزم قوی در هر شرایطی به کار خود ادامه می‌دهند.
- (۳) صبر - زیرا شکست لحظه‌ای، نشانه شکست ابدی نیست.
- (۴) ایمان - زیرا شکست لحظه‌ای، نشانه شکست ابدی نیست.

۲۶۵- تفاوت در پوشش امام صادق (ع) و امام علی (ع) نشان‌دهنده کدام ویژگی اهل بیت (ع) است و این که قرآن کریم خود را «حدیث» می‌خواند و به تاریخ کهن وصل می‌کند، بیانگر چه مفهومی است؟

- (۱) همراهی و هم‌دردی با مردم - قرآن کریم، رشد جامع مخاطبان خود را مد نظر قرار می‌دهد.
- (۲) همراهی و هم‌دردی با مردم - نه سنت‌گرایی اصل است، نه سنت‌شکنی.
- (۳) آموزش عملی معارف دینی - نه سنت‌گرایی اصل است، نه سنت‌شکنی.
- (۴) آموزش عملی معارف دینی - قرآن کریم، رشد جامع مخاطبان خود را مد نظر قرار می‌دهد.

۲۶۶- خداوند در قرآن کریم چه هنگامی خود را «گرامی‌تر» معرفی می‌نماید و این سخن آیت‌الله مشکینی به آقای قرائتی «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست‌نفری و تدریس برای بچه‌ها را به من بدهی.» بیانگر کدام یک از ارزش‌های معلمی است؟

- (۱) هنگامی که از آفرینش انسان سخن گفته شود. - معلمی شغل نیست، عبادت است.
- (۲) هنگامی که از آفرینش انسان سخن گفته شود. - کلاس‌داری را ساده نگیریم.
- (۳) هنگامی که سخن از علم و فرهنگ باشد. - کلاس‌داری را ساده نگیریم.
- (۴) هنگامی که سخن از علم و فرهنگ باشد. - معلمی شغل نیست، عبادت است.

۲۶۷- به ترتیب، «سعی کافران در بی‌مقدار معرفی کردن پیروان مستضعف رسولان» و «سفارش به حمایت از یاران و پیروان رسولان الهی و پرهیز از طرد آنان» در کدام آیات شریفه توصیف شده است؟

- (۱) «عبس و تولی» * «أن جاءه الاعمی» - «و لا تطرد الذین یدعون ربّهم بالغداة ...»
- (۲) «عبس و تولی» * «أن جاءه الاعمی» - «و ما أنا بطارد الذین آمنوا»
- (۳) «و ما نراک اتّبعک الا الذین هم ارادلنا» - «و ما أنا بطارد الذین آمنوا»
- (۴) «و ما نراک اتّبعک الا الذین هم ارادلنا» - «و لا تطرد الذین یدعون ربّهم بالغداة ...»

۲۶۸- بر اساس آیه شریفه «یا ایّها الذین آمنوا لا تتخذوا بطانة من دونکم ...» که توصیه به هشیاربودن مسلمانان نسبت به دشمنان دارد، به ترتیب عبارت‌های «ما تخفی صدورهم اکبر» و «لا یألونکم خبالاً» مربوط به کدام یک از شگردهای دشمنان برای ضربه به مسلمانان است؟

- (۱) نفاق - فساد
- (۲) نفاق - فشار
- (۳) فساد - فشار
- (۴) فساد - نفاق

۲۶۹- کدام مفهوم از دستور پیامبر (ص) به اصحاب، مبنی بر جمع‌آوری هیزم در بیابان پس از یکی از جنگ‌ها، قابل برداشت است و حدیث «ان الله جمیل و یحب الجمال و یحب ان یری اثر النعمه علی عبده» بیانگر چه مفهومی در زمینه آموزش است؟

- (۱) عملی بودن درس‌ها - معلم باید به زیبایی و با ملاحظت و محبت از شاگردانش دلجویی نماید.
- (۲) عملی بودن درس‌ها - استفاده معلم از زینت باید معتدل و متناسب با شرایط اجتماعی مخاطبین باشد.
- (۳) تعلیم در هر مکان و زمان - استفاده معلم از زینت باید معتدل و متناسب با شرایط اجتماعی مخاطبین باشد.
- (۴) تعلیم در هر مکان و زمان - معلم باید به زیبایی و با ملاحظت و محبت از شاگردانش دلجویی نماید.

۲۷۰- عبارت «تقلیل مفهومی معلمی به یک شغل ساده، کوتاه‌بینی است» با تأمل در کدام عبارت قرآنی قابل دریافت است و پیامبر (ص) بهای آزادی اسرای جنگی را چه چیزی بیان کردند؟

- (۱) «...کذلک انتک آیاتنا فنسیتها» - ایمان آوردن به خدا و رسول و قرآن و قیامت
- (۲) «...کذلک انتک آیاتنا فنسیتها» - آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمانان
- (۳) «و یعلّمهم الکتاب و الحکمة و یزکّیهم» - آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمانان
- (۴) «و یعلّمهم الکتاب و الحکمة و یزکّیهم» - ایمان آوردن به خدا و رسول و قرآن و قیامت

هوش و استعداد معلّمی

* بر اساس متن زیر از مقدمه کتاب «حکایات تمثیلی» نشر نیلوفر - با اندکی تصرف - به پنج پرسش بعدی پاسخ دهید.

«باختین»، منتقد پرآوازه روسی در نیمه دوم قرن بیستم از دو نیروی زبان سخن می‌گوید: نیروی مرکزگرای زبان و نیروی مرکزگریز زبان. هر دو این نیرو را رسالتی بزرگ بر دوش است. نیروی مرکزگرای همان نیروست که شاهنامه فردوسی را بعد از گذشت ده قرن با همان صلابت و جزالت برای نسل‌های آتی محفوظ نگه داشته است و این همان نیرو است که مهر هویت تبار ایرانی را بر پیشانی تاریخ نقش زده است. نیروی مرکزگریز زبان به شاعر و یا نویسنده اجازه می‌دهد قواعد دستور زبان سنتی را هنرمندانه بشکند تا بتواند تخیلات بدیع، ایمازهای ذهنی و احساسات غریب خود را که با زبان متعارف روزمره قابل توصیف نیست به مخاطب منتقل کند و در این مسیر پرتب‌وتاب است که او چیزی بدیع خلق می‌کند که از تماشای آن همچون مادری که طفل خود را به سینه می‌فشارد لذت می‌برد و همچون آفریدگارش بر آفریده خود احسنت می‌گوید.

حالا چرا شاعر یا نویسنده از راه مستقیم بیان اندیشه و احساس خود اعراض کرده و سخن در پرده می‌گوید، خود دلایل فراوان دارد که در این تنگی مجال پرداختن به آن‌ها نیست ولیکن به طور کلی می‌توان گفت آفریده شاعر یا نویسنده، چه شعر و چه داستان، نشان از ذهن و جامعه خالق اثر دارد. نویسنده، هنرمند و محیط بلافصل او را دو مقوله جدای از هم نمی‌داند. این دو همانند لفظ و معنا در هم تنیده شدند و صحبت از این دو به صورت منفک و مستقل از یکدیگر درست نیست. حال که سخن از دو نیروی زبان به میان آمد، مبادا خواننده تصور کند نیروی مرکزگریز زبان همواره از منزلتی بیشتر از نیروی مرکزگرای زبان دارد، بقا و تأثیر نیروی دوم در پرتو نیروی اول زبان تحقق می‌یابد. کسی که در استحصال زبان کلاسیک و مردمی خود که نیروی اول زبان را نمایندگی می‌کند موفق نباشد هرگز نمی‌تواند در ساحت شعر و نثر داستانی که مظهر نیروی دوم زبان است ترک‌تازی کند. فراموش نمی‌کنیم که همه ما پیش از دویدن، راه‌رفتن را می‌آموزیم.

۲۷۱- طبق متن بالا، کدام معنا برای واژه «جزالت» در بند نخست، درست‌تر است؟

- (۱) استواری زبان (۲) رسا (۳) صحت معنا (۴) مؤثر

۲۷۲- واژه «نویسنده» در کدام جمله متن بالا شمولی متفاوت دارد؟

- (۱) نیروی مرکزگریز زبان به شاعر و یا نویسنده اجازه می‌دهد قواعد دستور زبان سنتی را هنرمندانه بشکند.
(۲) چرا شاعر یا نویسنده از راه مستقیم بیان اندیشه و احساس خود اعراض کرده و سخن در پرده می‌گوید.
(۳) آفریده شاعر یا نویسنده، چه شعر و چه داستان، نشان از ذهن و جامعه خالق اثر دارد.
(۴) نویسنده، هنرمند و محیط بلافصل او را دو مقوله جدای از هم نمی‌داند.

۲۷۳- کاربرد نادرست یک حرف در متن بالا، ساختار یکی از جملات را خراب کرده است. این حرف کدام است؟

- (۱) به (۲) از (۳) که (۴) را

۲۷۴- کدام گزینه ارتباط بین دو بخش مشخص‌شده متن را بهتر بیان می‌کند؟

- (۱) اولی و دومی، دو بیان متفاوت از یک اندیشه کلی است.
(۲) اولی بیان یک نکته علمی و زبانی، و دومی روشی برای اثبات درستی آن است.
(۳) اولی و دومی، هر دو مثالی از یک اندیشه کلی است.
(۴) اولی اندیشه‌ای نادرست و دومی تمثیلی برای اثبات نادرستی آن است.

۲۷۵- کدام گزینه از متن بالا برداشت می‌شود؟

- (۱) ادیبانی نظیر سعدی و حافظ، از نیروی مرکزگریز زبان بهره‌های فراوان برده‌اند اما امروزه اثری از آن در دست نیست.
(۲) مجوز شکستن قواعد سنتی زبان را منحصرأ می‌توان به هنرمندانی داد که اندیشه‌های بدیع خود را نمی‌توانند در قالب زبان سنتی بیان کنند.
(۳) هر اثر هنری به‌نوعی بیان‌کننده محیط خالق اثر نیز هست و هنرمند را نمی‌توان خارج از متن محیط بررسی کاملی کرد.
(۴) آثار ادیبی نظیر فردوسی به آن جهت هزاران سال در نزد مردم ماندگار است که در آن کاربرد چندانی از نیروی مرکزگریز نیست.

۲۷۶- در بیان متن زیر، کدام عبارت صحیح و بدیهی درنظر گرفته شده است؟

«تعجبی ندارد اگر کسی اهمیت چندانی به یک ساعت از عمر خود ندهد. می‌گویند جوان تصور می‌کند پیر نمی‌شود و پیر هم تصور می‌کند نمی‌میرد. بله، بسیاری از ما باور داریم که به فراوانی ستاره‌های آسمان زمان در اختیار ما گذاشته‌اند و درباره نحوه گذراندن زمانمان، دقت چندانی نمی‌کنیم.»

- (۱) هیچ‌کس به نحوه گذراندن زمانش دقت نمی‌کند.
(۲) تعداد ستاره‌های آسمان بسیار بسیار زیاد است.
(۳) اگر کسی به گذر زمان دقت کند و برای زندگی روزمره خود برنامه‌ریزی کند، حتماً در زندگی‌اش موفق خواهد شد.
(۴) استفاده مفید و یا غیرمفید از یک ساعت از عمر کسی، تغییر چندانی در زندگی او ایجاد نمی‌کند.

۲۷۷- در هفته گذشته تصادفی در تقاطع دو خیابان رخ داده که منجر به فوت راکب موتورسیکلت شده است. در این تصادف، موتورسیکلت از سمتی وارد خیابان شده و به کامیونی که با سرعت مطمئنه در حال عبور از تقاطع بوده، برخورد کرده است. همچنین می‌دانیم هنگام عبور موتورسیکلت و کامیون از تقاطع، راننده کامیون در حالت خستگی رانندگی می‌کرده است. در شب قبل از تصادف، کارگران شهرداری مشغول کار بر روی تقاطع بوده و تعدادی از وسایل و ابزارهای فنی خود را از تقاطع به انبار منتقل نکرده‌اند و راکب موتورسیکلت نیز بعد از تصادف، مدتی در بیمارستان بستری بوده است. از درستی کدام عبارت می‌توان مطمئن بود؟

- (۱) بی‌مسئولیتی کارگران شهرداری باعث تصادف ناگوار هفته گذشته شده است.
- (۲) حرکت کامیون با سرعت مطمئن، برای جلوگیری از تصادف یادشده کافی می‌بود.
- (۳) در صورت استفاده راکب موتورسیکلت از کلاه ایمنی، او امروز زنده می‌بود.
- (۴) بستری شدن در بیمارستان، نتوانسته است راکب موتورسیکلت را از مرگ نجات دهد.

* در یک بازی اسم و فامیل، چهار شخص شرکت کرده و واژه‌های مقابل را در دسته‌های جداگانه با حرف «آ» نوشته‌اند.

نام: آوا، آسمان، آراد، آفاق
رنگ: آبی، آجری، آلبالویی
خوراکی: آلبالو، آش، آب
کشور: آلمان، آرژانتین، آلبانی، آتن

در این بازی می‌دانیم هر شخص نام خودش را نوشته و کسی که خوراکی را آلبالو نوشته است، رنگ را نیز آلبالویی نوشته است و کسی که خوراکی را آب نوشته، رنگ را آبی ننوشته است. همچنین شخصی که نام کشور را اشتباه نوشته است، خوراکی را خالی گذاشته است. دو شخصی که رنگ را یکسان نوشته‌اند، دو کشور «هم‌قاره» را نوشته‌اند. در واژه‌های نوشته شده، آراد و آفاق اشتراکی با دیگران ندارند و آن که آش را نوشته است، کشور آرژانتین را نیز نوشته است.

بر اساس توضیحات، به چهار پرسش بعدی پاسخ دهید.

۲۷۸- چه کسی نام کشور را به خطا نوشته است؟

- (۱) آوا و یا آسمان
- (۲) آسمان و یا آراد
- (۳) آراد و یا آفاق
- (۴) آفاق و یا آوا

۲۷۹- اگر «آراد» رنگ «آجری» را نوشته باشد، آفاق رنگ را ...

- (۱) آبی نوشته است.
- (۲) آجری نوشته است.
- (۳) آلبالویی نوشته است.
- (۴) معلوم نیست چه نوشته است.

۲۸۰- اگر «آوا»، «آب» را نوشته باشد ...

- (۱) قطعاً خود او «آلمان» را نوشته است.
- (۲) قطعاً آسمان «آلمان» را نوشته است.
- (۳) قطعاً آسمان «آلبالو» را نوشته است.
- (۴) قطعاً خود او «آش» را نوشته است.

۲۸۱- بر اساس متن بالا و استدلال‌های منتج از آن، شخصی همه نوشته‌های هر چهار بازیکن را حدس زده است. چه میزان احتمال دارد همه حدس‌های او درست باشد؟

- (۱) $\frac{1}{4}$
- (۲) $\frac{1}{8}$
- (۳) $\frac{1}{16}$
- (۴) $\frac{1}{32}$

۲۸۲- اگر پنج کارگر، یک چهارم از کاری را در چهار روز شش ساعته کاری انجام دهند، چند کارگر بقیه کار را در یک روز هشت ساعته کاری انجام می‌دهند؟

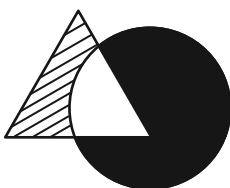
- (۱) ۱۸
- (۲) ۲۴
- (۳) ۳۲
- (۴) ۴۵

۲۸۳- برای تعیین اختلاف مساحت دو ناحیه هاشورخورده در مثلث و دایره شکل زیر، به کدام داده(ها) نیاز داریم؟

الف) اندازه مساحت دایره و اندازه مساحت مثلث

ب) اندازه زاویه‌های مثلث

- (۱) داده «الف» کافی است و به داده «ب» احتیاجی نیست.
- (۲) داده «ب» کافی است و به داده «الف» احتیاجی نیست.
- (۳) به هر دو داده «الف» و «ب» احتیاج داریم و به پاسخ می‌رسیم.
- (۴) با دو داده «الف» و «ب» نیز به پاسخ نمی‌رسیم.

* عدد جایگزین علامت سؤال را در الگوهای عددی دو پرسش بعدی تعیین کنید.

-۲۸۴

۱۰, ۸, ۱۶, ۱۸, ۹

۹, ۶, ۱۸, ۲۱, ?

۹ (۴)

۸ (۳)

۷ (۲)

۶ (۱)

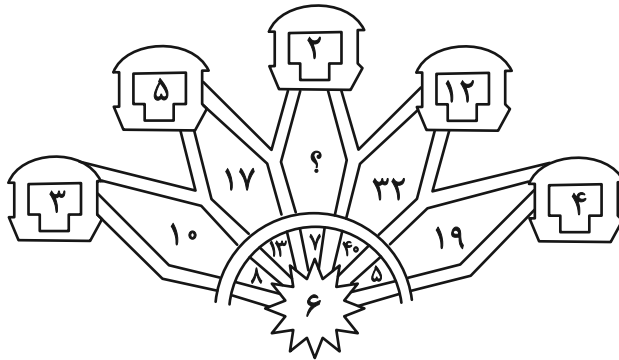
-۲۸۵

۳ (۱)

۴ (۲)

۵ (۳)

۶ (۴)

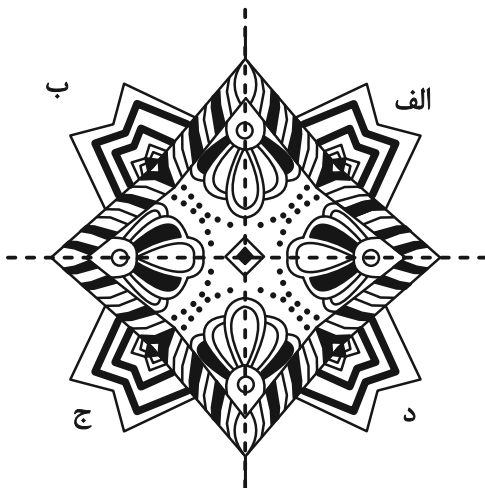
-۲۸۶ کدام قسمت از شکل زیر الگو را به هم ریخته است؟

(۱) الف

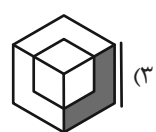
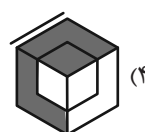
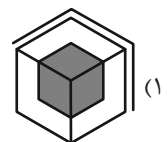
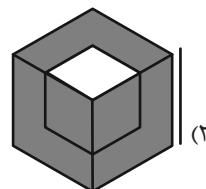
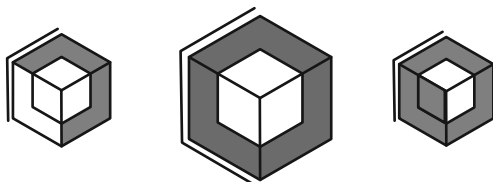
(۲) ب

(۳) ج

(۴) د

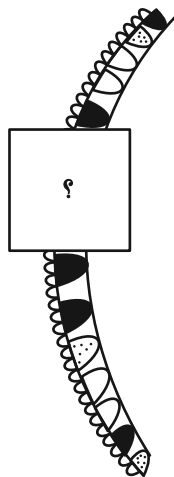

-۲۸۷ کدام شکل شباهت کمتری نسبت به اشکال سمت چپ دارد؟

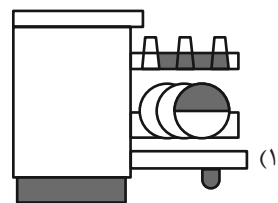
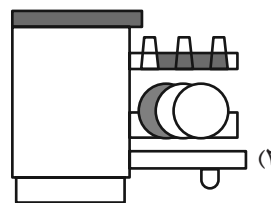
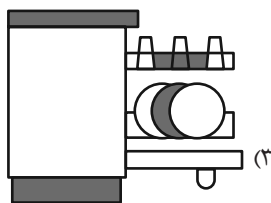
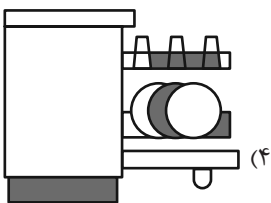
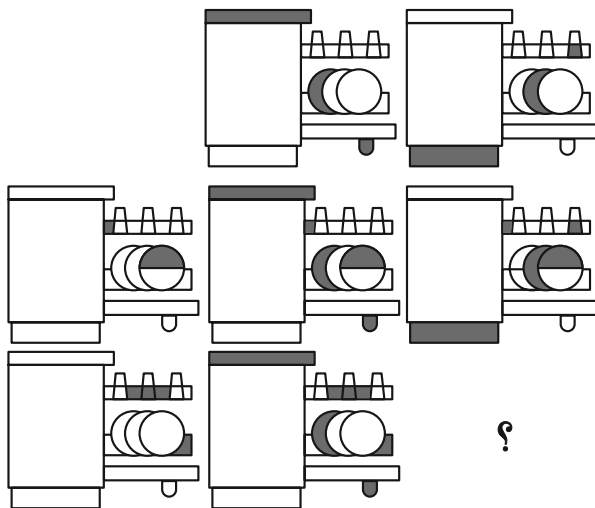

* در دو پرسش بعدی، شکل تکمیل کننده شکل صورت سؤال را از بین گزینه‌ها انتخاب کنید.

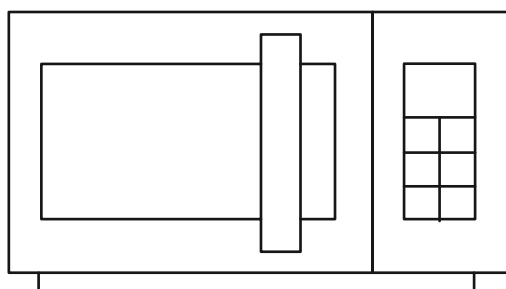
۲۸۸-

۲۸۹-

۲۹۰- چند مستطیل در شکل زیر وجود دارد؟

۲۶ (۱)

۲۷ (۲)

۲۸ (۳)

۲۹ (۴)

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۴

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز
برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلم‌چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی، شمیم پهلوان شریف، محمدابراهیم توزنده‌جانی، علی حسینی‌نوه، احمد حسن‌زاده فرد، محمد حمیدی، میثم خشنودی، پیمان طیار، سعید عزیزخانی، علی قهرمان‌زاده، فرشید کریمی، عباس مالکی، ابراهیم نجفی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، امیرحسین اشتیری، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، سعید جعفری، رضا رنجبری، مجتبی فرهادی، الهام محمدی، مهرزاد مشایخی، یاسین مهدیان، هومن نمازی
جامعه‌شناسی	رانیا امیری، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، مریم خسروی دهنوی، فاطمه رضائیان، یاسین ساعدی، فاطمه قریبیان، محمدمهدی یعقوبی
عربی زبان قرآن	محمود بادبرین، ولی برجی، مجید بیگلری، عمار تاجبخش، محمدرضا سوری، امیرحسین شکوری، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، محمد کریمی‌نیا، روح‌الله گلشن، سید محمدعلی مرتضوی، پیروز وجان
تاریخ و جغرافیا	محمد ابوالحسنی، علیرضا پدram، مریم خسروی دهنوی، مهشید رستمی ریک، حسین سهرابی، تابان صیقلی
فلسفه	جواد پاکدل، عرفان دهدشنیا، پرگل رحیمی، محمد رضایی‌بقا، موسی سپاهی، امیرمحمد قلعه‌کاهی، محمد کریمی‌نیا، علی معزی، فیروز نژادنجف

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمدابراهیم توزنده‌جانی	محمد بحیرایی	مهدی ملارمضانی، عباس مالکی	الهه شهبازی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	سید علیرضا احمدی، فرهاد علی‌نژاد	رضا رنجبری، سپیده فتح‌اللهی، امیرحسین اشتیری	فریبا رئوفی
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی‌فر	سید آرش مرتضائی‌فر	مریم خسروی دهنوی، تابان صیقلی	سجاد حقیقی‌پور
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	لیلا ایزدی
تاریخ و جغرافیا	محمدمهدی یعقوبی	محمدمهدی یعقوبی	تابان صیقلی	عطیه محلوچی
فلسفه	سیده سمیرا معروف	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی، مهشید رستمی، ایمان کلاته‌عربی	سوگند بیگلری

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۳)

۱- گزینه «۳»

(معمد بهیرایی)

$$\frac{3}{2}, x, 6 \Rightarrow x^2 = 6 \times \frac{3}{2} = 9$$

$$\Rightarrow \text{جمله چهارم} = x^2 + 3 = 9 + 3 = 12$$

$$\Rightarrow r = \frac{a_4}{a_3} = \frac{12}{6} = 2$$

$$\Rightarrow a_n = a_1 r^{n-1} \Rightarrow a_n = \frac{3}{2} \times 2^{n-1}$$

$$\Rightarrow a_n = 3 \times 2^{n-2}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

۲- گزینه «۴»

(شمیم پولوان شریف)

می‌دانیم اگر x و y و z سه جمله متوالی یک دنباله هندسی باشند $yz = xz$ است، پس داریم:

$$(a-2)(a+4) = a^2 \Rightarrow a^2 + 2a - 8 = a^2 \Rightarrow 2a = 8 \Rightarrow a = 4$$

پس سه جمله اول دنباله هندسی داده شده عبارتند از:

$$a-2, a, a+4 \xrightarrow{a=4} 2, 4, 8$$

پس جمله اول دنباله برابر $a_1 = 2$ است و نسبت مشترک برابر است با:

$$r = \frac{4}{2} = 2$$

حال می‌خواهیم ببینیم مجموع چند جمله اول این دنباله برابر 510 است یعنی:

$$S_n = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} \Rightarrow 510 = \frac{2(1-2^n)}{1-2}$$

$$\Rightarrow 255 = 2^n - 1 \Rightarrow 2^n = 256$$

$$\Rightarrow 2^n = 2^8 \Rightarrow n = 8$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

۳- گزینه «۳»

(معمد ابراهیم توزندهانی)

$$a_5 = \sqrt{a_8} \Rightarrow a_1 r^4 = \sqrt{a_1 r^7} \xrightarrow{\text{توان ۲}}$$

$$(a_1 r^4)^2 = a_1 r^7 \Rightarrow a_1^2 r^8 = a_1 r^7 \xrightarrow{+a_1 r^7} a_1 r = 1$$

از طرفی $a_4 = a_1 r^3 = 64$ ، بنابراین:

$$arr^2 = 64 \Rightarrow 1(r^2) = 64 \Rightarrow r = \pm 8$$

چون دنباله افزایشی است: $r = 8 \ (r > 0)$

$$a_1 r = 1 \Rightarrow a_1 = \frac{1}{8}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

۴- گزینه «۲»

(معمد بهیرایی)

$$a_1 \times a_2 \times a_3 \times a_4 \times a_5 = 1024$$

$$\Rightarrow a_1 \times a_1 r \times a_1 r^2 \times a_1 r^3 \times a_1 r^4 = 1024$$

$$\Rightarrow a_1^5 \times r^{1+2+3+4} = 1024$$

$$\Rightarrow a_1^5 \times r^{10} = 1024 \Rightarrow (a_1 r^2)^5 = 1024$$

$$\Rightarrow (a_3)^5 = 2^{10} = (2^2)^5 = 4^5 \Rightarrow a_3 = 4$$

$$\xrightarrow{r=-2a_1} a_1 \times r^2 = 4 \Rightarrow a_1 \times 4a_1^2 = 4 \Rightarrow a_1^3 = 1 \Rightarrow a_1 = 1$$

$$\Rightarrow r = -2$$

$$\Rightarrow a_6 = a_1 r^5 = 1 \times (-2)^5 = -32$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

۵- گزینه «۴»

(عباس مالکی)

توان‌ها یک دنباله هندسی هستند که می‌خواهیم مجموع آن‌ها را بدست بیاوریم:

$$\frac{1}{3}, \frac{1}{6}, \frac{1}{12}, \frac{1}{24}, \dots, \frac{1}{384}$$

پایه‌ها مساوی هستند، پس یکی از پایه‌ها را می‌نویسیم و توان‌ها را با هم جمع می‌کنیم:

$$\frac{1}{384} = \frac{1}{3} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} \Rightarrow \frac{1}{128} = \left(\frac{1}{2}\right)^{n-1} \Rightarrow n = 8$$

$$\Rightarrow \text{مجموع توان‌ها: } S_8 = \frac{1}{3} \times \frac{1 - \left(\frac{1}{2}\right)^8}{1 - \frac{1}{2}} = \frac{1}{3} \times \frac{1 - \frac{1}{256}}{\frac{1}{2}} = \frac{2}{3} \times \frac{255}{256} = \frac{255}{384}$$

$$= \frac{2}{3} \times \frac{255}{256} = \frac{255}{384}$$

حاصل عبارت برابر با $\frac{255}{384}$ است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۷۴ تا ۸۵)

۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

$$a_9 + a_{15} = 94 \Rightarrow (a_1 + 8d) + (a_1 + 14d) = 94$$

$$\Rightarrow 2a_1 + 22d = 94 \xrightarrow{a_1=3} 2 \times 3 + 22d = 94$$

$$\Rightarrow 22d = 94 - 6 = 88 \Rightarrow d = 4$$

بنابراین $a_1 = 3$ و $d = 4$ ، پس داریم:

$$a_n = a_1 + (n-1)d = 3 + (n-1) \times 4$$

برای یافتن اینکه جمله چندم برابر با 83 است، معادله $a_n = 83$ را حل می‌کنیم:

$$a_n = 83 \Rightarrow 3 + (n-1) \times 4 = 83 \Rightarrow (n-1) \times 4 = 80$$

$$\Rightarrow n-1 = 20 \Rightarrow n = 21$$

(ریاضی و آمار^(۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۱ تا ۷۲)

۷- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

مجموع n جمله اول دنباله حسابی از فرمول $S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n)$ به دست می‌آید، بنابراین ابتدا جمله اول و بیستم را می‌یابیم:

$$a_n = \frac{5}{2}n - 3 \Rightarrow \begin{cases} a_1 = \frac{5}{2} - 3 = -\frac{1}{2} \\ a_{20} = \frac{5}{2} \times 20 - 3 = 50 - 3 = 47 \end{cases}$$

$$\Rightarrow S_{20} = \frac{20}{2} \left(-\frac{1}{2} + 47 \right) = 10 \left(-\frac{1}{2} + 47 \right) = -5 + 470 = 465$$

(ریاضی و آمار^(۳)، الگوهای فطی، صفحه‌های ۶۹ تا ۷۲)

۸- گزینه «۴»

(سعید عزیزقانی)

حق اشتراک هر ماه با توجه به ۲۰ درصد افزایش ماهیانه به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{حق اشتراک ماه قبل} \times \left(1 + \frac{20}{100} \right) = \text{حق اشتراک ماه مورد نظر}$$

$$\Rightarrow \text{حق اشتراک ماه قبل} \times \frac{1}{2} = \text{حق اشتراک ماه مورد نظر}$$

بنابراین حق اشتراک ماهیانه باشگاه به صورت یک دنباله هندسی با جمله اول $a_1 = 2$ و نسبت مشترک $r = 1/2$ است. برای به دست آوردن حق اشتراک سالانه باشگاه باید مجموع ۱۲ جمله اول این دنباله را به دست بیاوریم:

$$S_n = a_1 \times \frac{r^n - 1}{r - 1} \xrightarrow{n=12} S_{12} = 2 \times \frac{(1/2)^{12} - 1}{1/2 - 1} = 2 \times \frac{1/4096 - 1}{-1/2} = 2 \times \frac{4095}{4096} \approx 79/2$$

(ریاضی و آمار^(۳)، الگوهای غیرفطی، صفحه‌های ۷۹ تا ۸۵)

۹- گزینه «۴»

(سعید عزیزقانی)

عبارت‌های خواسته شده را جداگانه به دست آورده و رابطه داده شده را تشکیل می‌دهیم:

$$(x \text{ مثبت است.}) \quad \sqrt[4]{x^{10}} = \sqrt[3]{\sqrt[4]{x^{10}}} = \sqrt[12]{x^{10}} = \sqrt[6]{x^5}$$

$$x^8 = \sqrt[6]{x^5} \Rightarrow \sqrt[6]{x^8} = \sqrt[6]{x^5} \Rightarrow x^{\frac{8}{6}} = x^{\frac{5}{6}}$$

بهتر است فرجه، ۶ باشد و بیشتر ساده نشود.

رابطه داده شده در صورت سؤال را تشکیل می‌دهیم:

$$\frac{\sqrt[6]{x^5}}{\sqrt[6]{x^4}} = \sqrt[6]{\frac{x^5}{x^4}} \xrightarrow{\text{به صورت توانی می‌نویسیم}} \frac{x^{\frac{5}{6}}}{x^{\frac{4}{6}}} = x^{\frac{5}{6} - \frac{4}{6}} = x^{\frac{1}{6}}$$

$$\Rightarrow x^{\frac{1}{6}} = x^{\frac{1}{6}} \xrightarrow{\text{به توان ۶ می‌رسانیم}} \left(x^{\frac{1}{6}} \right)^6 = \left(x^{\frac{1}{6}} \right)^6 \Rightarrow x = x = 4$$

در نهایت داریم:

$$x \text{ ریشه دوم منفی} = -\sqrt{4} = -2$$

(ریاضی و آمار^(۳)، الگوهای غیرفطی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۱۰- گزینه «۴»

(علی قهرمان زاره)

$$32^{-\frac{9}{5}} \times \sqrt[5]{4} \times \left(\frac{1}{8} \right)^{-3} \times 128^{-\frac{1}{7}}$$

$$= (2^5)^{-\frac{9}{5}} \times \sqrt[5]{2^2} \times (2^{-3})^{-3} \times (2^7)^{-\frac{1}{7}}$$

$$= 2^{-9} \times 2^{\frac{2}{5}} \times 2^9 \times 2^{-1} = 2^{-9+\frac{2}{5}+9-1} = 2^{-\frac{2}{5}} = \left(\frac{1}{2} \right)^{\frac{2}{5}} = \sqrt[5]{\frac{1}{4}}$$

(ریاضی و آمار^(۳)، الگوهای غیرفطی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۱۱- گزینه «۲»

(غرشیر کریمی)

با ساده کردن عبارت داده شده، داریم:

$$A = \sqrt[3]{8 \times \sqrt[4]{27} \times (3)^{-\frac{3}{4}}} = \sqrt[3]{2^3 \times (3^{\frac{3}{4}})^{-\frac{3}{4}}} = \sqrt[3]{2^3} = 2$$

$$\Rightarrow (2A^2)^{\frac{1}{3}} = \sqrt[3]{8} = 2$$

$$\frac{3}{3^4 \times 3} - \frac{3}{4} = \frac{3-3}{3^4} = \frac{0}{3^4} = 0 = 1$$

(ریاضی و آمار^(۳)، الگوهای غیرفطی، صفحه‌های ۸۶ تا ۹۴)

۱۲- گزینه «۲»

(پیمان طیار)

با یکسان کردن پایه‌های دو طرف تساوی داریم:

$$3^{2x+1} = 243 = 3^5 \Rightarrow 3^{2x+1} = 3^5$$

$$\Rightarrow 2x+1=5 \Rightarrow 2x=4 \Rightarrow x=2$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۸۵ تا ۹۳)

۱۳- گزینه «۲»

(علی قورمان‌زاده)

با ساده کردن هر کدام از عبارت‌های توان‌دار، داریم:

$$5^{-3x} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{1-x} \times \left(\frac{8}{343}\right)^{2-5x} = \left(\frac{1}{125}\right)^x \times \left(\frac{49}{4}\right)^{5+2x}$$

$$\Rightarrow 5^{-3x} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{1-x} \times \left(\frac{2^3}{7^3}\right)^{2-5x} = (5^{-3})^x \times \left(\frac{7^2}{2^2}\right)^{5+2x}$$

$$\Rightarrow 5^{-3x} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{1-x} \times \left(\frac{2}{7}\right)^{6-15x} = 5^{-3x} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{10+4x}$$

$$\Rightarrow \left(\frac{1}{2}\right)^{1-x} \times \left(\frac{1}{2}\right)^{-6+15x} = \left(\frac{1}{2}\right)^{10+4x}$$

$$\Rightarrow \left(\frac{1}{2}\right)^{1-x-6+15x} = \left(\frac{1}{2}\right)^{10+4x}$$

$$\left(\frac{1}{2}\right)^{-5+14x} = \left(\frac{1}{2}\right)^{10+4x} \Rightarrow -5+14x=10+4x$$

$$10x=15 \Rightarrow x=1/5$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۸۵ تا ۹۳)

۱۴- گزینه «۱»

(احمد حسن‌زاده‌فر)

می‌دانیم اگر در نمودار $f(x) = a^x$ ، $a > 1$ باشد؛ شکل کلی نمودار مانند صورت سؤال می‌گردد.

$$\Rightarrow f(x) = \left(\frac{8-5a}{6}\right)^x$$

$$\frac{8-5a}{6} > 1 \Rightarrow 8-5a > 6 \Rightarrow 8-6 > 5a$$

$$2 > 5a \Rightarrow a < \frac{2}{5}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۹۶ تا ۱۰۲)

۱۵- گزینه «۲»

(میثم فشنوری)

با توجه به نمودار، نقطه $(-1, 4)$ روی نمودار قرار دارد، بنابراین:

$$f(-1) = 4 \Rightarrow a^{-1} = 4 \Rightarrow a = \frac{1}{4} \Rightarrow f(x) = \left(\frac{1}{4}\right)^x$$

$$\Rightarrow \text{عبارت} = \frac{\left(\frac{1}{4}\right)^2 + \left(\frac{1}{4}\right)^3}{\left(\frac{1}{4}\right)^4} = \frac{\frac{1}{16} + \frac{1}{64}}{\frac{1}{256}} = \frac{\frac{4+1}{64}}{\frac{1}{256}} = \frac{5}{64} \times \frac{256}{1} = \frac{10}{2} = 5$$

$$\sqrt[4]{\frac{1}{4}} = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۹۶ تا ۱۰۲)

۱۶- گزینه «۱»

(ابراهیم نفی)

$$1) m=0 \Rightarrow f(x) = (-16)^x$$

به ازای $m=0$ تابع نمایی نیست.

$$2) f(x) = 3^x \Rightarrow \frac{f(x+4)}{f(x-2)} = \frac{3^{x+4}}{3^{x-2}} = 3^{(x+4)-(x-2)}$$

$$= 3^6 = f(6)$$

(۳) برد تابع نمایی داده شده $y > 0$ است، پس این عبارت نیز درست است.

$$4) f(x) = 3^x \Rightarrow f(1) = 3, f(2) = 27, f(5) = 243$$

یعنی $f(1)$ ، $f(2)$ و $f(5)$ جملات یک دنباله هندسی با نسبت مشترک ۹ می‌باشند.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۹۶ تا ۱۰۲)

۱۷- گزینه «۴»

(مهمر شمیری)

$$f(x) = a^x \Rightarrow f(b) = a^b = \frac{1}{4} \quad (1)$$

$$f(0) = a^0 = 1 = \frac{b}{2} \Rightarrow b = 2 \quad (2)$$

رابطه (۲) را در (۱) جایگذاری می‌کنیم:

$$a^2 = \frac{1}{4} \xrightarrow{a>0} a = \frac{1}{2}$$

$$f(x) = \left(\frac{1}{2}\right)^x \Rightarrow f(-4) = \left(\frac{1}{2}\right)^{-4} = (2^{-1})^{-4} = 2^4 = 16$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطعی، صفحه‌های ۹۶ تا ۱۰۲)

۱۸- گزینه «۳»

(سعید عزیزقانی)

عرض خط چین افقی یعنی $y=1$ همواره مقدار b را نمایش می‌دهد،بنابراین: $b=1$ از طرفی با توجه به نمودار تابع $f(0) = a^0 + 1$ است، بنابراین داریم:

$$f(x) = a^{x+m} + b \xrightarrow[b=1]{b=1} f(0) = a^m + 1$$

علوم و فنون ادبی (۳)

(حسن اصحابی)

۲۱- گزینه «۱»

در این دوره ابتدا تقی رفعت و افرادی مانند بانو شمس کسمایی، ابوالقاسم لاهوتی، جعفر خامنه‌ای و در نهایت نیما یوشیج تلاش‌هایی داشتند که به تغییر شعر فارسی از نظر قالب و محتوا منجر شد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۶۹ و ۷۰)

(حسن اصحابی)

۲۲- گزینه «۳»

تشریح موارد نادرست:

گزینه «۱»: منظومه «افسانه» بیانیه شعر نو است، نه «ققنوس».

گزینه «۲»: مضمون اغلب داستان‌های دوران مقاومت اضطراب سیاسی و ترس ناشی از بدفرجامی و زندان است.

گزینه «۴»: ترجمه رمان‌ها و داستان‌های اروپایی باعث شد که نوشتن داستان به تدریج در زبان فارسی معمول گردد؛ تغییر روش تاریخ‌نویسی و تحقیق در مسائل ادبی ناشی از آشنایی با تحقیقات و تتبعات اروپاییان بود.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۳)

(الهام مومندی)

۲۳- گزینه «۲»

بررسی آثار صورت سؤال و گزینه «۲»:

آثار «آخر شاهنامه» و «از این اوستا» از مهدی اخوان ثالث/ آثار «تلخ و شیرین» و «راه‌آب‌نامه» از سید محمدعلی جمال‌زاده / آثار «ارزیابی شتاب‌زده» و «سه‌تار» از جلال آل‌احمد / آثار «آیین‌های ناگهان» و «طوفان در پرانتز» از قیصر امین‌پور / آثار «خواب ارغوانی» و «صدای سبز» از سید علی موسوی گرمارودی

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: (زمستان: مهدی اخوان ثالث)، (یکی بود یکی نبود: سید محمدعلی جمال‌زاده)، (مدیر مدرسه: جلال آل‌احمد)، (آینه‌های دردار: هوشنگ گلشیری)، (در کوچه آفتاب: قیصر امین‌پور)

گزینه «۳»: (ققنوس: نیما یوشیج)، (چرند و پرند: دهخدا)، (خسی در میقات: جلال آل‌احمد)، (دری به خانه خورشید: سلمان هراتی)، (دلاویزتر از سبز: علی مؤذنی)

گزینه «۴»: (دهکده پرمال: امین فقیری)، (دید و بازدید: جلال آل‌احمد)، (سووشون: سیمین دانشور)، (برآشفتن گیسوی تاک: سید علی موسوی گرمارودی)، (از آسمان سبز: سلمان هراتی)

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۲، ۷۴، ۷۷ و ۷۸)

$$f(0)=a^2+1 \rightarrow a^2+1=a^m+1 \Rightarrow a^2=a^m \Rightarrow m=2$$

در نهایت با توجه به اینکه نمودار تابع کاهشی یا نزولی است، مقدار پایه یعنی a ، بین صفر و یک است، بنابراین: $0 < a < 1$

$$a+m+b=a+2+1=a+3$$

برای به دست آوردن مجموعه جواب برای $a+3$ کافی است در نامساوی $0 < a < 1$ سه طرف را با سه جمع کنیم:

$$2 < a+3 < 4$$

بنابراین عدد حاصل بین ۳ و ۴ است که فقط گزینه «۳» صحیح است.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۹۶ تا ۱۰۲)

۱۹- گزینه «۳»

(علی حسینی‌نوه)

ابتدا فرمول زوال نمایی را در نظر می‌گیریم

$$f(t)=c(1-r)^t$$

مقدار ثانویه $f(t)$ ، مقدار اولیه c ، مدت زمان سپری شده t و میزان زوال: r

سپس با جایگذاری اطلاعات داده شده، در فرمول مقدار r را پیدا می‌کنیم.

$$729=1000(1-r)^3 \Rightarrow \frac{729}{1000}=(1-r)^3 \xrightarrow{\sqrt[3]{\quad}}$$

$$\frac{9}{10}=1-r \Rightarrow r=1-\frac{9}{10} \Rightarrow r=\frac{1}{10} \xrightarrow{\times 100} 10 \text{ درصد}$$

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۱۰۲ تا ۱۰۴)

۲۰- گزینه «۲»

(ابراهیم نفیسی)

معادله رشد نمایی:

$$f(t)=c(1+r)^t$$

$$۱) f(t)=8c \Rightarrow 8c=c(1+r)^3 \Rightarrow 2^3=(1+r)^3 \Rightarrow r=1$$

و این یعنی به‌طور متوسط در این سه سال ۱۰۰٪ رشد سالانه داشته است.

$$۲) f(t)=25 \Rightarrow 25=c(1+\frac{25}{100})^2 \Rightarrow 25=c(\frac{25}{16}) \Rightarrow c=16$$

یعنی قیمت اولیه کالا ۱۶ هزار تومان بوده است.

$$۳) f(2)=2000 \times (1+0.05)^2 = 2000 \times (1.1025)^2$$

$$=2000 \times 1.1025 = 2205$$

یعنی جمعیت شهر به ۲۲۰۵ نفر می‌رسد.

(ریاضی و آمار (۳)، الگوهای غیرقطبی، صفحه‌های ۱۰۲ تا ۱۰۴)

۲۴- گزینه «۲»

(هومن نمازی)

گزینه «۱»: ویژگی زبانی شعر صحیح است، ولی مورد فکری نیز مربوط به شعر است نه نثر.

گزینه «۳»: مورد زبانی مربوط به نثر است. ویژگی دوم هم مربوط به سطح فکری شعر دوره انقلاب است.

گزینه «۴»: مورد زبانی مربوط به نثر دوره انقلاب اسلامی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۹۶ تا ۹۸، ۱۰۰ و ۱۰۱)

۲۵- گزینه «۴»

(مجتبی فرهادی)

الف) قیصر امین‌پور از شاعران گروه اول است که پس از پیروزی انقلاب با ارزش‌ها و مفاهیم تازه‌ای که در زندگی اجتماعی شکل گرفته بود، هماهنگ شده و شاخه نیرومندی از ادب انقلاب را ادامه دادند. این گروه با تکیه بر پشتوانه ادبی و تلفیق آن با ارزش‌های نوین، به‌عنوان جریانی کمال‌یافته و پیشکسوت شناخته می‌شوند.

د) از آثار شعری گرمارودی می‌توان «صدای سبز»، «خواب ارغوانی»، «برآشفتن گیسوی تاک»، و «گوشواره عرش» را نام برد. «از آسمان سبز» اثر سلمان هراتی است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۵ تا ۷۸)

۲۶- گزینه «۲»

(امیرحسین اشتیری)

سید محمدعلی جمال‌زاده به همان راهی رفت که کسی مثل زین‌العابدین مراغه‌ای در سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ آغاز کرده بود. البته عبدالرحیم طالبوف هم بر جمال‌زاده تأثیر داشته است چراکه زمینه‌های گرایش به رمان‌نویسی و نثر داستانی نوین در ادبیات معاصر با سفرنامه‌های خیالی طالبوف و مراغه‌ای ایجاد شد، اما سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ اثر مراغه‌ای است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۵)

۲۷- گزینه «۳»

(عزیز الیاسی‌پور)

موارد «الف»، «ب» و «د» اشتباه هستند:

الف) در این دوره جایگاه نسل جوان در داستان‌نویسی کم‌رنگ‌تر است.

ب) «زمین سوخته» اثر احمد محمود است.

د) «مهاجر کوچک» اثر محمدرضا سرشار است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۷۸ تا ۸۰)

۲۸- گزینه «۴»

(سعید یعفری)

هرچند باستان‌گرایی از ویژگی‌های زبانی رایج در شعر دوره انقلاب است، اما هیچ نشانه‌ای از باستان‌گرایی در این بیت دیده نمی‌شود.

تشریح دیگر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: واژگانی متناسب با ایثار: گواه، زخم‌هایی که نشمرده‌ایم

گزینه «۲»: آشنایی‌زدایی: یک چمن داغ

گزینه «۳»: نمادگرایی: برزخ کبود، دریا

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۰)

۲۹- گزینه «۴»

(حسن اصحابی)

لحن صمیمانه شاعر از نحوه مطرح کردن موضوع عشق خود با معشوق و به شعر درآوردن سوز و گداز عاشقانه‌اش معلوم است. ضمناً عشق و مسائل عاطفی یکی از مسائل خصوصی است که شاعر آن را در شعر خود آورده است.

تشریح گزینه‌ها:

گزینه «۱»: معشوق رایج در شعر سبک عراقی معشوق آسمانی بود، اما در شعر دوره معاصر و ازجمله در شعر صورت سؤال معشوق مانند دوره‌های آغازین شعر فارسی (سبک خراسانی) زمینی است.

گزینه «۲»: با توجه به توالی استاندارد اجزای ساختمان جملات و معنای مشخص لغات، ابهام و معنی‌گریزی در شعر صورت سؤال مشهود نیست.

گزینه «۳»: زبان شعر پیچیدگی خاصی ندارد و مشابه غالب سروده‌ها در شعر معاصر سادگی و روانی زبان از ویژگی‌های این شعر نیز هست.

نکته: عبارت گزینه «۲» از ویژگی‌های شعر دوره معاصر است، اما دقت کنید که در شعر صورت سؤال مصداق ندارد. ویژگی‌های سبک‌شناختی هر سبک اگرچه درمورد غالب اشعار آن سبک مصداق دارند، اما نمی‌توان گفت حتماً هر شعری در آن سبک واجد تمام آن ویژگی‌هاست.

(علوم و فنون ادبی (۳)، سبک‌شناسی، صفحه‌های ۹۶ و ۹۷)

۳۰- گزینه «۲»

(مهرزاد مشایقی)

آرایه حسن تعلیل در این بیت مشهود نمی‌باشد؛ دقت شود که علت غیرواقعی و خیالی برای یک امر واقعی (بر آب و آتش زدن خود) در بیت وجود ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شاعر علت خم شدن قامت یا کمر خود را جستن دل سرگشته خود در خاک می‌داند.

استعاره‌های رایج		معنی استعاره
معنای استعاری	واژه	
لبو دهان یار	عقیق - یاقوت - لعل - عناب - شراب - پسته - شکر - قند	
چهره یار	افتاب - ماه - خورشید - شمع - آتش - گل - لاله - شبنم - نسترن - بهشت - کافور - گلبرگ	
زلف یار	کمند - زنجیر - قیر - مشک - برف - عنبر - سنبل - عقرب - دام - افعی	
چشم یار	بادام - نرگس	
ابروی یار	کمان - محراب - هلال ماه	
اشک	ستاره - ذر - گلاب - مروارید - لؤلؤ - شبنم	
مژگان یار	تیر - ناوک - خنجر	
دندان یار	مروارید - گوهر - لؤلؤ	
آسمان	چرخ - گنبد - خیمه	معنی استعاره
عشق	بیابان - آتش - بازار - دریا	
دنیا	زندان - چاه - کاروان سرا - گلستان - دامگه	
دل	خانه - آینه - مرغ - شیشه	

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع)

۳۲- گزینه «۳»

(رضا، زنجیری)

آرایه‌های بیت اول: ایهام: واژه «طاق» دارای ایهام است. از یک سو در این بیت به معنای یگانه و بی‌مانند بودن است و از سوی دیگر با توجه به حالت خمیده ابرو، می‌تواند در معنای شکل خمیده و منحنی که بالای عمارت می‌سازند نیز باشد. / جناس تام: «هلال» در مصراع اول به معنای نیم دایره و در مصراع دوم به معنای «ماه نو» به کار رفته است. / ایهام تناسب: «پیوسته» در معنای همواره و همیشه مورد قبول است ولی در معنای «متصل» قابل جای‌گذاری نیست و با «ابرو» تناسب می‌سازد. / (توجه: هر دو واژه هلال می‌توانند ایهام تناسب بسازند). / تشبیه: شاعر به صورت پنهان و تفضیلی ابروی معشوق را به ماه نو تشبیه و از آن برتر دانسته است. / تضاد: بدر (ماه کامل) - هلال (ماه نو) معنای بیت: ای محبوب! ابروی تو در میان هلال‌ها تک و منحصر به فرد است چرا که پیوسته به شکل نیم دایره می‌باشد و تغییر شکل نمی‌دهد. در حالی که هلال ماه تبدیل به بدر (ماه کامل) می‌شود و غیر ممکن است که ثابت بماند. (یعنی ابروی تو از ماه بهتر است)

گزینه «۳»: در این بیت دلیل اینکه صدف سخن نمی‌گوید، شرم او از نطق و صحبت یار شاعر و همچنین حسادت او از دندان‌های درخشان معشوق شاعر می‌باشد.

گزینه «۴»: در بیت مذکور شاعر دلیلی غیرمنطقی و شاعرانه برای بارش باران آورده است.

(علوم و فنون ادبی، بدیع)

۳۱- گزینه «۴»

(رضا، زنجیری)

ایهام: «گویا» در دو معنا قابل پذیرش است: ۱) گوینده ۲) شاید / استعاره: «گوشی نی» اضافه استعاری - شیرین سخن بودن قلم (استعاره مکنیه و تشخیص) / حس آمیزی: شیرین سخن / (قلم شاعر آن چنان لطیف و شیرین سخن است که انگار لب‌های جادویی معشوق بر آن اثر گذاشته است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: استعاره: «پسته شیرین» استعاره مصرحه از دهان معشوق است. / حس آمیزی: شکر خنده / ایهام: بیت فاقد آرایه ایهام می‌باشد. (رد گزینه) / معنی بیت: اگر با خنده‌ای شیرین، دهان خود را مانند پسته‌ای که شکفته می‌شود، باز نکنی، عقل باور نخواهد کرد که اصلاً دهانی داری. (اغراق در کوچکی دهان یار)

گزینه «۲»: استعاره: «شمع فلک» استعاره مصرحه از خورشید و «گنبد مینایی» استعاره مصرحه از آسمان است. / بیت فاقد ایهام است. واژه «پروانه» در معنای «اجازه و مجوز» قابل قبول است ولی در معنای «توعی حشره» می‌تواند با شمع تناسب بسازد (ایهام تناسب) / حس آمیزی: بیت فاقد حس آمیزی است. (رد گزینه) / معنی بیت: تا زمانی که خورشید از رخ نورانی و زیبای تو اجازه طلوع نگیرد، آسمان را روشن نمی‌کند.

گزینه «۳»: استعاره: «یاقوت» استعاره مصرحه از لب‌های معشوق / بیت فاقد ایهام است. واژه «شور» در معنای «غوغا و هیجان» قابل قبول است ولی در معنای «توعی مزه» می‌تواند با شکر تناسب بسازد. (ایهام تناسب) / حس آمیزی: بیت فاقد حس آمیزی است. (رد گزینه) / معنی بیت: ای معشوق من! خط سبز رسته بر گرد لب آبدارت، همانند گل نیلوفر (کبود رنگ) در آب می‌باشد و از شور و غوغایی که لب سرخ یاقوت مانند به راه انداخته است، قند مصری با همه شهرتش، مانند شکری که در آب حل می‌گردد، محو و ناپدید شده است.

۳۴- گزینه ۳»

(ایهام مفهومی)

«تناسب»: کوهکن، کوه / حسن تعلیل: شاعر علت پژواک (انعکاس) صدا را در کوه، ناله و فریاد کوه برای مرگِ فرهادِ کوه‌کن می‌داند. (دلیلی غیر عادی و شاعرانه برای پژواک صدا) / «دم زدن» کنایه از «سخن گفتن» / تلمیح: اشاره به داستان فرهادِ کوه‌کنِ مردی که بنابه روایت کتاب «خسرو و شیرین» نظامی شغل سنگ‌تراشی داشته و رقیب خسروپرویز در عشق شیرین (دختر شاه ارمنستان) بوده است. وی سرانجام جان خود را بر سر این عشق گذاشت و هنگامی که خبر دروغین مرگ شیرین را به او دادند از فراز کوه درغلتید و جان سپرد.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع)

۳۵- گزینه ۱»

(سیرعلیرضا احمدی)

بیت «الف»: جناس ناقص: «گل» و «گل»

بیت «ب»: استعاره مصرحه: «گرد» استعاره از غم و کینه

بیت «ج»: جناس تام: «روان» در مصراع اول به معنای روح و در مصراع دوم به معنای جاری است.

بیت «د»: مجاز: «دم» مجاز از لحظه

علت رد سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: بیت «ج» فاقد جناس ناقص است.

گزینه ۳: بیت «ج» فاقد لفّ و نشر است.

گزینه ۴: بیت «الف» فاقد حس آمیزی و بیت «د» فاقد ایهام تناسب است.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع)

۳۶- گزینه ۱»

(سیرعلیرضا احمدی)

بیت «الف»: ایهام تناسب: «سودای»: ۱- شور و هیجان ۲- سیاهی / مجاز: «سر»: انسان، «همه عمر»: مدت طولانی / بیت فاقد لفّ و نشر است.

بیت «ب»: تشبیه: «زنخدان» به گوی و «زلف» به چوگان / استعاره: «دل گفت...» / بیت فاقد حسن تعلیل است.

بیت «ج»: تلمیح: اشاره غیرمستقیم به ماجرای شیرین و فرهاد / جناس: «هر» و «سر» / بیت فاقد ایهام تناسب است.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع)

آرایه‌های بیت دوم: ایهام: واژه «تاب» دارای ایهام است: ۱) پیچیده و پُر شکن (زلف معشوق از سخن گفته شده پر چین و شکن شده) ۲) خشمگین (زلف معشوق از سخن گفته شده خشمگین و عصبی شده) / استعاره و تشخیص: سخن گفتن با چشم یار و نسبت دادن جنگجو بودن به آن - خشمگین شدن زلف (در معنای ایهامی) / تشبیه: هندوی زلف (اضافه تشبیهی) / حسن تعلیل: برای مجعد بودن زلف یار علتی ادبی و شاعرانه بیان شده است. / معنی بیت: من به چشم یار گفتم که تا کی می‌خواهد مانند ترکان به حمله و غارتگری علیه عاشقان ادامه بدهد، اما زلف سیاهش از این سخن من رنجیده و خود را پر پیچ و شکن کرده یا به خشم آمده.

علت رد گزینه‌ها: گزینه ۱» به دلیل نبود «لف و نشر» رد می‌شود. / گزینه ۲» به دلیل نبود «استعاره مصرحه» رد می‌شود. / گزینه ۴» به دلیل نبود «اسلوب معادله» رد می‌شود.

تکته ۱: ترکان در ادبیات نماد زیبایی و جنگجویی هستند. داشتن چشمان کوچک و چهره سپید از ویژگی‌های آنهاست.

تکته ۲: معمولاً ابیاتی که به آرایه جناس همسان آراسته شده‌اند، می‌توانند ایهام تناسب نیز بسازند. (مانند بیت اول)

تکته ۳: تشبیه تفضیل یا مرجح: در این نوع تشبیه، به صورت آشکار یا پنهان، «مشبه» بر «مشبه‌به» برتری داده می‌شود.

مثال: قَدّت گفتیم شمشاد است و بس خجلت به بار آورد / که این نسبت چرا کردیم و این بهتان چرا گفتیم

(توضیح: شاعر قد معشوق (مشبه) را به شمشاد (مشبه‌به) تشبیه کرده و از آن برتر می‌داند.)

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع)

۳۳- گزینه ۲»

(امیرحسین اشتری)

تشریح ابیات:

بیت «الف»: تلمیح به داستان حضرت سلیمان و انگشترش که مدتی به دست اهریمن افتاد.

بیت «ب»: اغراق در کوچکی و نازکی کمر معشوق

بیت «ج»: ترکیب «ابر رحمت» اضافه تشبیهی است. دقت شود که این بیت اسلوب معادله هم دارد.

بیت «د»: این بیت اسلوب معادله دارد. خازن گنج، باید همیشه نیزه همراهش باشد. همان‌طور که در کوه همیشه باید دامنه و قلّه، همراه همدیگر باشند.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بدیع)

۳۷- گزینه ۱»

(سیرعلیرضا احمدری)

ایهام: «فروغی»: ۱- نور ۲- تخلص شاعر

لف و نشر: لف ۱: «صبح بناگوش» و لف ۲: «طره شب‌رنگ» / نشر ۱:

«فروغی» و نشر ۲: «شبستان»

گزینه ۲: بیت فاقد حس آمیزی است. / تشخیص: «زمانه خبر گردد» و «کمر

نیشکر»

گزینه ۳: اغراق ندارد. / استعاره مکنیه: «ترک مست» یعنی چشم مست و

استعاره مکنیه است. هم چنین خنجر به دست بودن چشم و فتنه در سر

داشتن آن، تشخیص دارد.

گزینه ۴: بیت فاقد مجاز است. / حسن تعلیل: شاعر در این بیت «خوردن

خون عاشق» را دلیل سرخی لب معشوق دانسته است که این دلیل ادبی و

شاعرانه، آرایه حسن تعلیل ایجاد کرده است.

(علوم و فنون ادبی، بیان و بریع)

۳۸- گزینه ۴»

(سیرعلیرضا احمدری)

الف) دو اختیار وزنی در این بیت وجود دارد. یکی آوردن فاعلاتن به جای

فاعلاتن در مصراع اول و دیگری آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در مصراع دوم /

یک اختیار زبانی هم در این بیت به چشم می‌خورد و آن هم بلند تلفظ کردن

مصوت «ت» در «من و یار»

ب) دو اختیار وزنی در این بیت وجود دارد. یکی آوردن فاعلاتن به جای

فاعلاتن در مصراع اول و دیگری تبدیل «فعّلن» به «فعلن» در پایان مصراع اول

(= ابدال) / چهار اختیار زبانی در این بیت به چشم می‌خورد. یکی کوتاه تلفظ

کردن مصوت بلند در واژه «دارو» و یکی کوتاه تلفظ کردن مصوت «ای» در

«بیهوشی‌ام» و دیگری دو حذف همزه در «بیهوشی‌ام افکن»

ج) پنج اختیار وزنی در بیت وجود دارد. دو بار آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن

در ابتدای دو مصراع، یک‌بار بلند بودن هجای پایانی و دو ابدال در پایان مصراع

اول (تبدیل فعّلن به فعّلن) و در رکن دوم مصراع دوم (تبدیل فاعلاتن به

مفعولن) / دو اختیار زبانی در «پیش از آن» وجود دارد و هر دو از نوع حذف

همزه هستند.

د) دو اختیار وزنی در بیت وجود دارد. یکی آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در

ابتدای مصراع اول و دیگری ابدال در پایان مصراع اول / اختیارات زبانی این

بیت محدود به همان دو حذف همزه‌ای است که در عبارت «مانم از او» وجود

دارد.

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۳۹- گزینه ۱»

(یاسین مهریار)

وزن این سروده، «مفتعلن فاعلات مفتعلن فع» می‌باشد که تقطیع آن، به شکل

زیر درست است:

-- UU - U - U -- UU -

تقطیع سایر سروده‌ها درست است.

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۰- گزینه ۴»

(رضا رنبری)

همان‌طور که در صورت سؤال آمده، وزن هر گزینه را باید بر اساس اختیارات

شاعری مشخص کرد. به همین دلیل وزن صحیح گزینه چهارم «فاعِلن /

مفتعلن مفتعلن مفتعلن» است.

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۱- گزینه ۴»

(مفسن اصغری)

وزن مصراع «مستفعّلن مستفعّلن» است.

نام بحر و وزن ابیات گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: «۱»: فعولن فعولن فعولن (مقارب مثنی سالم)

گزینه ۲: «۲»: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف)

گزینه ۳: «۳»: فاعلاتن فاعلاتن فاعِلن (رمل مسدس محذوف)

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۲- گزینه ۲»

(هومن نمازی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «۱»: فاعلاتن فاعلاتن فاعِلن: رمل مسدس محذوف

گزینه ۳: «۳»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن: رمل مثنی سالم

گزینه ۴: «۴»: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن: رمل مسدس سالم

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۳- گزینه ۲»

(مهرزاد مشایقی)

نشانه‌های هجایی صحیح مصراع: -- U ---- U --

دقت شود که وزن بیت مذکور هسمان دولختی (مستفعّلن فع مستفعّلن فع یا

مفعول فعّلن مفعول فعّلن) می‌باشد. اختیارات به کار رفته در مصراع: بلند تلفظ

کردن مصوت کوتاه در هجای هفتم و بلند بودن هجای پایان نیم‌مصراع

(هجای پنجم).

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۴- گزینه ۴»

(مهرزاد مشایقی)

وزن صحیح: فاعلاتن (فاعلاتن) فاعلاتن فاعلاتن
اختیارات به کار رفته در گزینه ۴: آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن در رکن اول - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجاهای ۹ و ۱۳.
اختیارات به کار رفته در گزینه ۲: حذف همزه (در این) - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای پنجم - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای ششم و دوازدهم

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۵- گزینه ۲»

(سیدعلیرضا احمدی)

گزاره الف) وزن رباعی طبق معمول «مفعول مفاعیل مفاعیل فعل» است.
گزاره ب) قافیۀ رباعی (تنها، سودا و زیبا) بر اساس قاعده ۱ است و حرف روی آن مصوت «ا» است نه صامت «ب».
گزاره ج) رباعی فاقد حذف همزه و دارای اختیار تغییر کمیت مصوت کوتاه در پایان هر دو بیت است. (کسره اضافه در عبارتهای «میان سودا» و «حریف زیبا»)

گزاره د) همه مصراعها دارای ابدال اند به جز مصراع سوم. در هجای ماقبل پایانی هر سه مصراع (مفاعیل فعل) اختیار ابدال صورت گرفته است. (دو رکن پایانی به شکل مفاعیلن فع آمده است). علاوه بر این، در ابتدای مصراع چهارم، تبدیل دو هجای کوتاه سوم و چهارم به یک هجای بلند دیده می شود.

(علوم و فنون ادبی، موسیقی شعر)

۴۶- گزینه ۳»

(مجتبی فرهادی)

مفهوم شعر صورت سؤال، چشم‌انتظاری عاشق برای وصال معشوق است و سعدی هم در بیت گزینه ۳» به مفهوم چشم‌انتظاری اشاره می کند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

شاعر در بیت گزینه ۱» به وفاداری عاشق اشاره دارد و در بیت گزینه ۲» معتقد است که انتظار کشیدن کار بیهوده‌ای است و همچنین در بیت گزینه ۴» می گوید دیگر انتظار نمی کشم.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۱۰۶)

۴۷- گزینه ۴»

(عزیز الیاسی پور)

در ابیات گزینه‌های «۱ تا ۳» عشق همچون اکسیری عمل می کند که موجب ارزشمندی و کمال است، اما در بیت گزینه ۴» صدق نقش اکسیر را دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۹۳)

۴۸- گزینه ۴»

(هومن نمازی)

تمامی گزینه‌ها به این اشاره دارند که انسان با پیرشدن حریص تر می شود، ولی گزینه ۴» مدعی است که بهتر است بمیرد کسی که از حرص و طمع دست برنمی دارد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۱۱۵)

۴۹- گزینه ۲»

(هومن نمازی)

بیت صورت سؤال به وحدت وجود اشاره دارد و می گوید تمام بلبل‌های این باغ (پدیده‌های جهان) یک نغمه دارند (نشان از خدا دارند). ابیات گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» هم همین معنا را مدنظر دارند، اما در بیت گزینه ۲» می گوید بلبل در مجلس چمن خنیاگری و آوازخوانی می کند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۹۱)

۵۰- گزینه ۳»

(الهام ممدی)

در بیت صورت سؤال آمده است: در آیین عشق‌ورزی، هر آن که مست عشق است، طالب و عاشق حقیقی است، در اینجا هشیاران و عاقلان، از عشق بی بهره هستند. تقابل میان عاقل و عاشق و عقل و عشق مطرح شده است؛ در گزینه‌های دیگر نیز این مفهوم وجود دارد.

معنای بیت گزینه ۳»: کسی را که مست است با نصیحت کردن، نمی توان هشیار کرد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱»: سخن عشق را از عاقلان شنیدن، همانند آن است که اوصاف یوسف را از زبان برادران حسودش بشنویم. (همان قدر نادرست و بی اعتبار ← تقابل عقل و عشق

گزینه ۲»: هرکس که در مسیر عشق مست باشد، در حقیقت او از همه ملتفت تر و آگاه تر است. ← تقابل عقل و عشق

گزینه ۴»: از عاقل و هشیار مستی و سرخوشی اطاعت و بندگی عشق را انتظار نداشته باش، همان طور که جام تهی از ذوق مستی بی بهره است. ← تقابل عقل و عشق

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۹۱)

جامعه‌شناسی (۳)

۵۱- گزینه «۱»

(یاسین ساعدی)

تشریح موارد نادرست:

قدرت وجه عینی و محسوس سیاست و جنبه الزام آور آن است ولی در گذشته قدرت مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است. بلکه قدرت وسیله و ابزاری برای تحقق اهداف و فضیلت‌های اخلاقی قلمداد می‌شده است.

به هر چیزی که مقدمه و راه رسیدن به ارزش غایی باشد، ارزش واسطه‌ای گفته می‌شود به این معنا که ارزش خود را از ارزش غایی می‌گیرد. وقتی ارزش غایی انکار می‌شود ارزش‌های واسطه‌ای نیز فاقد معنا و ارزش می‌شوند.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۷)

۵۲- گزینه «۳»

(مهم‌مهری یعقوبی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) مالکیت، بیشتر با قدرت تشویقی قرابت دارد.

د) سازمان، هم پیوند میان گروه‌های انسانی و افراد را در برمی‌گیرد که از آن، به «انسجام اجتماعی» یاد می‌شود و هم پیوند میان نقش‌ها، واحدها و ساختارهای اجتماعی را شامل می‌شود که از آن به «یکپارچگی نظام» تعبیر می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه‌های ۵۸ تا ۶۰)

۵۳- گزینه «۳»

(مریم فسروی دهنوی)

منابع یا عوامل قدرت	ابزار اعمال قدرت	ارزش‌های اجتماعی
شخصیت	تنبیهی	قدرت
مالکیت	تشویقی	ثروت
سازمان	اقتناعی	دانش

(جامعه‌شناسی (۳)، قدرت اجتماعی، صفحه ۶۲)

۵۴- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد نادرست:

- در نظام لیبرال دموکراسی فقط می‌توان از مقبولیت قدرت حرف زد و نمی‌توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت.

- سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آنها، وجودی محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد.

- وقتی علوم اجتماعی برای مطالعه هر فرهنگ مجبور باشد که آن فرهنگ را فقط از منظر مردمی که آن را پذیرفته‌اند، ببیند و بررسی کند، امکان مقایسه و داوری فرهنگ‌ها و ارزش‌ها از دست می‌رود.

- در نظام لیبرال دموکراسی آزادی مهم‌ترین ارزش اجتماعی است و ثبات، رفاه و سلطه بر طبیعت از دیگر ارزش‌های مهم آن به‌شمار می‌روند.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۶۵، ۶۷ و ۷۶)

۵۵- گزینه «۱»

(آزیتا پیرقی)

زنان ← تفاوت اسمی

به‌واسطه زن بودن حقوق مذکور از ایشان سلب و موجب نابرابری اجتماعی شده بود.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۶۹ تا ۷۱)

۵۶- گزینه «۴»

(یاسین ساعدی)

جامعه‌شناسان می‌گویند علت نابرابری‌های اجتماعی این است که مزایای اجتماعی یعنی ثروت، قدرت و دانش به صورت نابرابر میان افراد توزیع شده‌اند، از این رو برخی افراد در بالای سلسله مراتب اجتماعی قرار می‌گیرند و برخی افراد در پایین آن.

طرفداران قشربندی اجتماعی چنین می‌پندارند که نابرابری‌های اجتماعی، نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه‌اند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۱ و ۷۳)

۵۷- گزینه «۲»

(مهم‌مهری یعقوبی)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: طرفداران رویکرد سوم (مدل عدالت اجتماعی)، به دنبال برقراری عدالت اجتماعی هستند اما به بهانه آن، آزادی‌های افراد و امکان رقابت میان آنها را از بین نمی‌برند.

گزینه «۳»: در رویکرد اول (مدل لیبرالی) نقطه آغاز رقابت و در رویکرد دوم (مدل کمونیستی) نقطه پایان رقابت، عادلانه نیست.

- تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها، سبب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۷ و ۹۰)

(فاطمه رضاییان)

۶۱- گزینه «۲»

- هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران.

پیدایش نظریه فمینیستی معاصر، نظریه آفریقایی تبار، نظریه آمریکایی بومی و ... در علوم اجتماعی امروز، نتیجه چنین مطالبه و درخواستی‌اند.

این گروه‌ها می‌گویند آنچه تا امروز به اسم علوم اجتماعی به مطالعه گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها می‌پرداخت دانش جهان شمول نبود.

- در الگوی مطلوب قرآنی یعنی تعارف و شناخت متقابل، تکثر و تنوع زبانی، نژادی و قومی، مانع وحدت و همدلی میان مسلمانان نیست.

- رویکرد انتقادی می‌خواهد ظرفیت افشاگری و رهایی بخشی را برای علوم اجتماعی نگه دارد.

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۸ تا ۹۰)

(فاطمه قریبیان)

۶۲- گزینه «۳»

۱- در اواخر قرن بیستم هویت به جای قشربندی و کشمکش طبقاتی، محور اصلی مباحثات فکری و سیاسی شد. ۲- در مدل تکثرگرا، تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی حفظ و حتی تشدید می‌گردد البته در این الگو، همچنان وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود؛ که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد.

۳- سازمان کوکلاس کلان چهره افراطی سیاست هویت است.

۴- کنش اجتماعی و پیامدهای آن موضوع جامعه‌شناسی انتقادی است.

(جامعه‌شناسی (۳)، ترکیبی، صفحه‌های ۸۰، ۸۵، ۸۶ و ۸۷)

(آریتا بیرقی)

۶۳- گزینه «۴»

از نافع‌ترین علوم ← علم به مبدأ و معاد

تلاش برای بسط دیدگاهی جامع ← فلسفه

در جوامع چه می‌گذرد و چرا ← علوم اجتماعی در قرآن

علم ← علت برتری انسان بر فرشتگان

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۹۴ تا ۹۶)

گزینه «۴»: در رویکرد سوم (مدل عدالت اجتماعی) مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود اما جامعه وظیفه دارد امکان رقابت را برای همگان فراهم کند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۳ و ۷۵)

(ریحانه امینی)

۵۸- گزینه «۳»

تشریح موارد:

- فاصله میان وضع موجود و وضع مطلوب جهان اجتماعی، جامعه‌شناسی را به داوری درباره ارزش‌ها و انتقاد از آنها می‌کشانند.

- جامعه‌شناسان انتقادی همانند جامعه‌شناسان تفسیری بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند اما کم توجهی رویکرد تفسیری به ساختارهای اجتماعی و تأثیر این ساختارها بر زندگی افراد را درست نمی‌دانند.

- جامعه‌شناسان انتقادی بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر، تأکید می‌کنند تا از سلطه چنین ساختارهایی بر انسان‌ها پیشگیری کنند و زمینه شکل‌گیری ساختارهای اجتماعی انسانی‌تر را فراهم آورند.

(جامعه‌شناسی (۳)، نابرابری اجتماعی، صفحه‌های ۷۷ تا ۷۹)

(آریتا بیرقی)

۵۹- گزینه «۲»

علت ضروری دانستن یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ← پیوند گروه‌های مختلف

تعداد کثیری از گروه‌های درگیر قومی نژادی در ارتباط با هم یک فرهنگ مختلط می‌سازند: دیگچه همانندسازی

پیامد شکل‌گیری دولت - ملت‌ها ← شکل‌گیری ناسیونالیسم

جنبش‌های سبک زندگی و ... ← تحمیل هویت

(جامعه‌شناسی (۳)، سیاست هویت، صفحه‌های ۸۳ تا ۸۶)

(ارنیا امیری)

۶۰- گزینه «۴»

- شناخت متقابل هویت‌ها یا «الگوی تعارف» در مقابل دو الگوی همانندسازی و تکثرگرا قرار می‌گیرد.

- هر گروه، جامعه و فرهنگی می‌خواهد از چشم خودش به خود بنگرد و نه از چشم دیگران، پیدایش نظریه آمریکایی بومی و ... در علوم اجتماعی امروز، نتیجه چنین مطالبه و درخواستی‌اند.

۶۴- گزینه «۲»

(یاسین ساعدی)

تشریح موارد نادرست:

- در جوامع جاهله، علم ابزاری می‌تواند وجود داشته باشد اما علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

- مدینه فاسقه، جامعه‌ای است که در اثر انحراف عملی از مدینه فاضله به وجود می‌آید.

- در مدینه فاسقه با آنکه مردم علوم و حیانی و عقلانی را می‌شناسند اما از آن‌ها بهره نمی‌گیرند.

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۹۸)

۶۵- گزینه «۱»

(ریحانه امینی)

تشریح موارد:

- فارابی علم اجتماعی را زیرمجموعه علوم انسانی می‌دانسته و آن را «علم مدنی» نامیده است.

- ابوعلی مسکویه با نگاهی تبیینی کتاب «تجارب الامم» را در هشت جلد تالیف کرد.

- ابوریحان بیرونی در کتاب «تحقیق ماللهند» با روش تجربی و تفهیمی، فرهنگ جامعه هند را توصیف کرد و با استفاده از روش عقلی، به ارزیابی انتقادی این فرهنگ نیز پرداخت.

- ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسّی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت.

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۹۷، ۹۹ و ۱۰۰)

۶۶- گزینه «۳»

(مهمرمهری یعقوبی)

عبارت مذکور، نمونه‌ای از عقل ابزاری یا تجربی است و تنها با گزینه «۳» ارتباط دارد و گزینه‌های «۲» و «۴» به ترتیب درباره عقل تفسیری و عقل انتقادی هستند که ارتباطی با عبارت مذکور در سؤال ندارند.

(جامعه‌شناسی (۳)، پیشینه علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۰۲ و ۱۰۳)

۶۷- گزینه «۳»

(فاطمه قربیبیان)

تشریح مورد نادرست:

مکاتب و مذاهب فقهی به رغم تفاوت‌هایی که با هم داشته‌اند، از مشترکات فراوانی هم برخوردار بوده‌اند.

(جامعه‌شناسی (۳)، افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۰۶ و ۱۰۷)

۶۸- گزینه «۳»

(مریم فسروی رهنوی)

- میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم و در شرایط آن روز جامعه خود، معتقد بود می‌توانیم ویژگی اول جامعه مطلوب (عادلانه بودن روابط و ساختارهای جامعه با مشارکت و همراهی مردم) را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند.

- امام خمینی (ره) در پایان قرن بیستم معتقد بود مجلس شورای اسلامی با مشارکت نمایندگان مردم موظف است شرط اول جامعه مطلوب را محقق کند.

- مجلس خبرگان موظف است تا شرط دوم را تحقق بخشد یعنی رهبر جامعه را بر اساس معیارهای اسلامی شناسایی و معرفی کند و بر عملکرد او نظارت نماید.

(جامعه‌شناسی (۳)، افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۰۸ تا ۱۱۰)

۶۹- گزینه «۴»

(مریم فسروی رهنوی)

تشریح عبارات نادرست:

الف) از نظر علامه طباطبایی عقل عملی به انسان در انجام عملش یاری می‌رساند و در این مسیر پدیده‌هایی را ایجاد می‌کند که در علوم اجتماعی بررسی می‌شوند. او چنین پدیده‌هایی را که با قرارداد و اعتبار عقل عملی ایجاد می‌شوند «اعتباریات» می‌نامد؛ مانند گروه، خانواده، قانون و جامعه.

ج) این جمله به عقل نظری اشاره دارد.

ه) عقل در معنای خاص قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد.

(جامعه‌شناسی (۳)، افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه‌های ۱۱۱، ۱۱۳ و ۱۱۴)

۷۰- گزینه «۴»

(رانیا امیری)

تشریح موارد نادرست:

اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند.

ایشان هر تفسیری را نوعی تبیین به شمار می‌آورند.

از نظر ایشان، تبیین، تفسیر و تجویز استدلال‌های ویژه خود را دارند.

(جامعه‌شناسی (۳)، افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، صفحه ۱۱۴)

عربی زبان قرآن (۳)

۷۱- گزینه «۴»

(مبیر بیکری)

«هذا»: این (رد گزینه «۲») / «خَلَقُ اللّٰه»: آفرینش خداست / «فأروني»: پس به من نشان دهید (رد سایر گزینه‌ها) / «ماذا»: چه، چه چیز / «خَلَقَ»: آفریده‌اند (با توجه به اینکه «الَّذِينَ» جمع است، در اینجا فعل به صورت جمع ترجمه می‌شود ← «رد گزینه «۳»» / «الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ»: کسانی که غیر از او هستند (رد گزینه «۳»)

(ترجمه)

۷۲- گزینه «۲»

(ولی بریی - ابهر)

«على الشاب العاقل»: جوان خردمند باید، بر جوان عاقل واجب است / «أن يستر أسرارها»: اسرار خود (رازهایش) را بپوشاند / «إلا قليلاً منها»: مگر اندکی از آن‌ها را (رد گزینه «۳») / «لأنّ»: زیرا، برای اینکه / «من»: هرکس / «لا يستطيع»: نتواند (رد گزینه‌های «۱ و ۴») / «أن يكتّم»: که پنهان کند (رد گزینه «۱») / «فى الحياة»: در زندگی (رد گزینه «۴») / «أسرارها»: اسرارش، رازهایش / «هو أضعف الناس»: او ناتوان‌ترین (ضعیف‌ترین) مردم است (رد گزینه «۳»)

(ترجمه)

۷۳- گزینه «۴»

(مصطفی قدیمی‌نور)

«لم أصدق ... تصديقاً»: به‌طور قطع (بدون شک) باور نکردم (فعل معلوم و اول شخص مفرد است). (رد گزینه «۳») / «لم أصدق ..... إلّا فى زمن»: باور نکردم .... به‌جز در زمانی که، باور کردم فقط در زمانی که (لفظ «فقط» در هنگام ترجمه، باید بر سر کلمه بعد از «إلّا» بیاید (رد گزینه «۱»)) / «قوله»: سخنش / «فى زمن»: در زمانی که / «خَيْرِنِي»: مرا اختیار داد (رد گزینه «۲») / «مُعَزَّة»: (حال) با عزت، عزتمندانه / «سالمه»: (حال) به‌طور سالم (رد گزینه‌های «۲ و ۳»)

(ترجمه)

۷۴- گزینه «۴»

(مهمدرضا سوری - نهاوند)

«تلجأ»: پناه می‌برند / «إلى حيلٍ»: به چاره‌اندیشی‌هایی (رد گزینه‌های «۲ و ۳») / «لإنقاذ فراخها»: برای نجات دادن جوجه‌هایشان (رد سایر گزینه‌ها) / «مِنْهَا»: از آن جمله / «قد تظاهرُ»: گاهی تظاهر می‌نمایند (رد گزینه‌های «۱ و ۳») / «أجنيحتها مكسورة»: بال‌هایشان شکسته است (رد گزینه‌های «۱ و ۲») / «يتبعها المُفترس»: جانور درنده آن‌ها را تعقیب می‌کند (رد گزینه‌های «۲ و ۳») / «تبعده ... إبعاداً كثيراً»: او را خیلی دور می‌کنند (رد سایر گزینه‌ها) در گزینه «۱»، «گاهی» و «زندگی» هم زائد هستند.

(ترجمه)

۷۵- گزینه «۳»

(مهمدرضا سوری - نهاوند)

«يا مَنْ»: ای کسی که / «قد إشتغلت ... إشتغال الغافلين»: همچون غافلان سرگرم شده‌ای (رد گزینه‌های «۱ و ۴») / «دنیاک»: دنیای خود (رد گزینه «۲») / «و قد عَرَكَ»: در حالی که تو را فریب داده است (رد گزینه «۲») / «طول الأمل»: آرزوی طولانی (رد گزینه‌های «۱ و ۴») / «إِغْلَمَ»: بدان (رد گزینه «۴») / «بأنّ الموت»: که مرگ (رد گزینه «۴») / «سَيِّئَاتِي»: فرا خواهد رسید (رد گزینه «۱») / «بَغْتَةً»: ناگهان

(ترجمه)

۷۶- گزینه «۲»

(روح‌الله گلشن)

«أخذ ... يتكلم»: شروع به صحبت کرد، شروع کرد صحبت کند

نکته مهم درسی:

فعل «أخذ» در ساختار «أخذ + فعل مضارع»، به معنای «شروع کرد» ترجمه می‌شود؛ همچنین فعل مضارع، به شکل «مصدر» یا «مضارع التزامی» ترجمه می‌شود.
مثال: أخذ الطالب يرجع: دانش‌آموز شروع به برگشتن کرد، دانش‌آموز شروع کرد برگردد.

(ترجمه)

۷۷- گزینه «۳»

(معمود کرمی نیا - رفسنجان)

«طرداً» مفعول مطلق تأکیدی است و دقت کنید که «انسحبوا» جمله وصفیه نیست، زیرا حرف «ف» سبب قطع ارتباط میان آن دو شده است؛ لذا جمله به شکل «متجاوزان به کشورمان را بی شک راندیم، پس همگی عقب‌نشینی کردند!» ترجمه می‌شود.

(ترجمه)

۷۸- گزینه «۱»

(امیر حسین شکوری)

«آلودگی هوا»: تَلَوُثُ الْهَوَاءِ / «نظام طبیعتی که»: نِظَامُ الطَّبِيعَةِ الَّتِي / «خداوند آن را آفریده است»: خَلَقَهُ اللَّهُ (رد گزینه‌های «۲» و «۳») / «خراب می‌کند»: يُخَرِّبُ (رد گزینه «۴») / «از او می‌خواهیم»: نَسْأَلُهُ (رد گزینه «۲»: ضمیر «ه» ترجمه نشده است.) / «که به ما کمک کند»: أَنْ يُعِينَنَا، أَنْ يُسَاعِدَنَا / «نگهداری از آن»: الْحِفَافُ عَلَيْهِ (رد گزینه‌های «۲» و «۳»)

(ترجمه)

۷۹- گزینه «۲»

(معمود باربرین - یاسوج)

آیه شریفه در صورت سؤال (و زندگی دنیا جز بازی و سرگرمی نیست.) و موارد «الف» و «د»، مفهوم «بازپچه‌بودن زندگی دنیوی» را می‌رسانند. اما عبارت «ب» به زیاده‌روی افراد گناهکار در لهو و لعب در طول زندگی اشاره دارد، مورد «ج» هم کوتاهی عمر و زودگذر بودن ایام را بیان می‌کند. در نتیجه، دو مورد از ابیات داده شده، مناسب مفهوم آیه مذکور هستند.

(مفهوم)

ترجمه متن درک مطلب:

آلودگی محیط شکل‌های گوناگونی دارد که مهمترین آن‌ها عبارتند از: آلودگی هوا و آلودگی آب و آلودگی خاک و شلوغی (سر و صدا) و در روزگار ما به علت‌های مختلفی که آن‌ها را شرح می‌دهیم، زیاد شده است. علت آلودگی هوا سوزاندن نفت به علت موتورهای ماشین‌ها و غیر آن است و هوایی که بویی ندارد، هوایی می‌شود که بو و رنگ دارد و آلودگی هوا به سلامتی انسان زیان می‌رساند پس به التهاب چشم‌ها و ریه و همچنین مرگ حیوان و گیاه منجر می‌شود.

آلودگی آب به کاهش آب خالص و گوارا منجر می‌شود، که انسان آن را برای نوشیدن و نظافت استفاده می‌کند و علت آلودگی آب، ریختن مواد شیمیایی و زباله‌های حیوانی و گیاهی در دریاها و رودخانه‌ها است. آلودگی خاک به از دست دادن مساحتی از زمین که در آن گیاهان برای غذای انسان و حیوان کاشته می‌شوند، منجر می‌گردد و شلوغی در شهرها زیاد می‌شود و علت آن وسایل حمل و نقل از هواپیماها و اتوبوس‌ها و ماشین‌ها است. آن به ضعف شنوایی و اضطراب منجر می‌شود.

۸۰- گزینه «۲»

(پیروز وبان)

در گزینه «۲» آمده است: «هوای تمیز رنگ و بویی دارد که انسان آن را احساس می‌کند!» که مطابق متن نادرست است.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: آلودگی محیط شکل‌های گوناگونی دارد که مهمترین آن‌ها، چهار

تااست! (صحیح)

گزینه «۳»: آلودگی محیط گاهی موجب کمبود آب موجود برای موجودات می‌شود!

(صحیح)

گزینه «۴»: ممکن است موجودات از آلودگی خاک ضرر ببینند! (صحیح)

(درک مطلب)

۸۱- گزینه «۳»

(پیروز وبان)

در گزینه «۳» آمده است: واضح است که آلودگی هوا موجب از بین رفتن سبزیجات می‌شود! (صحیح)

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: امروزه می‌بینیم که سر و صدا در روستاها نیز زیاد می‌شود! (در

متن ذکر نشده است)

گزینه «۲»: تنها دلیل آلودگی هوا، مواد شیمیایی است! (نادرست)

گزینه «۴»: علت آلودگی محیط، به کمبود غذا برای موجودات زنده

(درک مطلب)

برمی‌گردد! (نادرست)

۸۲- گزینه «۲»

(پیروز وبان)

موضوعی که در متن نیامده است: تعداد مسافران اتوبوس‌ها در شهرها افزایش یافته است!

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: قطعاً آلودگی برای سلامت انسان مهم است!

گزینه «۳»: آلودگی خاک، زمین‌های کشاورزی را در دنیا کم می‌کند!

گزینه «۴»: بیماری‌های تنفسی گاهی ناشی از آلودگی هوا هستند!

(درک مطلب)

۸۳- گزینه «۱»

(سیرمفعولی مرفعی)

«مُخْتَلِفَةً» اسم فاعل است نه اسم مفعول!

(تفلیل صرفی و اعراب)

۸۴- گزینه «۲»

(سیرمفعولی مرفعی)

«ماضیه: لَوْتُ، و مضارع: يُلَوِّثُ» نادرست است. «تَلَوُّثٌ» مصدر باب تفعّل است، بنابراین باید گفته شود: «ماضیه: تَلَوَّثَ، و مضارع: يَتَلَوَّثُ».

(تفلیل صرفی و اعراب)

۸۵- گزینه «۲»

(عمار تائبش)

«مُتَعَجِّبٌ» درست است، چرا که اسم فاعل از باب تفعّل است و از فعل مضارع «يَتَعَجَّبُ» ساخته شده است، پس حرف «ت» در آن، باید فتحه بگیرد.

(ضبط حرکات)

۸۶- گزینه «۲»

(ولی برهی - ابهر)

در گزینه «۲»، «قوانین» مستثنی‌منه است اما جمع مکسر «قانون» است و جمع سالم نیست. (دقت کنید که ضمیر «ها» در «بعضها» نشان می‌دهد که «قوانین»، مستثنی‌منه است نه «الطالبات»، زیرا ضمیر برای جمع غیرانسان، به صورت مفرد مؤنث می‌آید).

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «خدمات» جمع مؤنث سالم است که مستثنی‌منه واقع شده است.

گزینه «۳»: «اللابون» مستثنی‌منه و جمع مذکر سالم است.

گزینه «۴»: «المُرافقين» مستثنی‌منه و جمع مذکر سالم است.

(اسلوب استثناء)

۸۷- گزینه «۲»

(مرفعی کاتعم شیروزی)

«استغفاراً» در این گزینه، مفعول برای فعل «اطْلُبْ» است.

ترجمه عبارت: یکی از دوستانم گفت: از خدا آمرزش می‌خواهم و تو نیز آمرزشی طلب کن تا خداوند تو را بیمارزد!

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های «۱» و «۳»: «استغفار» مفعول مطلق نوعی است.

گزینه «۴»: «استغفاراً» مفعول مطلق تأکیدی است.

(مفعول مطلق)

۸۸- گزینه «۳»

(روح‌الله گلشن)

صورت سؤال، موصوفی را می‌خواهد که «مؤكَّد» (تأکیدشده) باشد.

در گزینه «۳»، «قائد» به اسمی قبل از «إِلَّا» بر نمی‌گردد یا به عبارت دیگر، مستثنی‌منه در جمله قبل از «إِلَّا»، محذوف است، در چنین حالتی کلمه بعد از «إِلَّا» (در این جا «قائد») به عنوان «مؤكَّد» مورد تأکید قرار می‌گیرد. ثانیاً «قائد» در ترکیب وصفی - اضافی «قائد هذا الفريق المُجَرَّب»، موصوف برای صفتِ خود (المُجَرَّب) است.

توجه: دقت کنید «الفريق» به عنوان یک اسم «ال» دار که پس از اسم اشاره «هذا» (مضاف‌الیه و مجرور) آمده، تابع آن محسوب می‌شود و به تبعیت از آن، مجرور است و نمی‌تواند موصوف «المُجَرَّب» (مرفوع) باشد؛ چون در اعراب با یکدیگر تطابق ندارند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «امتحانات» مستثنی‌منه است که در جمله قبل از «إِلَّا» ذکر شده است، بنابراین کلمه بعد از «إِلَّا» مؤكَّد نیست.

گزینه «۲»: «إنّما» روی رکن دوم جمله (در اینجا روی «رأى» به عنوان «مؤكَّد») تأکید می‌کند اما حواستان باشد «رأى الواحد: نظیر یک نفر» ترکیب اضافی است نه وصفی، و «رأى» مضاف است نه موصوف.

گزینه «۴»: در این گزینه، دو مورد را به عنوان «مؤكَّد» داریم: (کلّ جمله پس از «إنّ») و (فعل «يَحترم») که به وسیله مصدر منصوب خود (احتراماً = مفعول مطلق تأکیدی) تأکید شده است که البته هیچ‌یک نمی‌تواند موصوف باشد.

(اسلوب استثناء)

تاریخ (۳)

۹۱- گزینه «۴»

(علیرضا پدرا)

وقایع «ب» و «د» هر دو قبل از استعفای سید ضیاءالدین طباطبایی از نخست‌وزیری اتفاق افتاده‌اند، اما وقایع «الف» و «ج» مربوط به بعد از این رویداد هستند. بنابراین مورخ مذکور، ممکن است شاهد «الف» و «ج» نبوده باشد.

(تاریخ (۳)، ایران در دوره حکومت رضاشاه، صفحه‌های ۹۲، ۹۳، ۹۵ و ۹۸)

۹۲- گزینه «۲»

(علیرضا پدرا)

ظهور بحران و رکود اقتصادی عمیق در سال ۱۹۲۹ میلادی، تأثیر بسزایی در روی کارآمدن حکومت‌های دیکتاتوری در اروپا داشت، اما گزینه «۲» برعکس این مطلب را بیان کرده است.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه‌های ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱ و ۱۰۳)

۹۳- گزینه «۱»

(مهشیر رستمی ریک)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: مورد دوم زودتر از مورد اول رخ داده است.

گزینه «۳»: مورد سوم زودتر از دو مورد دیگر رخ داده است.

گزینه «۴»: مورد سوم زودتر از مورد اول رخ داده است.

(تاریخ (۳)، جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن، صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۰۸)

۹۴- گزینه «۴»

(فسین سهرابی)

عبارت گزینه «۴» کاملاً برعکس ذکر شده است. در ابتدا اسم این شرکت نفت پارس و انگلیس بود که در زمان رضاخان به شرکت ایران و انگلیس تغییر یافت.

(تاریخ (۳)، نفوذ ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه‌های ۱۱۴ و ۱۱۵)

۹۵- گزینه «۲»

(مهمر ابوالحسنی)

توافق درباره مسئله نفت، با دولت‌های انگلستان و آمریکا رخ داد و تولید و فروش نفت ایران به کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های نفتی انگلستانی، آمریکایی، هلندی و فرانسوی سپرده شد.

(تاریخ (۳)، نفوذ ملی شدن صنعت نفت ایران، صفحه‌های ۱۲۴ تا ۱۲۶)

۸۹- گزینه «۴»

(مهمور باربرین - یاسوج)

مفعول مطلق نوعی، کیفیت وقوع فعل را نشان می‌دهد، بنابراین باید دنبال مفعول مطلق باشم که صفت یا مضاف‌الیه داشته باشد.

در گزینه «۴»، «عمل» مفعول مطلق نوعی و «من» مضاف‌الیه آن است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «بتساماً» مفعول مطلق تأکیدی است.

گزینه «۲»: «اجتناباً» مفعول مطلق تأکیدی است.

گزینه «۳»: «إجابة» مفعول مطلق تأکیدی است. (دقت کنید فعل «ینجح»

جواب شرط است، نه جمله وصفیه!)

(مفعول مطلق)

۹۰- گزینه «۱»

(همیرضا قائداپینی - اصفهان)

«أخوات» منادا و مضاف به ضمیر «ی» است و چون ضمیر «ی» حذف شده است، به جای آن، در آخر «أخوات» علامت کسره آمده است.

تکات مهم درسی:

۱- گاهی ضمیر «ی» مضاف به منادا، حذف می‌شود، در این حالت، آخر منادا علامت کسره می‌گیرد.

۲- هرگاه بخواهیم اسم «ال» دار را مورد خطاب قرار دهیم، اگر آن اسم مذکر باشد؛ پیش از آن «أَیُّهَا» می‌آوریم. همچنین اگر اسم «ال» دار مؤنث باشد؛ پیش از آن، کلمه «أَیُّهَا» را می‌آوریم.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: باید قبل از «الطَّیِّبَةِ»، «أَیُّهَا» بیاید؛ زیرا «الطَّیِّبَةُ» «ال» دارد.

گزینه «۳»: به جای «أَیُّهَا»، باید «أَیُّهَا» بیاید؛ زیرا «الأُحِبَّة» مذکر است.

(دقت کنید «الأُحِبَّة» جمع مکسر و مذکر است؛ زیرا مفرد آن (الْحَبِیْب) مذکر است.)

گزینه «۴»: به جای «أَیُّهَا»، باید «أَیُّهَا» بیاید؛ زیرا «الْأَعْبَةِ» مؤنث است.

(اسلوب نرا)

۹۶- گزینه «۴»

(مریم فسروی دهنوی)

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی در زمان نخست‌وزیری علی امینی آغاز شد.

گزینه «۲»: انقلاب سفید با وجود شعارهای فریب‌دهنده در عمل جسم نیمه‌جان اشتغال و زندگی روستایی ایران را نیز در معرض خطر قرار داد.

گزینه «۳»: شاه اصول شش‌گانه‌ای را با عنوان انقلاب سفید مطرح کرد و آن را به تصویب دولت رساند. این اصول با تبلیغات فراوان، در بهمن ۱۳۴۱ به همه‌پرسی گذاشته شد و مورد استقبال دولت‌های آمریکا، انگلستان و شوروی قرار گرفت.

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه‌های ۱۲۷ و ۱۲۸)

۹۷- گزینه «۳»

(تابان صیقلی)

الف) شاه پس از سرکوب تظاهرات دانشجویان در مقابل دانشگاه تهران (۱۳۰۱)، ارتشبد غلامرضا ازهاری را جانشین شریف امامی کرد تا وی با برقراری حکومت نظامی از سرعت انقلاب بکاهد.

ب) شاه هویدا را برکنار و جمشید آموزگار را به نخست‌وزیری منصوب کرد. آموزگار مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند.

ج و د) در مرداد ۱۳۵۷، جمشید آموزگار در اصفهان حکومت نظامی برقرار کرد اما این تدبیر ثمری نداشت؛ در نتیجه شاه مجبور شد آموزگار را برکنار کند و جعفر شریف امامی را با شعار آشتی ملی به نخست‌وزیری بگمارد. اما امام خمینی با ارسال پیام و افشای نیرنگ تازه رژیم پهلوی خواهان ادامه مبارزه تا سرنگونی نظام شاهنشاهی در ایران شد به همین جهت تظاهراتی در شهرهای ایران برقرار شد. در تهران پس از برگزاری نماز عید فطر تظاهرات گسترده‌ای صورت گرفت. (در زمان جعفر شریف امامی).

(تاریخ (۳)، انقلاب اسلامی، صفحه‌های ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۹ و ۱۴۰)

۹۸- گزینه «۲»

(تابان صیقلی)

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) بلافاصله پس از انقلاب، به فرمان امام خمینی کمیته انقلاب تأسیس شد. این کمیته وظیفه حفظ نظم و امنیت و دستگیری سران جنایتکار رژیم پهلوی را برعهده داشت. کمی بعد از آن جوانان مبارز و شجاع، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را به وجود آوردند تا از آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب پاسداری کنند.

ب) چند ماه پس از همه‌پرسی تعیین نظام سیاسی جدید، مردم با حضور در پای صندوق‌های رأی، ۷۲ نماینده مجلس خبرگان قانون اساسی را برگزیدند تا قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران را تدوین کنند. مجلس خبرگان از مرداد ۱۳۵۸ کار تدوین قانون اساسی را آغاز کرد.

ج) آیت‌الله مطهری عضو سرشناس شورای انقلاب، سپهبد ولی الله قری، دکتر مفتاح، حاج مهدی عراقی و آیت الله قاضی طباطبایی از قربانیان فعالیت‌های گروهک تروریستی فرقان بودند که به شهادت رسیدند.

ه) مهندس بازرگان و کابینه او که با تسخیر سفارت آمریکا موافق نبودند، استعفا کردند و شورای انقلاب مسئولیت اداره کشور و تکمیل روند استقرار نظام سیاسی جدید را عهده‌دار شد.

(تاریخ (۳)، استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، صفحه‌های ۱۴۲ تا ۱۴۵)

۹۹- گزینه «۳»

(مریم فسروی دهنوی)

اولین و سومین رئیس‌جمهور ایران به ترتیب ابوالحسن بنی‌صدر و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای می‌باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست - نادرست (مربوط به آیت‌الله مهدوی کنی است).

گزینه «۲»: درست - نادرست (در دوره مذکور دانشگاه‌ها که پس از پیروزی انقلاب اسلامی تعطیل شده بودند، بازگشایی شدند).

گزینه «۴»: نادرست (بنی‌صدر با اختلاف‌افکنی میان مسئولان و نهادهای نظام، روز به روز از خط امام فاصله گرفت و به گروه‌های منحرف و معاند، مانند سازمان مجاهدین خلق، نزدیک شد.) - نادرست (حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، میرحسین موسوی را برای تصدی منصب نخست‌وزیری به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد).

(تاریخ (۳)، استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی، صفحه ۱۴۹)

۱۰۰- گزینه «۴»

(مهمرب ابوالحسنی)

نابودی انقلاب اسلامی ایران گرچه از اهداف صدام به شمار می‌رفت، اما وی تلاشی در جهت بازگرداندن نظام شاهنشاهی به ایران نداشت و این مورد جزء اهداف صدام نبود.

(تاریخ (۳)، جنگ تمیمی و دفاع مقدس، صفحه ۱۵۴)

جغرافیا (۳)

۱۰۱- گزینه «۱»

(علیرضا پدرازی)

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) هر چه پیچ‌وخم‌های مسیر مابین دو شهر یا روستا بیشتر باشد، مقدار شاخص انحراف بیشتر می‌شود.

ب) توضیح داده‌شده، ارتباطی به تعریف شاخص انحراف ندارد؛ شاخص انحراف به‌صورت نسبتِ مسیرِ احداث‌شده بین دو شهر، به فاصله مستقیم آن دو تعریف می‌شود.

(پغرافیا (۳)، مدیریت حمل و نقل، صفحه ۶۰)

۱۰۲- گزینه «۳»

(موشیر رستمی ریک)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست - حمل و نقل موتوری عام‌تر از حمل و نقل ریلی است.

گزینه «۲»: مربوط به حفظ محیط‌زیست است. - مربوط به سرعت و زمان است.

گزینه «۴»: هزینه سرمایه‌گذاری و انرژی هر دو مهم هستند. - از حفاری غیرمجاز بهره‌یزند. (نه هرگونه حفاری.)

(پغرافیا (۳)، مدیریت حمل و نقل، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۴)

۱۰۳- گزینه «۱»

(محمدر ابوالحسنی)

- تراموا، قطار خیابانی است که در سطح خیابان‌ها روی ریل حرکت می‌کند.
- اتوبوس‌های برقی، اتوبوس‌هایی هستند که هوا را آلوده نمی‌کنند و عمر موتورشان زیاد است.

- مونوریل، قطار هوایی است که در مناطق گردشگری و محوطه نمایشگاه‌ها کاربرد دارد.

(پغرافیا (۳)، مدیریت حمل و نقل، صفحه‌های ۶۸ و ۶۹)

۱۰۴- گزینه «۲»

(علیرضا پدرازی)

با توجه به اینکه دو شهر «الف» و «ب» 30° اختلاف طول دارند:

$$2 = 15 + 30$$

پس اختلاف این دو شهر ۲ ساعت است. از طرفی، شهر «ب» در سمت غرب شهر «الف» قرار گرفته است، بنابراین ساعت شهر «ب» به شکل زیر به‌دست می‌آید:

$$6 = 2 - 8$$

(پغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های پغرافیایی «۲»، صفحه‌های ۷۳ تا ۷۵)

۱۰۵- گزینه «۴»

(موشیر رستمی ریک)

کمرند اطراف اقیانوس آرام، محلی است که پوسته اقیانوس آرام به پوسته قاره آسیا - اروپا، آمریکای جنوبی، استرالیا و آمریکای شمالی برخورد می‌کند.

(پغرافیا (۳)، ویژگی‌ها و انواع مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۸۲، ۸۴ و ۸۷)

۱۰۶- گزینه «۲»

(مسیر سهرابی)

در کشور ما در زمستان و اوایل بهار با ذوب برف و بارش‌های بیشتر، آبدهی رودها افزایش پیدا می‌کند و در فصل خشک کاهش می‌یابد. چنانچه حجم آب رودخانه از میانگین سالیانه آبدهی آن بیشتر شود، سیل رخ می‌دهد.

(پغرافیا (۳)، ویژگی‌ها و انواع مقاطرات طبیعی، صفحه ۸۹)

۱۰۷- گزینه «۲»

(مسیر سهرابی)

مدل صورت سؤال مربوط به جریان زمین لغزش است. (رد گزینه‌های «۳» و «۴») در زمین لغزش بارش‌هایی که مدت آن‌ها بیشتر اما شدت آن‌ها کمتر است تأثیر زیادی بر ایجاد این حرکت دامنه دارد. همچنین دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و ناپیوسته سطح آن‌ها را پوشانده است برای لغزش مستعدترند.

(پغرافیا (۳)، ویژگی‌ها و انواع مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۹۳ تا ۹۵)

۱۰۸- گزینه «۴»

(محمدر ابوالحسنی)

مراحل مدیریت زمین‌لرزه در هر یک از عبارت‌های مذکور، به‌ترتیب در گزینه «۴» ذکر شده است.

(پغرافیا (۳)، مدیریت مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۱۰۱ تا ۱۰۳)

۱۰۹- گزینه «۴»

(مریم فسروی رهنوی)

«ب» و «د» هر دو از روش‌های سازه‌ای «ج» در خصوص مدیریت پیش از وقوع سیل می‌باشند.

(پغرافیا (۳)، مدیریت مقاطرات طبیعی، صفحه‌های ۱۰۴ و ۱۰۵)

۱۱۰- گزینه «۲»

(مریم فسروی رهنوی)

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) تصاویر قرارداده‌شده در نرم‌افزار گوگل ارث اغلب در طیف مرئی تهیه شده‌اند و پدیده‌هایی را نشان می‌دهند که در سطح زمین با چشم قابل مشاهده‌اند.

ج) نرم‌افزارهای رایانه‌ای پیشرفته، داده‌های رقومی (نه انواع داده‌ها) دریافت شده را تحلیل و به تصاویر مورد نیاز تبدیل می‌کنند.

(پغرافیا (۳)، فنون و مهارت‌های پغرافیایی «۳»، صفحه‌های ۱۱۲ و ۱۱۳)

فلسفه دوازدهم

۱۱۱- گزینه «۳»

(پرگل ریمیمی)

دکارت برخلاف جریان غالب در اروپا که تجربه‌گرایی بود، به همه توانایی‌های عقل توجه کرد و معتقد بود مسائلی چون خدا، نفس غیرمادی و اختیار را تنها می‌توان با ابزار عقل اثبات کرد، اما همه معانی عقل را باور نداشت. دکارت معنای دوم عقل یعنی عقل به عنوان موجود متعالی و برتر از ماده را قبول نداشت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در جهان امروزه صرفاً عقل محدود به عقل تجربی شده است و استدلال عقلی تنها در محدوده ریاضیات کاربرد دارد.

گزینه «۲»: اوگوست کنت معنای دوم عقل یعنی عقل به عنوان موجود متعالی را قبول نداشت و همین‌طور عقل به عنوان دستگاه تفکر را تنها زمانی که از مجرای حس و تجربه به شناخت و علم برسد معتبر می‌دانست. گزینه «۴»: جدال عقل و دین در دوره دوم حاکمیت کلیسا در نهایت به علت تعارض میان اصول دین مسیحیت و عقلانیت منجر به انزوای دین مسیحیت در زندگی مردم اروپا شد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ تا ۵۸)

۱۱۲- گزینه «۴»

(مهمد کریمی‌نیا - رفسنویان)

این موضوع مربوط به دوره اول حاکمیت کلیسا است و نه دوره دوم؛ چرا که در دوره دوم، علمای کلیسا تحت تأثیر آثار ابن‌سینا و ابن‌رشد تلاش می‌کردند تا مسائل دینی را به صورت عقلانی تبیین کنند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۶ و ۵۷)

۱۱۳- گزینه «۱»

(علی معزی)

عبارت «الف» غلط است، زیرا ارسطو معتقد به وجود یک عقل است که دارای دو کارکرد می‌باشد. عبارت «ج» هم غلط است، زیرا معنای رایج عقل بین مردم، همان دستگاه تفکر و استدلال است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه‌های ۵۳ تا ۵۷)

۱۱۴- گزینه «۴»

(پرگل ریمیمی)

در ایران باستان، عقل‌گرایی و خردورزی از جایگاه بالایی برخوردار بود و حکیمان ایران، خدا را عقل می‌دانستند و آفرینش را مبتنی بر خردورزی تصور می‌کردند. اما این عقل‌گرایی در دوره‌های بعدی، به‌ویژه در اواخر عصر ساسانی، تضعیف شد. پس از ورود فلسفه به جهان اسلام، برخی افراد آن را دانشی یونانی و ناسازگار با اسلام می‌دانستند. با این حال، فلاسفه اسلامی معتقد بودند که فلسفه یک دانش جهان‌شمول است که به استدلال و بررسی

حقیقت اشیا می‌پردازد و پیروی کورکورانه از فلاسفه گذشته نیست. از این‌رو، گزینه «۴» صحیح است، زیرا به درستی بر دیدگاه فلاسفه اسلامی درباره فلسفه تأکید دارد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۵۹، ۶۰ و ۶۲)

۱۱۵- گزینه «۳»

(امیرمهمد قلعه‌کاهی)

شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام به صورت مخالفت با فلسفه و منطق، تحت عنوان دستاوردی یونانی و غیراسلامی ظهور کرد.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: این گزینه دقیقاً اشاره به شکل اول مخالفت با عقل در جهان اسلام دارد و بیان می‌کند که در امور دینی باید به صورت محدود از عقل استفاده کرد.

گزینه «۲»: این گزینه اشاره به شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام دارد و پاسخی در جهت رد شکل دوم مخالفت با عقل نیست.

گزینه «۳»: این گزینه جواب است؛ یکی از پاسخ‌های فلاسفه مسلمان به شکل دوم مخالفت با عقل، همین است که بسیاری از آموزه‌های سقراط، افلاطون و ارسطو با آموزه‌های اسلامی سازگار است.

گزینه «۴»: کتاب در جهت رد شکل دوم مخالفت با عقل می‌گوید که ما باید به سراغ هر متفکر و فیلسوفی برویم اما به شرط اینکه عقاید او را نقد و بررسی کنیم و بعد بپذیریم. درست است که یونانیان پایه‌گذاران فلسفه هستند اما این دلیل نمی‌شود تمام حرف‌های آن‌ها را بپذیریم. پس این گزینه پاسخی اشتباه، به شکل دوم مخالفت با عقل در جهان اسلام است.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۰ و ۶۲)

۱۱۶- گزینه «۳»

(فیروز نژادنهف - تبریز)

عقل بالفعل از نظر فلاسفه مسلمان مرحله‌ای است که شخص دانش‌هایی را کسب کرده است. عرفان در این مرحله است، چرا که اصولی مثل اصول جمع و تفريق دانش‌های اولیه ریاضی محسوب می‌شوند، نه قضایای بدیهی (بنابراین گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» رد می‌شوند). اما جعفر که توانایی حل مسائل جدید و پیچیده‌تر را دارد، به مرحله عقل بالفعل یا عقل بالمستفاد رسیده است، جایی که فرد دانش‌های خود را فعالانه به کار می‌گیرد و از آن‌ها در موقعیت‌های مختلف استفاده می‌کند.

توجه کنید که عقل بالمستفاد مرحله‌ای است که فرد به سطحی از دانش و تسلط رسیده که می‌تواند آگاهانه و بدون نیاز به تمرین و تکرار، از دانش خود در هر شرایطی استفاده کند - مانند یک استاد ریاضی که هر مسئله‌ای را فوراً و به درستی حل می‌کند.

۱۲۰- گزینه ۳»

(موسی سپاهی - سروان)

از نظر ابن سینا، طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که دارای حرکت است و رو به مقصدی خاص دارد و هدفمند است چرا که خالق آن ذاتی حکیم است و خلقت او عبث و بیهوده نیست. (درستی گزینه ۱)»

به نظر ابن سینا طبیعت هر شیء آن را به سوی خیر و کمال مطلوبش سوق می‌دهد در صورتی که مانعی نباشد. حتی آنچه که ظاهراً شر است در یک نظام کلی تأثیر مثبتی دارد و به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کند. (درستی گزینه‌های ۲ و ۴)

بر همین اساس نگاه ابن سینا با یک متخصص زیست‌شناسی و یا طبیعت‌شناسی پوزیتیویست متفاوت است، زیرا ابن سینا بنیان‌های فلسفی متفاوتی داشته است و تأمل در رابطه طبیعت با خدا را مدنظر قرار می‌داده، در حالی که پوزیتیویست‌ها مفهومی مثل خدا را بی‌معنا می‌دانند، چرا که شناخت را منحصر به حس و تجربه می‌کنند. (نادرستی گزینه ۳)»

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه‌های ۸۰ تا ۸۲)

۱۲۱- گزینه ۴»

(علی معزی)

ذات نخستین، همه چیزها را به وجود می‌آورد و با اشعه خود به آن‌ها حیات می‌بخشد. هر زیبایی و کمالی، موهبتی از رحمت الهی است. تفاوت اصلی و جوهری فلسفه مشاء با اشراق، در روش فکری آن‌ها است.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه‌های ۸۳ تا ۸۵)

۱۲۲- گزینه ۴»

(امیرمهر قلعه‌کاهی)

ابن سینا در طبیعت‌شناسی‌اش معتقد است که هر شیء در نظام طبیعت به سمت کمال خود حرکت می‌کند و اگر مانعی نباشد به کمال مطلوب خودش می‌رسد و اگر مانعی در مسیرش باشد به کمال مطلوب خودش نمی‌رسد.

اما نظام طبیعت به صورت کلی، همواره به کمال مقصود خودش می‌رسد و هیچ‌گاه ناکام نمی‌ماند.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه‌های ۸۰ و ۸۱)

۱۲۳- گزینه ۴»

(مهر رضایی‌بغا)

سفر اول عارفان «سفر از خلق به حق (خدا)» است که در این سفر سالک می‌کوشد از طبیعت و عوالم ماورای طبیعت عبور کند و به حق واصل شود و میان او و خدا حجابی نباشد. ملاصدرا، مباحث عمومی فلسفه را در بخش اول کتاب اسفار قرار داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱:» در کتاب اسفار، بخشی که مربوط به توحید و صفات خداوند است، متناسب با سفر دوم یعنی «سفر با حق و در حق» است.

در مثال ما، جعفر توانایی حل مسائل پیچیده‌تر را دارد، اما از متن مشخص نیست که آیا او کاملاً بر دانش خود مسلط است و می‌تواند بدون نیاز به تفکر طولانی، هر مسئله‌ای را حل کند یا خیر. اگر او همچنان نیاز به تمرین دارد، در مرحله عقل بالفعل است. اما اگر کاملاً مسلط است و حل مسائل برایش ساده و روان شده، در مرحله عقل بالمستفاد قرار دارد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ و ۶۵)

۱۱۷- گزینه ۱»

(عرفان دهرشیا)

فارابی در فلسفه سیاسی خود، مدینه فاضله را جامعه‌ای می‌داند که در آن، رهبر باید فیلسوفی باشد که متصل به فرشته وحی است و می‌تواند دیگران را در مسیر کمال عقلانی هدایت کند. او در این دیدگاه از ارسطو و بیشتر از افلاطون تأثیر پذیرفته و نقش اتصال به عالم بالا را به عنوان واسطه‌ای برای رسیدن به سعادت حقیقی، حیاتی می‌داند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه ۲:» برخلاف این ادعا، فارابی سیاست را کاملاً مرتبط با حکمت نظری می‌داند و معتقد است که تنها یک نوع سعادت حقیقی وجود دارد که از طریق حکمت عقلی حاصل می‌شود.

گزینه ۳:» در دیدگاه فارابی، مدینه فاضله صرفاً بر محبت و همزیستی بنا نشده است، بلکه مبتنی بر شناخت عقلانی و ارتباط با عقل فعال است.

گزینه ۴:» برخلاف این ادعا، فارابی فرشته وحی را یک حقیقت مستقل و مجرد می‌داند، نه امری ذهنی یا وابسته به تجارب شخصی.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۴ تا ۷۷)

۱۱۸- گزینه ۲»

(پوار پاکدل)

زمینه دوم رشد حیات فلسفی در جهان اسلام، گسترش مباحث اعتقادی در میان مسلمانان بود. اما این مباحث بیشتر از جنس مباحث فلسفی بودند نه مباحث دینی. مسائلی چون: جبر و اختیار، صفات و افعال خدا و ...

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۲ و ۷۳)

۱۱۹- گزینه ۲»

(فیروز نژادنیف - تبریز)

فارابی رهبر جامعه را مانند قلب در بدن می‌داند، زیرا همان‌طور که قلب وظیفه پمپاژ خون و حفظ حیات بدن را بر عهده دارد، رهبر نیز مسئول هدایت جامعه و هماهنگی میان اعضای آن است. او نه تنها باید جامعه را در مسیر سعادت هدایت کند، بلکه تمام بخش‌های مدینه باید تحت تأثیر تدبیر او قرار بگیرند. این دیدگاه بر نقش اساسی و محوری رهبر در ساختار اجتماعی مدینه فاضله تأکید می‌کند، زیرا بدون او جامعه دچار ناهماهنگی و سردرگمی خواهد شد.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه ۷۶)

۱۲۷- گزینه «۳»

(علی معزی)

فیلسوفان مسلمان را نمی‌توان به دو گروه عقل‌گرا و تجربه‌گرا تقسیم کرد؛ زیرا عموم آنان عقیده دارند که همه کارکردهای عقل و انواع استدلال‌ها از جمله استدلال تجربی، تمثیل و برهان عقلی محض، هر کدام در جایگاه خود، روشی درست برای کسب دانش به حساب می‌آیند.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت دوم، صفحه‌های ۶۳ تا ۶۶)

۱۲۸- گزینه «۲»

(مهمربضایی‌بغا)

از نظر فارابی، انسان موجودی مدنی‌الطبیع است که به حسب فطرت و طبع خود به جامعه گرایش دارد و می‌خواهد با هموعان خویش زندگی کند. به عقیده فارابی، مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی می‌گذرد و به همین جهت باید هدف اصلی جامعه و مدینه نیز سعادت انسان در دنیا و آخرت باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مردم‌سالاری مورد نظر فارابی نبوده است؛ زیرا از نظر او ریاست مدینه فاضله، شخصیتی دارای ویژگی‌های خاص بود و توسط مردم انتخاب نمی‌شد.

گزینه «۳»: از آن‌جا که رهبر مدینه فاضله باید اتصال به وحی الهی داشته باشد، ریاست مدینه فاضله از پیامبران و امامان و جانشینان آنان برمی‌آید.

گزینه «۴»: مهم‌ترین تفاوت مدینه فاضله و جاهله در هدف آن‌هاست.

(فلسفه دوازدهم، آغاز فلسفه در جهان اسلام، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۱۲۹- گزینه «۳»

(کتاب آبی پیمان‌های)

اگر از حدود صد سال قبل تاکنون را دوره معاصر تلقی کنیم، می‌توانیم بگوییم که این دوره یک تفاوت عمده با دوره‌های قبل دارد. این تفاوت عمده، همان ورود فلسفه‌های جدید اروپا به جهان اسلام و از جمله، به کشور ما می‌باشد.

(فلسفه دوازدهم، مکمل معاصر، صفحه ۹۷)

۱۳۰- گزینه «۲»

(کنکور سراسری ۱۳۰۳، با تغییر - نوبت دوم تیرماه)

حکمت اشراق از آن‌جایی که یک دستگاه فلسفی است؛ درباره هستی سخن می‌گوید و بحث می‌کند؛ اما در مشرب فلسفی شیخ اشراق، تفاوت موجودات در شدت و ضعف نورانیت آن‌هاست، نه آن‌طور که مشایون می‌گویند، در ماهیت آن‌ها.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دو شرط تسلط بر صور برهانی و دستیابی به اشراق و عرفان یا همان تأله در مجموع ذکر نشده است.

گزینه «۳»: انسانی که به نور مطلق نرسیده باشد در مغرب وسطی است و نه تاریکی کامل.

گزینه «۴»: حکمت اشراقی حاصل اشراق و تابش انوار عقلی بر نفس انسان‌های کامل است که فارسیان هم از این اشراق برخوردار بوده‌اند و نه این‌که منشأ اصلی آن باشند.

(فلسفه دوازدهم، دوره میانی، صفحه‌های ۸۳ تا ۸۵)

گزینه «۲»: از منظر حکمت متعالیه تعدد و تکثر موجودات در عالم واقع، با اصل مراتب‌داشتن وجود، قابل تبیین است. هر چند ملاصدرا این تکثر را اصیل نمی‌داند و آن را به درجات وجود مربوط می‌داند.

گزینه «۳»: چنین نیست که نور قوی با چیز دیگری غیر از نور ترکیب شده باشد و قوی شده باشد و یا اینکه نور ضعیف با چیز دیگری، مثلاً تاریکی ترکیب شده و ضعیف شده باشد، زیرا اصولاً تاریکی چیزی نیست، همان نبودن نور است و تاریکی، مفهومی عدمی است.

(فلسفه دوازدهم، دوران متأخر، صفحه‌های ۹۰ تا ۹۶)

۱۲۴- گزینه «۴»

(موسی سپاهی - سروان)

ملاصدرا بعد از حسادت رقیبان به ناچار عازم قم شد و ۱۵ سال به تفکر و عبادت و سیر و سلوک مشغول شد.

خلوت‌گزینی و تفکرات و تأملات عمیق و طولانی و عبادت‌ها و ریاضت‌ها به تدریج عقل و جان صدرالدین را برای جهشی بلند در سپهر معرفت و حکمت مهیا ساخت.

تکلیف: کسب دانش و بینش دفعی و یکباره صورت نمی‌گیرد، بلکه کم‌کم و مرحله به مرحله محقق می‌شود. (رد گزینه‌های «۱» و «۳»)

(فلسفه دوازدهم، دوران متأخر، صفحه ۹۰)

۱۲۵- گزینه «۱»

(مهمربکرمی‌نیا - رفسنجان)

از نظر «اصالت وجود»، ممکن نیست واقعیت بیرونی هم ناشی از «وجود» باشد و هم ناشی از «ماهیت»، بلکه تنها «وجود» امر اصیل است.

«اصالت» در این بحث به معنای «منشأ اثربودن» است و وقتی می‌گوییم وجود اصالت دارد، یعنی ماهیت نمی‌تواند منشأ اثر باشد.

(فلسفه دوازدهم، دوران متأخر، صفحه‌های ۹۲ و ۹۳)

۱۲۶- گزینه «۳»

(پرگل رهمی)

فیلسوفان عقل را به‌عنوان یک دستگاه تفکر و استدلال معرفی کرده‌اند که انسان به‌وسیله آن می‌تواند حقایق را درک کند، خوب را از بد، درست را از نادرست و حق را از باطل تمییز دهد. این توانمندی در آغاز به شکل یک استعداد بالقوه وجود دارد و تنها از طریق تربیت و تمرین می‌تواند به فعلیت برسد. در صورتی که تربیت عقلانی مناسب نباشد، فرد در استدلال دچار ضعف شده و در تشخیص حقیقت با مشکل مواجه خواهد شد. همچنین، توانایی افراد در تعقل و استدلال متفاوت است، اما همگی می‌توانند با تمرین، سطح عقلانیت خود را افزایش دهند. بنابراین، گزینه «۳» صحیح است، زیرا بر رشدپذیری عقل و تأثیر تربیت در تقویت توانایی استدلال تأکید دارد.

(فلسفه دوازدهم، عقل در فلسفه - قسمت اول، صفحه ۵۳)

کتاب‌های آی‌اس‌سی را

پیمان‌های تمرین کنید

۸۴۵۱

www.kanoon.ir

www.kanoonbook.ir

دفترچه پاسخ فرهنگیان

(تعلیم و تربیت اسلامی و هوش و استعداد)

۲۲ فروردین ۱۴۰۴

(عمومی رشته انسانی و معارف اسلامی)

گروه آزمون

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

آدرس دفتر مرکزی: خیابان انقلاب - بین صبا و فلسطین - پلاک ۹۲۳ - تلفن چهار رقمی: ۰۲۱-۶۴۶۳

تعلیم و تربیت اسلامی

۲۵۱- گزینه ۲»

(مرتضی مفسنی کبیر)

قرآن کریم در آیه ۵۹ سورة احزاب می‌فرماید: «قل لازلواجک و بناتک و نساء المؤمنین یدنین علیهن من جلابیبهن ... ای پیامبر، به زنان و دختران و به زنان مؤمنان بگو، پوشش‌های خود را به خود نزدیک‌تر کنند ...» که مؤید وجود حجاب نزد زنان مسلمان است و در انتهای همین آیه، دو صفت «غفار» و «رحیم‌بودن» خداوند ذکر شده است: «و کان الله غفوراً رحیماً».

(دین و زندگی، زیبایی پوشیدگی، صفحه ۱۵۴)

۲۵۲- گزینه ۱»

(یاسین ساعری)

عشق به خدا چون اکسیری است که مرده را حیات می‌بخشد و زندگی حقیقی به وی عطا می‌کند. «جهاد در راه خدا» در برنامه تمام پیامبران الهی بوده و بیشتر آنان در حال مبارزه با ستمگران به شهادت رسیده‌اند.

(دین و زندگی، دوستی با خدا، صفحه‌های ۱۱۸ و ۱۲۱)

۲۵۳- گزینه ۲»

(مفهر رضایی بقا)

میزان موفقیت انسان در رسیدن به هدف‌های بزرگ، به میزان تسلط او بر خویش، خودنگهداری و «تقوا» بستگی دارد که تقوا از ثمرات روزه است و به این مفهوم در آیه شریفه «یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم لعلکم تتقون: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما مقرر شده است، همان‌گونه که بر کسانی که پیش از شما بودند، مقرر شده بود. باشد که تقوا پیشه کنید.» اشاره شده است.

(دین و زندگی، یاری از نماز و روزه، صفحه ۱۳۵)

۲۵۴- گزینه ۲»

(مرتضی مفسنی کبیر)

وظیفه الهی حجاب که در آیه شریفه «یدنین علیهن من جلابیبهن: پوشش‌های خود را به خود نزدیک‌تر کنند» مذکور است، مانند هر عمل دیگری، هر چه کامل‌تر و دقیق‌تر انجام شود، نزد خدا بارزتر و آثار و ثمرات فردی و اجتماعی آن افزون‌تر است و فرد را به رشد و کمال معنوی بالاتری می‌رساند. از این رو، استفاده از چادر که سبب حفظ هر چه بیشتر کرامت و منزلت می‌گردد و توجه مردان نامحرم را به حداقل می‌رساند، اولویت دارد.

ثمرات رعایت کامل‌تر (اکمل) و دقیق‌تر حفظ حجاب:

۱- نزد خدا بارزتر است.

۲- آثار و ثمرات فردی و اجتماعی افزون‌تری را دارد.

۳- فرد را به رشد و کمال معنوی بالاتری می‌رساند.

(دین و زندگی، زیبایی پوشیدگی، صفحه‌های ۱۵۴ و ۱۵۵)

۲۵۵- گزینه ۱»

(میثم هاشمی)

آراستگی باطنی، نتیجه برخورداری روح انسان از صفات زیبایی همچون ادب، حسن خلق، سخاوت، مهربانی و ... است و آراستگی ظاهری، نتیجه مرتب‌بودن وضع ظاهر و توجه به نظافت و زیبایی آن است. تکرار دائمی نماز در شبانه‌روز، آراستگی را در طول روز حفظ می‌کند و زندگی را پاک و باصفا می‌سازد.

(دین و زندگی، فضیلت آراستگی، صفحه‌های ۱۳۳ و ۱۳۴)

۲۵۶- گزینه ۱»

(مفسن بیاتی)

انسان می‌تواند از الگوهای الهی کمک گرفته و با دنبال‌روی از آنان، سریع‌تر به هدف برسد؛ از این رو قرآن کریم، پیامبر (ص) را به عنوان الگو معرفی می‌کند و می‌فرماید: «رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است». اما اسوه قراردادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و راه و روش خود را به راه و روش ایشان نزدیک کنیم.

(دین و زندگی، آهنگ سفر، صفحه‌های ۱۰۱ و ۱۰۲)

۲۵۷- گزینه ۲»

(میثم هاشمی)

توکل‌کننده‌ای که اهل معرفت باشد می‌داند که انسان باید در راستای راهیابی به نیازها و خواسته‌هایش، از ابزار و اسباب بهره جوید؛ زیرا این ابزار و اسباب بنا بر حکمت الهی قرار داده شده و بی‌توجهی به آن‌ها بی‌توجهی به حکمت و علم الهی است.

بر اساس دعای امام علی (ع)، خداوند همواره برای اصلاح کار آن‌ها که توکل می‌کنند، از خود آن‌ها آماده‌تر است.

(دین و زندگی، اعتماد بر او، صفحه‌های ۱۰۹ و ۱۱۱)

۲۵۸- گزینه ۳»

(میثم هاشمی)

آمادگی برای ازدواج، نیازمند دو بلوغ است؛ یکی بلوغ جنسی و دیگری بلوغ عقلی و فکری که مدتی پس از بلوغ جنسی فرامی‌رسد.

از نظر قرآن کریم مهم‌ترین معیار همسر شایسته، بایمان‌بودن است.

(دین و زندگی، پیوند مقرر، صفحه‌های ۲۲۴ و ۲۲۵)

۲۵۹- گزینه ۴»

(مرتضی مفسنی کبیر)

با توجه به آیه شریفه «و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا و جعل بینکم مودة و رحمة ان فی ذلک لآیات لقوم یتفکرون: و از نشانه‌های خدا آن است که همسرانی از [نوع] خودتان برای شما آفرید تا با آن‌ها آرامش یابید و میان شما «دوستی» و «رحمت» قرار داد. همانا که در این مورد، نشانه‌هایی است برای آنان که تفکر می‌کنند.» موضوعات «آرامش‌یافتن در پی انس با همسر» و «رشد اخلاقی و معنوی در سایه دوستی و رحمت» از عبارات‌های قرآنی «لتسکنوا الیها» و «مودة و رحمة» دریافت می‌گردد.

(دین و زندگی، زمینه‌های پیوند، صفحه‌های ۲۰۹ و ۲۱۶)

۲۶۰- گزینه ۴»

(مفسن بیاتی)

خداوند در آیه ۱۰ سورة فاطر می‌فرماید: «من کان یرید العزة فله العزة جمیعاً: هر کس عزت می‌خواهد (بداند) که هر چه عزت هست از آن خداست.» بنابراین هر کس که دنبال عزت است، باید خود را به سرچشمه عزت الهی وصل کند.

(دین و زندگی، عزت نفس، صفحه‌های ۱۹۷ و ۱۹۹)

کافران همیشه سعی کرده‌اند که پیروان مستضعف رسولان را انسان‌های بی‌مقدار معرفی کنند: «و ما نراک اتبعک اَلاَّ الَّذین هم ارادنا: و ما تنها اشخاص پست و بی‌مقدار را می‌بینیم که از تو پیروی می‌کنند.» بنابراین مبلغ و مربی و معلم باید از آنان حمایت کنند و از طرد آنان بپرهیزند: «و لا تطرد الَّذین یدعون ربهم و العشی یریدون وجهه ما علیک من حسابهم من شیء و ما من حسابک علیهم من شیء فتطردهم فتکون من الظالمین: و کسانی را که بامداد و شامگاه پروردگارشان را می‌خوانند، در حالی که رضای او را می‌طلبند، از خود مران. چیزی از حساب آنان بر عهده تو نیست و از حساب تو نیز چیزی بر عهده آنان نیست که طردشان کنی و در نتیجه از ستمگران شوی.»

خداوند در آیه ۱۱۸ سوره آل عمران می‌فرماید: «أَیُّهَا الَّذین آمَنُوا لا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِکُمْ لَا یُؤْمِنُکُمْ خَبَالاً وَذُوا مَا غَنَیْتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَهِهِمْ وَ مَا تُخْفِی صُدُورُهُمْ أَكْثَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَکُمُ الْآیَاتِ إِنْ کُنْتُمْ تَعْقِلُونَ: ای کسانی که ایمان آورده‌اید از غیر خودتان همراز نگیرید. آنان در تباهی شما کوتاهی نمی‌کنند، آن‌ها رنج‌بردن شما را دوست دارند. همانا کینه و دشمنی از [گفتار و] دهانشان پیداست و آنچه دلشان دربردارد، بزرگ‌تر است. به تحقیق ما آیات [روشنگر و افشاگر توطئه‌های دشمن] را برای شما بیان کردیم، اگر تمقل کنید.»

در این آیه بیان شده است که دشمنان خود را بشناسید و هشیار باشید، چراکه آنان ذره‌ای در توطئه و فتنه علیه شما کوتاهی نمی‌کنند؛ و با شگردهای گوناگون درصدد ضربه‌زدن به شما هستند؛ همچون:

الف) فساد: لَا یُؤْمِنُکُمْ خَبَالاً
ب) فشار: وَذُوا مَا غَنَیْتُمْ
ج) نفاق: مَا تُخْفِی صُدُورُهُمْ أَكْثَرُ

داستان پیامبر (ص) و یارانشان که در بیابان هیزم جمع کردند، بیانگر «تعلیم در هر مکان و زمان» از بایدهای معلمی است. در احکام به استفاده منقول و متناسب با شرایط اجتماعی از زینت سفارش شده است. در روایت می‌خوانیم: «لَنْ اَلله جمیل و یحب الجمال و یحب ان یری اثر علی عبده: خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد و دوست دارد که اثر نعمت [اش] بر بنده‌اش آشکار باشد.»

در قرآن برای توصیف انبیا (ع) عبارات متعددی به کار رفته؛ ولی آنچه بیش از همه استفاده شده، تعبیر «یعلمهم الکتاب و و یزکیهم» است که نشان می‌دهد کار پیامبران، تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه بوده است؛ پس تقلیل مفهوم معلمی به یک شغل ساده، کوتاه‌بینی است. پیامبر اسلام (ص) بهای آزادی کسانی را که در جنگ اسیر می‌شدند، آموزش خواندن و نوشتن به ده نفر از مسلمانان قرار داد.

رشد اخلاقی و معنوی: پسر و دختر جوان با تشکیل خانواده از همان ابتدا زمینه‌های فساد را از خود دور می‌کنند و مسئولیت‌پذیری را تجربه می‌نمایند.

:

- عقدی که به زور انجام گیرد، باطل است و مشروعیت ندارد.
- خانواده، مقدس‌ترین بنیاد و نهاد اجتماعی نزد خداست

«انسان عزیز» کسی است که در برابر مستکبران و ظالمان و همچنین در مقابل هوی و هوس خویش می‌ایستد، مقاومت می‌کند و تسلیم نمی‌شود. او زیر بار عملی که روحش را آزرده کند و او را حقیر و کوچک سازد، نمی‌رود.

داشتن عزم در سه آیه از قرآن کریم، کلید موفقیت معرفی شده و در هر سه آیه، صبر، نشانه عزم دانسته شده است. نباید بگذاریم که شکست‌ها در صبر و عزم ما خللی وارد کنند؛ چراکه شکست لحظه‌ای، نشانه شکست ابدی نیست.

امام علی (ع) در عصری زندگی می‌کردند که اکثر مردم فقیر و ندار بودند، اما مردم عصر امام صادق (ع) در رفاه نسبی به سر می‌بردند. لذا نوع لباس امام صادق (ع) با امام علی (ع) متفاوت بود، چون شرایط اجتماعی هر کدام متفاوت بود. همراهی و هم‌دردی با مردم در سیره معصومین، جایگاه ویژه‌ای دارد.

قرآن کریم از یک طرف خودش را «حدیث» یعنی سخن جدید می‌خواند و از سوی دیگر، خود را وصل به تاریخ کهن می‌داند. پس معلم باید سنت‌پذیر و نوپذیر باشد، در واقع نه سنت‌گرایی اصل است و نه سنت‌شکنی.

خداوند، آن‌جا که سخن از علم و فرهنگ است، صفت «اکرم» را به کار می‌برد و می‌فرماید: «اقْرَأْ وَ رَبُّکَ الْاکْرَمُ: بخوان که پروردگار تو از همه گرامی‌تر است.»

آیت‌الله مشکینی به آقای قرائتی فرمود: «من حاضرم پاداش تدریس برای صدها طلبه فاضل را به تو بدهم تا در مقابل، پاداش این کلاس بیست‌نفری و تدریس برای بچه‌ها را به من بدهی.» این سخن بیانگر این ارزش است که کلاس‌داری را ساده ننگریم.

استعداد تحلیلی

۲۷۱- گزینه ۱

(مادر کریمی)

شاهنامه فردوسی طبق متن زبانی استوار دارد که ده سده برای مردم ماندگار است.

(هوش کلامی)

۲۷۲- گزینه ۴

(مادر کریمی)

در همه عبارت‌ها به جز گزینه «۴»، واژه «نویسنده» معنایی عام دارد: همه نویسندگان. اما در گزینه «۴»، این واژه به معنای «نویسنده این متن» است: نویسنده این متن عقیده دارد که ...

(هوش کلامی)

۲۷۳- گزینه ۲

(مادر کریمی)

عبارت «نیروی مرکزگرای زبان همواره از منزلتی بیشتر از نیروی مرکزگرای زبان دارد» به «از» نخست احتیاجی ندارد: «نیروی مرکزگرای زبان همواره منزلتی بیشتر از نیروی مرکزگرای زبان دارد»

(هوش کلامی)

۲۷۴- گزینه ۴

(مادر کریمی)

عبارت نخست صورت سؤال تصویری نادرست است: مبدا خواننده تصوّر کند که نیروی مرکزگرای زبان همواره منزلتی بیشتر از نیروی مرکزگرای زبان دارد، بلکه نیروی مرکزگراست که گاه نقش اصلی را ایفا می‌کند، نظیر راهرفتن و دویدن، که آن که می‌دود، ابتدا راهرفتن را یاد گرفته است.

(هوش کلامی)

۲۷۵- گزینه ۳

(مادر کریمی)

بهره بردن ادیبانی نظیر حافظ و سعدی و فردوسی از هر دو نیروی زبان، و نیز انحصار مجوّز شکستن قواعد سنتی زبان برای هنرمندان، نادرستی دیگر گزینه‌ها را موجب شده است.

(هوش کلامی)

۲۷۶- گزینه ۲

(کتاب زده بین هوش و استعداد تحلیلی)

نویسنده متن با فرض این که مخاطب می‌داند تعداد ستاره‌های آسمان بسیار بسیار زیاد است، زمان در اختیار ما را به ستاره‌های آسمان تشبیه و البته در ادامه متن، این شباهت را رد کرده است. دقت کنید سؤال، فرض متن را پرسیده است.

(هوش کلامی)

۲۷۷- گزینه ۴

(کتاب زده بین هوش و استعداد تحلیلی)

دقت کنید طبق متن، ما نمی‌دانیم که تصادف به علت جا ماندن ابزارهای کارگران شهرداری در تقاطع بوده است یا خیر. همچنین نمی‌دانیم راکب موتورسیکلت، اصلاً کلاه ایمنی داشته است یا خیر. تصادف نیز رخ داده و سرعت مطمئنه کامیون، برای جلوگیری از تصادف، کافی نبوده است.

(هوش کلامی)

۲۷۸- گزینه ۳

(ممد اصفهانی)

ابتدا جدول را کامل رسم می‌کنیم و داده‌ها را در آن می‌نویسیم.

نام	رنگ	خوراکی	کشور
(۹) آوا / آسمان	(۱) آلبالویی	(۱) آلبالو	(۵) آلمان / آلبانی
(۹) آوا / آسمان	(۶) آلبالویی	(۲) آب	(۵) آلمان / آلبانی
(۷) آراد / آفاق	(۸) آبی / آجری	(۳) -	(۳) آتن
(۸) آراد / آفاق	(۸) آبی / آجری	(۴) آش	(۴) آرژانتین

آلبالویی و آلبالو را در ردیف نخست کنار هم می‌نویسیم و آب را پایین‌تر از آن. همچنین جای خالی خوراکی را در کنار کشور آتن می‌نویسیم که نام نادرست کشور است. خوراکی آش تنها خوراکی باقی‌مانده است که آن را کنار آرژانتین می‌نویسیم. پس آلمان و آلبانی در دو ردیف نخست است و چون هم‌قاره‌اند، رنگ ردیف دوم هم آلبالویی است. هم‌چنین آراد و آفاق اشتراک ندارند، پس در ردیف‌های سوم و چهارمند و رنگ آن‌ها یکی از بین آبی و آجری است.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۷۹- گزینه ۱

(ممد اصفهانی)

طبق جدول بالا گزینه «۱» درست است.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۰- گزینه ۳

(ممد اصفهانی)

طبق جدول گزینه «۳» درست است.

(هوش منطقی ریاضی)

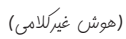
۲۸۱- گزینه ۳

(ممد اصفهانی)

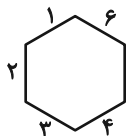
جفت‌های «آوا و آسمان»، «آراد و آفاق»، «آبی و آجری» و «آلمان و

آلبانی» در جدول هست، پس $\frac{1}{16} = \left(\frac{1}{4}\right)^2$ حالت در جدول هست.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۸۷- گزینہ «۱»

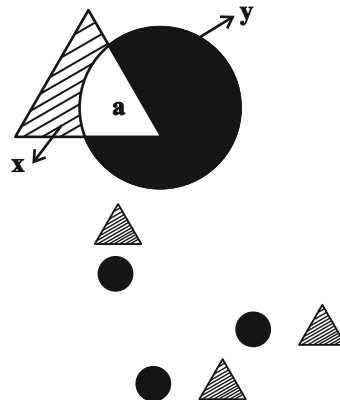

خطها

(هوش غیر کلامی)

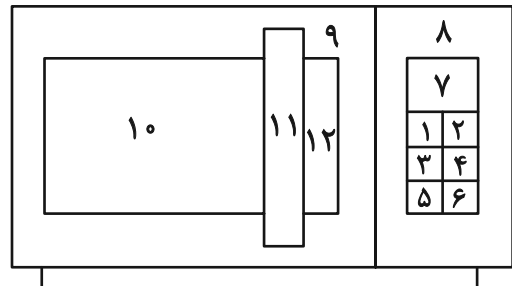
۲۸۸ - گزینہ «۴»

(هوش غیر کلامی)

	۳	۴
۱	۱۳	۱۴
۲	۲۳	۲۴

$(۸, ۹), (۱, ۲), (۳, ۴), (۵, ۶)$

$, (۱, ۲, ۳, ۴), (۳, ۴, ۵, ۶), (۱, ۳), (۲, ۴), (۳, ۵), (۴, ۶)$

$, (۱, ۳, ۵), (۲, ۴, ۶), (۱, ۲, ۳, ۴, ۵, ۶)$

$, (۷, ۱, ۲), (۷, ۱, ۲, ۳, ۴), (۷, ۱, ۲, ۳, ۴, ۵, ۶)$

$$۱۲ + ۱۶ = ۲۸$$

تعداد کل مستطیل‌ها:

(هوش غیر کلامی)
